

bulletin slovenskej advokácie

NEPREHLIADNITE!

**Povinné platby
advokátov – s. 8**

**Občianskoprávne
únosy detí:
dva kroky vzad,
jeden vpred**

**Predpoklady
a požiadavky
na výkon funkcie
rozhodcu v obchod-
nej arbitráži v SR**

Oznámenie o spore

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Pred nadchádzajúcou konferenciou
Mgr. Viktória Hellenbart, doc. JUDr. Jozef Olej, CSc.,
JUDr. Juraj Veverka.
- 6 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Rekodifikácia civilného procesného práva:
Spory s ochranou slabšej strany
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 8 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Občianskoprávne únosy detí: dva kroky vzad, jeden vpred
1. časť
JUDr. Martin Friedrich
- 20 Predpoklady a požiadavky na výkon funkcie rozhodcu
v obchodnej arbitráži v SR
JUDr. Michal Hrušovský
- 28 Oznámenie o spore
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

JUDIKATÚRA

- 34 A zasa VLK – druhý pokus o vysvetlenie účinnej súdnej
ochrany práva verejnosti na účasť na rozhodovacom
processe o životnom prostredí
- 37 K povinnosti senátu Najvyššieho súdu SR postúpiť vec
veľkému senátu pre nejednotnosť rozhodovacej praxe

ADVOKÁCIA**SAK**

- 40 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 41 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 41 UPOZORNENIA
- 42 Prístup k spravodlivosti témou Európskeho dňa
advokátov v roku 2016
- 45 Uplatnenie procesných práv klienta advokátom
za účelom účinného uplatnenia nároku klienta

ZAHRANIČIE

- 48 *Bulletin advokacie* prináša...
- 50 Nečinnosť advokáta a zapríčinenie vydania rozsudku
pre uznanie v neprospech klienta
- 52 Advokáti a ľudské práva – výber z diania
v Rade advokátskych komôr Európy (CCBE)

ZAUJÍMAVOSTI

- 61 **LITERATÚRA**
- 55 Nestoři české advokacie
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 57 Vodca svetového proletariátu a advokácia
JUDr. Rudolf Manik, PhD. MBA, MHA

**Vážené kolegyně,
vážení kolegovia,**

možno nenápadne, ale nezadržateľne ubúdajú dni v kalendári z roka 2016. Prichádza čas Vianoc, ktoré nám neprehliadnuteľne pripomínajú mediálne reklamy či výzdoba miest a obcí. Možno so spolupracovníkmi zavítame na občerstvenie tela i mysle na vianočné trhy. Jednoducho, potichu prišiel čas vianočný.

Toto obdobie so sebou prináša nielen povznesenú sviatočnú atmosféru, ale aj zamyslenie sa nad rokom odchádzajúcim a prípravu plánov a predsavzatí do roka prichádzajúceho. Inak tomu nie je ani pri obzretí sa na život našej komory. Rok 2016 priniesol najmä zásadnú zmenu občianskeho súdneho konania vo forme nových procesných kódexov účinných od 1. júla 2016. Na to, aby boli advokáti na novú legislatívnu úpravu občianskeho procesu pripravení, komora pripravila sériu vzdelávacích podujatí, na ktorých jej autori odovzdávali poznatky k týmto právnym úpravám.

V priebehu roka do nášho pracovného života vstúpili procesy spojené s elektronizáciou justície. Očakávajúce nové výzvy komora už v predchádzajúcich obdobiach začala s výmenou advokátskych preukazov, ktoré majú umožniť, uľahčiť a zjednodušiť prácu advokátov v kontakte najmä so súdmi, štátnymi orgánmi, prípadne orgánmi verejnej moci. Úlohy a problémy s tým spojené sme úspešne prekonali. Rok 2016 môžeme uzatvárať s presvedčením, že každý advokát, ktorý chce kráčať s dobou, má zo strany komory vytvorené všetky podmienky.

Významných udalostí a dôležitých úloh bolo v odchádzajúcom roku veľa. Orgány komory v úzkej spolupráci s pracovníkmi kancelárie komory svojou prácou naplnili predsavzatia a plány, a tým potvrdili postavenie a opodstatnenie svojej práce. Vyslovujem úprimné poďakovanie kolegom podieľajúcim sa na činnosti komory a pracovníkom kancelárie, ktorí uvádzajú ich rozhodnutia do každodenného advokátskeho života.

Nastávajúci rok 2017 – rok Konferencie advokátov – bude pre advokátov veľmi významný. Komora sa intenzívne pripravuje po organizačnej aj technickej stránke, ale aj v oblasti legislatívnej. Dovolím si vyzvať Vás na posielanie návrhov na úpravu predpisov komory v záujme skvalitnenia a posilnenia nášho postavenia či už ako samosprávnej stavovskej organizácie, ale aj práce každého advokáta.

Dámy a páni, v mene predsedníctva komory aj v mene svojom Vám prajem príjemné prežitie vianočných sviatkov v kruhu najbližších a do nového roka 2017 dostatok duševných i fyzických síl, najmä pevné zdravie potrebné k naplneniu cieľov a predsavzatí v pracovnom aj osobnom živote.

JUDr. Ľubomír Hreždovič
predseda SAK

ROZHOVOR

Pred nadchádzajúcou konferenciou

V *Bulletine slovenskej advokácie* č. 11/2016 sme uverejnili avízo, že v roku 2017 sa bude konať Konferencia advokátov. Redakcia sa rozhodla dať priestor všetkým čelným predstaviteľom orgánov komory, aby zrekapitulovali svoje pôsobenie vo funkciách. Ako prvých sme oslovili podpredsedov Slovenskej advokátskej komory. Na otázky odpovedali **Mgr. Viktória Hellenbart**, **doc. JUDr. Jozef Olej, CSc.** a **JUDr. Juraj Veverka**.

■ Ako vnímate z profesionálneho hľadiska svoje pôsobenie vo funkcii podpredsedu SAK?

Mgr. Viktória Hellenbart: Obrovská výzva. Vzhľadom na systém fungovania advokátskej samosprávy, kedy ju advokáti vykonávajú popri svojej advokátskej praxi, si jej zvládnutie vyžaduje veľa plánovania, dobrú organizáciu práce a vysokú mieru osobnej disciplíny. Človek žije advokáciou nielen z pohľadu výkonu svojho povolania, ale aj z pohľadu profesie ako takej, zlepši si znalosť advokátskych predpisov a advokátskeho „prostredia,“ a to nielen na vnútroštátnej, ale aj medzinárodnej úrovni.

Mgr. Viktória Hellenbart

doc. JUDr. Jozef Olej, CSc.: Otázka je zaujímavá, ale chcem zdôrazniť, že ako advokát nie som profesionálny „aparátčik“ samosprávnej Slovenskej advokátskej komory. Moje pôsobenie v SAK, bez ohľadu na zastávanú funkciu, beriem ako príležitosť na prezentáciu a presadzovanie životných skúseností a poznatkov z praxe mojich kolegov advokátov pri prijímaní rozhodnutí komory.

JUDr. Juraj Veverka: Výkon funkcie podpredsedu SAK je časovo náročný, záber činností veľmi široký. Dá sa povedať, že je to popri mojej advokátskej praxi ďalšie plnohodnotné povolanie. Už v predchádzajúcom funkčnom období som mal na starosti pomerne širokú agendu, ku ktorej pribudla ďalšia, priamo súvisiaca s funkciou podpredsedu SAK. Práca v predsedníctve ma však veľmi naplňuje a umožňuje mi takpovediac v prvej línii realizovať veci, pre ktoré som ešte v roku 2010 prijal rozhodnutie kandidovať do orgánov SAK. Veľmi si vážim dôveru, ktorú do mňa členská základňa, ako aj kolegovia z predsedníctva SAK vložili a som veľmi rád, že môžem aj takýmto spôsobom prispieť k rozvoju našej advokácie.

■ Čím Vás to obohatilo po ľudskej stránke?

V. H.: Práca v predsedníctve SAK je tímovou prácou. Spolupracujeme nielen v rámci predsedníctva, ale aj s členmi iných orgánov a pracovných skupín. Cítim, že máme veľké rezervy v schopnosti vecnej diskusie vedenej na báze vzájomného rešpektu a úcty k názoru a právam ostatných kolegov, ktorú schopnosť si musí každý advokát zdokonaľovať počas celej praxe. Názorové rozdiely sú úplne prirodzené, a hoci nie je ľahké akceptovať rozhodnutie prijaté kolegami, s ktorými sa človek nevie vnútorne stotožniť a nepovažuje ich za správne, kolegiálna vyžaduje ich lojálnu podporu. Advokátska samospráva je o kolektívnom rozhodovaní, nie je vecou jednotlivca. Pracovné prostredie sa určite spríjemní, keď nepovažujeme odlišný, alebo až kritický, názor kolegu za útok na svoju osobu a sme schopní oddeliť osobnú stránku od vecnej.

doc. JUDr. Jozef Olej, CSc.

J. O.: Azda všeobecne potvrdené poznanie, že právne a s tým spojené osobné problémy klienta nemáme riešiť cez čierne – biele videnie. Život všeobecne a žitie našich klientov je tak pestré, že nemôžeme prijať len spoločensky uznávané šablóny ich správania sa v právne kolíznych situáciách.

J. V.: Veľmi sa teším z toho, že sa mi potvrdilo, že sa to dá – že keď sa stretnú ľudia, ktorí dokážu aj napriek niekedy iným názorom spolu otvorene komunikovať, navzájom sa počúvať a ťahať za jeden povraz, vedia nájsť spoločné riešenia a urobiť veľký kus práce pre celok a je pritom úplne jedno, či sú zo západu, východu, severu alebo juhu. Bol by som veľmi rád, keď by sme boli príkladom aj pre ostatné sféry našej spoločnosti, aby sme mohli byť hrdí nie len na našu advokáciu, ale aj na spoločnosť, v ktorej žijeme.

■ Ktoré výsledky činnosti SAK by ste za uplynulé obdobie vyzdvihli?

V. H.: Môjmu srdcu je obzvlášť blízka téma pozdvihnutia autority advokátskeho stavu, a to nielen v oblasti odbornej, ale aj morálnej. Vybudovanie silnej identity advokáta, ktorého bude klient a odborná verejnosť rešpektovať, nie je mysliteľné bez dodržiavania vysokého etického štandardu. Sebaúcta bráni advokátovi ignorovať etický štandard a spreneveriť sa povolaniu. Znalosť histórie svojej rodiny posilňuje osobnú hrdosť a pocit spolupatričnosti. Putovná výstava Advokácia včera a dnes bola nádherným projektom, ktorý informoval odbornú aj laickú verejnosť o histórii a úžasných osobnostiach, ktoré vyformovali advokátsky stav na našom území, ktorých príklad môže slúžiť ďalším generáciám advokátov. Spätná väzba verejnosti potvrdila, že sa projekt vydaril.

JUDr. Juraj Veverka.

J. O.: Výsledky činnosti SAK sa každoročne premietajú vo výročnej správe, ktorú predkladá predsedníctvo, a nepochybne budú predmetom diskusie aj na nadchádzajúcej Konferencii SAK v roku 2017. Všeobecne by som zvýraznil najmä šírku a dynamiku riešenia profesionálnych a spoločenských úloh advokácie za prispenia výraznejšej aktivity širšieho okruhu radových advokátov, nielen funkcionárov SAK.

J. V.: Za všetky spomeniem nový systém advokátskych skúšok, rozšírené vzdelávacie aktivity či už vo vzťahu ku koncipientom alebo advokátom, proaktívnu komunikáciu a aktivitu súvisiacu s legislatívnymi procesmi, prípravu advokátskeho stavu na e-Justice, činnosť v medzinárodných organizáciách a spolkoch, ktoré dávajú možnosť na prezentáciu našich názorov na vývoj advokácie v medzinárodnom kontexte. Treba si uvedomiť, že čo sa deje v advokácii celoeurópsky, sa nás skôr či neskôr bude priamo alebo nepriamo dotýkať – tu osobitne spomeniem naše aktivity smerom k nemecky hovoriacim komorám, čo je na medzinárodnom poli moja srdcová záležitosť, kde máme za ostatné roky veľmi dobrú a v porovnaní s inými po nemecky hovoriacimi komorami, priam výnimočnú pozíciu.

■ S akými výzvami sa bude musieť advokátska samospráva vysporiadať v blízkej budúcnosti?

V. H.: Advokácia je živý organizmus, priamo napojený na tepnu spoločnosti, a preto čelí výzvam, ktorým čelí celá spoločnosť. Nesmieme sa vyhýbať dialógu, vyjadrovaniu svojich názorov, lepšiemu využívaniu potenciálu, ktorý SAK má, zapájať sa do diskusií na celospoločenské témy. Pri záplave zákonov, v ktorej sa strácajú aj odborníci, sa stáva závaž-

ným problémom presadzovanie zásady „neznalosť zákona neospravedlňuje“ a fatálnych následkov, ktoré sú s jej uplatňovaním pre občana spojené. Posilnený protekcionizmus slabšej strany, ktorý sa usiluje tieto dôsledky zmierniť, však vnímam z pohľadu právnika ako deformáciu práva ako takého. Musíme hľadať iné cesty. Súčasnú nastavenie systému správneho trestania na báze predvídania porušovania predpisov vyvoláva v občani pocit nepriateľského postoja zo strany štátu a nevedie k stotožneniu sa so spoločným riadením vecí a zlepšeniu súčinnosti. Ak sú systematicky postihovaní čestní a bezúhonní občania aj za nepodstatné porušenia povinností, často len fiktívne, ktoré sú výsledkom iného výkladu zákona, a nekvalitnej legislatívy, a na druhej strane sa notoricky nedarí postihovať závažných porušovateľov, vzniká v spoločnosti nezdravá atmosféra, pocit, ktorý vystihuje názov známeho diela „Otec ma zderie tak či tak“. Dôsledkom je, že dobré meno a čestnosť ako morálna hodnota, o ktorú sa oplatí usilovať, úplne devalvovali.

J. O.: V polovici tohto roka predsedníctvo SAK predložilo na diskusiu víziu existencie a pôsobenia advokátov a advokácie. Prihliadli sme na všetky nám dostupné východiskové informácie zo svetových, európskych a domácich zdrojov. Z nich je zrejme, že poskytovanie právnych služieb advokáciou v nami tradične chápanom zmysle bude musieť byť modifikované. A tu treba priznať, že nie práve v náš prospech. Prejav tohto trendu sú najmä v spoločenskej tolerancii pokútneho poskytovania právnych služieb nie advokátmi a najmä pokusy štátnej moci pod rúškom boja proti terorizmu a praniu špinavých peňazí organizovaným zločinom výrazným spôsobom obmedziť rozsah našej povinnosti mlčanlivosti ako ťažiskového a jednoznačne kľúčového princípu existencie advokácie.

J. V.: Treba si veľmi vážiť, že advokáti na Slovensku sú nezávislí, slobodní a majú svoju samosprávnú organizáciu, ktorá je garantom tohto ich postavenia. Veľa kolegov možno prekvapím, že nie vo všetkých štátoch EÚ tomu tak je a ataky na slobodu a nezávislosť advokácie, ako jeden zo základných pilierov právneho štátu sa v niektorých štátoch vo väčšej alebo menšej miere objavuje. Na Slovensku, našťastie, takéto tendencie, dovoľm si tvrdiť, aj vďaka činnosti SAK, ktorá uvedomujúci si dôležitosť advokátskej samosprávy zodpovedne pristupuje k svojej činnosti, nebadáť. Je však potrebné si tieto súvislosti uvedomiť a urobiť všetko pre to, aby to tak ostalo aj do budúcnosti.

■ Čo ste očakávali a čo Vás v súvislosti s výkonom funkcie podpredsedu (milo aj nemilo) prekvapilo?

V. H.: Očakávala som iný spôsob práce v samosprávnych orgánoch. Vyššiu mieru profesionality a zodpovednosti zo strany niektorých kolegov, vo vzťahu k výkonu ich funkcie. Na druhej strane, pri pohľade zvnútra je potrebné konštatovať, že niektoré problémy súvisia s potrebou systémových zmien, ktoré vyvoláva sústavný nárast počtu advokátov, a s tým spojenou samosprávnou agendou. Práca v samospráve mi umožnila zoznámiť sa, a úzko spolupracovať, s úžasnými

osobnosťami, ktoré sa obetavo a nezištne zasadujú za veci advokácie. A to nielen spomedzi kolegov advokátov a neadvokátov, ale aj zamestnancov komory. Sú pre mňa akýmsi motorom a trvalou inšpiráciou pre ďalšiu prácu. Cítim k nim úprimnú úctu a uznanie.

J. O.: Nemilo ma prekvapuje stále sa všeobecne zhoršujúca vedomostná úroveň absolventov právnických fakúlt, aj keď v tomto smere možno nájsť ojedinelé výnimky. Keďže rozhodujúca väčšina z nich, vzhľadom na objektívne dôvody, smeruje predovšetkým do advokácie, bolo potrebné prijať možno nepopulárne, avšak nevyhnutné opatrenia týkajúce sa predĺženia koncipientskej praxe, obmedzenia počtu koncipientov pre jedného advokáta a stanovenia jeho povinnej advokátskej praxe. V neposlednom rade sa štandardizovali a zvýšili požiadavky na absolvovanie advokátskej skúšky. To, že sme sa na týchto kritériách v advokácii zhodli, ma milo prekvapilo.

Ako predsedu komisie SAK pre trestné právo ma nemilo prekvapilo, akým spôsobom ministerstvo spravodlivosti v jednofarebnej vláde nevyužilo naše návrhy na odstránenie neodborných opatrení presadených exministrom D. Lipšicom v rámci rekodifikácie trestnoprávných noriem.

J. V.: Členom P SAK som od roku 2010, takže som mal možnosť vnímať túto funkciu a veci s ňou spojené z tak povediac prvej ruky jedno volebné obdobie vopred. Je to určite výhoda, pretože som dovtedy takúto funkciu nevykonával a mohol som sa tak lepšie z pozície člena predsedníctva na jej výkon pripraviť. Vedel som do čoho idem, a preto v zásade o nejakých veľkých prekvapeniach, či pozitívnych alebo negatívnych, hovoriť nemôžem. Funkcia podpredsedu SAK mi v každom prípade zväčšila priestor na realizáciu mojich predstáv, s ktorými som do predsedníctva prišiel a otvorila mi ešte viac dvere v komunikácii tak doma, ako aj v zahraničí.

■ Ako zvýšiť záujem radových advokátov o samosprávne aktivity SAK?

V. H.: Najlepšie preniknete do vecí samosprávy vtedy, keď sa v nej začnete osobne angažovať. To bola aj moja osobná motivácia. Bolo veľa vecí, ktoré sa mi pri pohľade zvonku nepáčili a cítila som, že by som mohla niečo urobiť, aby som napomohla zmene k lepšiemu. Ak má demokracia niekde svoje pravé miesto, tak v stavovskej samospráve, kde o spoločných veciach rozhoduje väčšina ľudí, ktorí majú „rovnaké“ vzdelanie, „rovnaké“ povolanie a problematike by sa mali rozumieť. Zmena v predpisoch, ktorá si vynucuje väčšiu „rotáciu kádrov“, v tom, že je možné zastávať funkciu v predsedníctve a revíznej komisii len dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia, bude vťahovať do samosprávy viacej kolegov a verím, že to prospeje zlepšovaniu jej kvality a pocitu stotožnenia sa s ňou.

J. O.: V spoločnosti, v ktorej sa každý stará len sám o seba a svoje, často predovšetkým existenčné, záujmy a problémy je to veľmi ťažké. Aktivitu advokátovi nemožno ani naordinovať, ani prikázať. Musí vychádzať z vnútornej potreby advokáta stretnúť sa s kolegom či kolegami. Oceňujem

najmä tie aktivity SAK, ktoré sa konajú na regionálnej úrovni formou odborných a vzdelávacích podujatí, ale tiež spoločenskými a športovými akciami. Je to cesta, ako odbúrať bariéry medzi nami a lepšie sa spoznať a chápať spoločné problémy nás advokátov.

J. V.: Bol by som veľmi rád, keby všetci členovia SAK považovali svoju stavovskú organizáciu za svoju, za niečo, čo všetci spolu tvoríme a čo je tu pre nás všetkých bez ohľadu na to, v akej časti Slovenska pôsobíme a akej agende sa venujeme. Stotožnenie sa s touto myšlienkou je jedným zo základných predpokladov na zvyšovanie záujmu advokátov o samosprávne aktivity SAK. V tomto kontexte je potrebný ďalší rozvoj komunikácie a spolupráce na regionálnej úrovni a postupné rozširovanie aktivít SAK prostredníctvom regionálnych zástupcov SAK. Veľmi sa osvedčili stretnutia zástupcov P SAK s advokátmi z jednotlivých regiónov, ktoré sa za ostatné roky stali pravidelnou, veľmi milou a obojstranne zaujímavou komunikačnou platformou. Z roka na rok sa na týchto stretnutiach zúčastňuje čoraz viac mladých kolegyň a kolegov, čo je veľmi pozitívny trend. Považujem za dôležité, aby v čo možno najpriamejšej forme boli na jednej strane advokáti informovaní o činnostiach SAK a na strane druhej funkcionári SAK o problémoch a názoroch jej členov. Na čo najlepšie fungovanie advokácie je takáto komunikácia nevyhnutná a určite prispieje k zvýšenému záujmu advokátov o aktivity SAK.

■ Čo pre Vás znamená advokátske povolanie dnes?

V. H.: Pre mňa stále to isté, čo po stáročia. Neprekonateľne to vystihol Cicero vo svojej definícii advokáta v diele „De oratore“, „dobrý človek, zdatný rečník, ktorý sa vyzná vo veciach súkromného aj verejného života“. Ďalej trvalú výzvu svedomia vzdelávať sa, zlepšovať svoje znalosti a pochopenie života, ktorý je najlepšou školou práva. Pochopivší prístup k profesii advokáta vytvára z človeka nádhernú a príťažlivú osobnosť, plnú pochopenia k slabostiam človeka a so silnou láskou k pravde a spravodlivosti. Za dobro sa vždy oplatí bojovať, už len preto, aby si zlo nemyslelo, že je tu samo.

J. O.: Slobodu a voľnosť v rozmyšľaní, zodpovednosť vo svojom konaní.

J. V.: Podstata advokátskeho povolania sa v zásade nemení. Je to stále povolanie, ktoré je náročné na odbornú, ľudskú a osobnostnú pripravenosť človeka, ktorý sa rozhodol byť advokátom. Je to povolanie, ktoré so sebou prináša neustále riešenie problémov našich klientov, pre ktorých často nie sme iba ich právni poradcovia, zástupcovia alebo obhajcovia, na čo musí byť každý z nás stále pripravený. Zároveň je to povolanie, ktoré so sebou prináša možnosť vlastnej sebarealizácie, ktorá je však priamo spojená s veľkou mierou zodpovednosti za naše konanie tak voči našim klientom, ako aj nášmu okoliu a sebe samému.

K NOVÝM KÓDEXOM

Rekodifikácia civilného procesného práva: Spory s ochranou slabšej strany

Vzhľadom na účinnosť nového Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku budú v rámci tejto rubriky dočasne uverejňované krátke príspevky, týkajúce sa niektorých zásadných zmien v procesných predpisoch, spolu so stručnou komparáciou pôvodnej a súčasnej právnej úpravy. Príspevky budú osobitne zamerané na otázky súvisiace s výkonom advokátskej praxe.

Civilný sporový poriadok zavádza do súdneho procesu pomerne významnú kategóriu osobitných druhov konaní, v rámci ktorých sa uplatňujú niektoré špecifické pravidlá pre postup súdu a sporových strán. Ide o tzv. spory s ochranou slabšej strany v zmysle druhej hlavy tretej časti CSP. Túto kategóriu tvoria spotrebiteľské spory (§ 290 až 306 CSP),

antidiskriminačné spory (§ 307 až 315 CSP) a individuálne pracovnoprávne spory (§ 316 až 323 CSP).

Sémanticky je nevyhnutné odvodzovať význam slovného spojenia „slabšia strana“ z hmotného práva, pretože v dôsledku tejto špeciálnej úpravy je postavenie chránenej sporovej strany do značnej miery privilegované a rozhodne

nejde o slabšiu stranu z procesného hľadiska. Na to nadväzuje celková filozofia dotknutých právnych noriem, ktoré vymedzujú odklony a výnimky z procesných pravidiel zastúpenia, koncentrácie konania, dokazovania, kontumačných rozhodnutí a pod.

V súvislosti s procesnými podmienkami v sporoch s ochranou slabšej strany je potrebné zdôrazniť, že sa na ne vzťahuje osobitná miestna príslušnosť daná tzv. na výber v zmysle § 19 písm. a), d) a e) CSP. Pre pracovnoprávne spory navyše platí kauzálna príslušnosť podľa § 23 CSP a pre spory z abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach kauzálna príslušnosť podľa § 31 CSP (ide súčasne o jediný prípad príslušnosti krajského súdu ako súdu prvej inštancie).

V sporoch s ochranou slabšej strany je súd zaťažený sprísnenou poučovacou povinnosťou vo vzťahu k slabšej strane, a to v zmysle § 292, § 309 a § 318 CSP. Realizácia tejto poučovacej povinnosti je viazaná na prvý procesný úkon súdu vo vzťahu k slabšej strane a popri poučení o možnosti zastúpenia v spore sa vzťahuje aj na poučenie o dôkazoch, ktoré je potrebné predložiť, o možnosti podať návrh na nariadenie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia a o iných možnostiach v súvislosti s účelným uplatnením alebo bránením práv slabšej strany. Aj na túto poučovaciu povinnosť sa však aplikuje všeobecné obmedzenie v zmysle § 160 ods. 3 a) a b) CSP, najmä v prípade riadneho zastúpenia.

Samotné zastúpenie v sporoch s ochranou slabšej strany má individuálny právny režim. Spotrebiteľia, zamestnanci a strany antidiskriminačného sporu sa môžu dať zastúpiť osobitnými subjektmi, ktoré boli založené alebo zriadené na ochranu ich práv (združenia a iné právnické osoby na ochranu práv spotrebiteľa, odborové organizácie, osoby oprávnené na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou). Súčasne však ostávajú zachované všeobecné pravidlá pre zastúpenie v zmysle § 89 a nasl. CSP.

To znamená, že takýto zástupca nemôže slabšiu stranu zastupovať spolu s advokátom (§ 89 ods. 3 CSP), pričom spotrebiteľ môže mať iba jedného takto zvoleného zástupcu (§ 291 ods. 1 *i.f.* CSP). Keďže osobitný zástupca slabšej strany nie je advokátom, neprichádza v súlade s § 89 ods. 1 CSP do úvahy ani jeho substitúcia a zastúpenie musí byť vykonávané priamo. V prípade štandardného zastúpenia advokátom platia všeobecné pravidlá, avšak u spotrebiteľa zastúpeného advokátom sa nepoužije ochranný § 296 CSP o vylúčení sudcovskej a zákonnej koncentrácie konania (porovnaj § 291 ods. 3 CSP).

Za zásadný možno považovať bezprostredný odklon od dispozičného princípu v procese dokazovania, ktorý je typický pre sporové konanie ako také. Súd môže *ex offio* obstaráť, zabezpečiť a vykonať aj tie dôkazy, ktoré slabšia strana nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci (§ 295, § 311 a § 319 CSP).

K favorizovaniu procesného postavenia slabšej strany výrazne prispieva aj skutočnosť, že sa na ňu v spore nevzťahujú ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania a o zákonnej koncentrácii konania. Slabšia strana môže predložiť alebo

označiť všetky skutočnosti a dôkazy na preukázanie svojich tvrdení až do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej (teda aj po vyhlásení uznesenia o skončení dokazovania!). Ako už bolo uvedené, výnimkou z tohto pravidla je iba spotrebiteľ zastúpený advokátom.

V súvislosti so spotrebiteľskými spormi je potrebné upozorniť na procesné pravidlo *sui generis*, v zmysle ktorého nie je v spore proti žalovanému spotrebiteľovi prípustná zmena žaloby (§ 294 CSP). Prípustné nie je ani spojenie vecí, ak jedna z nich nemá charakter spotrebiteľského sporu, rovnako ako ani prejednanie vzájomnej „nespotrebiteľskej“ žaloby v spotrebiteľskom spore; tú súd vylúči na samostatné konanie (§ 293 CSP).

Vo všeobecnosti platí, že proti slabšej strane nemôže súd rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie, a to ani v prípade nesporného splnenia všetkých procesných podmienok a prípadného súhlasu samotného žalovaného.

Do kategórie sporov s ochranou slabšej strany patrí aj špecifické konanie o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach podľa § 301 až 306 CSP. Žalobu v takomto konaní môže podať iba právnická osoba založená alebo zriadená na ochranu spotrebiteľa alebo orgán dohľadu podľa osobitného predpisu a jej podstata spočíva v súdnom prieskume neprijateľnosti zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou a nekalých obchodných praktík, nezávisle od okolností konkrétneho prípadu.

Súd o žalobe rozhodne spravidla bez pojednávania (§ 304 CSP) a môže *ex offio* vykonať aj tie dôkazy, ktoré neboli navrhnuté, ak je to nevyhnutné na rozhodnutie vo veci. Ak súd žalobe vyhovie, vo výroku rozsudku určí neprijateľnosť zmluvnej podmienky a znenie tejto zmluvnej podmienky výslovne uvedie alebo vo výroku určí, že obchodná praktika je nekalá. Súčasne žalovanému uloží súvisiace základy a obmedzenia v zmysle § 305 ods. 3 CSP.

Žalobca je následne oprávnený vhodnou formou zabezpečiť zverejnenie takéhoto právoplatného rozsudku. Výrok právoplatného rozsudku v konaní o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach je záväzný pre každého (§ 306 CSP). Súdom prvej inštancie v takomto spore je nevyhnutne krajský súd, a to niektorý z krajských súdov v Bratislave, Banskej Bystrici alebo v Košiciach (§ 31 ods. 1 CSP). Proti rozsudku je prípustné odvolanie, o ktorom rozhodne Najvyšší súd Slovenskej republiky.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRIJMITE POZVANIE NA TRADIČNÉ ŠPORTOVÉ STRETNUTIE ADVOKÁTOV NA DONOVALOCH

* Advokátske kľučky *

9. - 10. 2. 2017

9. 2. 2017

14.00 hod. **Somárska lúka** – svah Záhradište, Donovaly

- * obrovský slalom - súťaž
- * skipas pre súťažiacich

20.00 hod. **Hotel Galileo**

- * vyhlásenie výsledkov
- * priateľské posedenie

10. 2. 2017

11.00 hod. * **Hotel Galileo** * poďakovanie organizátorov * rozlúčka

Stretnutie organizuje

LION LAW PARTNERS
ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA

Registrácia a viac info na office@llp.sk, 048/412 54 43.

Účastnícky poplatok 50 € zahŕňa skipas v deň súťaže.

Ubytovanie, stravovanie, dopravu a parkovné si účastníci zabezpečujú na vlastné náklady.
Ubytovanie za zvýhodnených podmienok s rezerváciou izby najneskôr do 31. 1. 2017 ponúka
hotel Galileo (www.galileohotel.sk).

Teší sa na Vás Peter Kočíčka a Michaela Bezáková

Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

Upozornenie k prihlasovaniu na semináre advokátskych koncipientov

Na riadne vedenie účtovnej evidencie je nevyhnutné korektné vyplňanie požadovaných údajov, a to aj **presných** identifikačných údajov **zamestnávateľa** advokátskeho koncipienta (IČO, DIČ, IČ DPH). V prípade, že advokáti **vyplnia potrebné údaje priamo** prostredníctvom žiadosti na webovom sídle Slovenskej advokátskej komory, tieto budú v prihlasovacom formulári doplnené systémom automaticky na účely fakturácie.

Upozornenie k všetkým platbám

Dovoľujeme si požiadať advokátov o **dodržanie účtovných údajov** uvedených pri jednotlivých platbách z dôvodu ich presnej identifikácie. Upozorňujeme, že **každá z nižšie uvedených platieb sa vykonáva na iné číslo účtu**. Ako variabilný symbol sa požaduje registračné číslo advokáta, teda číslo, pod ktorým je **advokát – fyzická osoba** zapísaný v zozname vedenom komorou. Aj advokáti – konatelia obchodnej spoločnosti založenej na poskytovanie právnych služieb podľa zákona o advokácii používajú pri platbách uvedených pod bodom 1. a 2. ako variabilný symbol registračné číslo, pod ktorým sú ako advokáti – fyzické osoby zapísaní v zozname vedenom komorou (s výnimkou príspevku na výchovu a vzdelávanie advokátskych koncipientov zamestnaných právnickou osobou a poistného výkonu povolania právnickej osoby – v týchto prípadoch je variabilným symbolom IČO spoločnosti). **Upozorňujeme, že číslo uvedené na preukaze spoločníka - konateľa obchodnej spoločnosti sa pri platbách komore nepoužíva (ak je iné ako registračné číslo advokáta – fyzickej osoby)**. V prípade pochybností o registračnom čísle si informáciu môžete overiť na oddelení matriky na telefónnom čísle 02/204 227 38, prípadne na e-mailových adresách *matrika@sak.sk* alebo *office@sak.sk*.

Bankové účty má Slovenská advokátska komora zriadené v Poštovej banke, a. s. Prosíme o úhradu poplatkov na rok 2017 na uvedené čísla účtov.

I. Príspevok na činnosť SAK za rok 2017

- advokát aktívne vykonávajúci advokáciu 294 eur
- advokát s pozastaveným výkonom advokácie počas celého roka 2017 147 eur

- splatnosť: **do 30. apríla 2017**
- číslo účtu: **2031 8155/6500**
- IBAN: **SK60 6500 0000 0000 2031 8155**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2017**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky: Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2017.

II. Príspevok do sociálneho fondu SAK za rok 2017

- advokát aktívne vykonávajúci advokáciu 17 eur
- advokát s pozastaveným výkonom advokácie 17 eur
- splatnosť: **do 30. apríla 2017**
- číslo účtu: **2031 8198/6500**
- IBAN: **SK63 6500 0000 0000 2031 8198**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2017**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky: Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2017.

III. Príspevok na vzdelávanie a výchovu koncipienta za rok 2016

- za každého zamestnaného koncipienta v kalendárnom roku 2016 96 eur
- Ak advokát nezamestnával v roku 2016 advokátskeho koncipienta počas celého roka, platí príspevok alikvotne podľa počtu aj začatých mesiacov, kedy ho zamestnával. Tento príspevok sa **neplatí** za koncipienta, ktorému neplynie prax advokátskeho koncipienta: je na rodičovskej dovolenke, vykonáva odbornú stáž, alebo úspešne vykonal advokátsku skúšku a stále je zamestnaný ako advokátsky koncipient
- splatnosť: **do 31. januára 2017**
 - číslo účtu: **2031 8139/6500**
 - IBAN: **SK07 6500 0000 0000 2031 8139**
 - BIC: **POBN SKBA**
 - variabilný symbol: **registračné číslo advokáta alebo IČO obchod. spoločnosti**, ak zamestnávala koncipienta

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky: registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spol.

IV.

Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie

Upozorňujeme na povinnosť stanovenú v § 27 ods. 1 zákona o advokácii, podľa ktorej advokát je povinný pri zápise do zoznamu advokátov a kedykoľvek na písomnú výzvu SAK do 30 dní preukázať komore samostatnú poistnú zmluvu o poistení svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie. Poistenie musí trvať počas celého času výkonu advokácie. Nesplnenie tejto povinnosti má podľa § 7 ods. 1 písm. h) za následok vyčiarknutie zo zoznamu vedenej komorou.

Slovenská advokátska komora uzavrela na účel splnenia tejto povinnosti hromadnú poistnú zmluvu s poisťovňou **KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group**, Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava. Poistná zmluva je uverejnená na webovej stránke komory v časti vyhradenej advokátom a advokátskym koncipientom. Advokáti vedení v zozname komory (resp. obchodné spoločnosti vykonávajúce advokáciu) sa k nej budú môcť **do 31. januára 2017** pripojiť vyplnením formulára po prihlásení na webovú stránku komory alebo doručením vyplneného tlačiva žiadosti o poistenie. V oboch prípadoch, kedy sa advokát rozhodne pripojiť ku komorou uzavretej hromadnej poistnej zmluve, je potrebné **do 31. januára 2017 uhradiť poistné** zodpovedajúce zvolenej poistnej sume (tabuľky sú uvedené na www.sak.sk).

■ výška

- **Advokáti – fyzické osoby:** minimálna poistná suma je 100 000 eur, zodpovedá jej **ročné poistné 40 eur**
- **Spoločnosti s. r. o.:** minimálna poistná suma je 1 500 000 eur na jedného spoločníka, zodpovedá jej **ročné poistné 794 eur na jedného spoločníka**

■ splatnosť: **do 31. januára 2017**■ účet: **0020318171/6500**■ IBAN: **SK16 6500 0000 0000 2031 8171**■ BIC: **POBN SKBA**■ variabilný symbol: **registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti**, ak žiada o poistenie spoločnosť■ špecifický symbol: **2017**■ **V prípade voľby inej poistnej sumy** je potrebné uhradiť zodpovedajúce vyššie poistné podľa tabuliek uvedených na webovej stránke komory.**Pri platbách zo zahraničia** prosíme uviesť **do poznámky:****Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2017.**

Ak nebude uhradené poistné **pripísané na účet SAK najneskôr 31. januára 2017**, poistenie výkonu povolania vznikne najskôr dňom pripísania poistného na účet komory; aj zákonná podmienka poistenia výkonu povolania bude splnená najskôr týmto dňom a môže tak dôjsť k situácii, kedy nebude časť roka krytá poistením výkonu povolania.

Ak advokát alebo obchodná spoločnosť vykonávajúca advokáciu uzavrie pre rok 2017 individuálne poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie, môže túto skutočnosť oznámiť SAK takisto vyplnením for-

mulára po prihlásení sa na webovú stránku komory a odoslaním kópie poistnej zmluvy priamo prostredníctvom webovej stránky komory, alebo môže túto skutočnosť oznámiť zaslaním samostatnej poistnej zmluvy riadnou poštou **najneskôr do 31. januára 2017.**

O poistenie len správcu konkurznej podstaty osobitne je potrebné písomne požiadať o poistenie kanceláriu SAK

Výpočtový základ

Podľa vyjadrenia Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v I. polroku 2016 priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR

884 eur.

V zmysle príslušných ustanovení vyhlášky a pre ľahšiu orientáciu uvádzame zlomky výpočtového základu:

- 1/6 výpočtového základu (§ 11 ods. 2, § 12 ods. 3 písm. c) ... **147,33 eur**
- 1/8 výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. b) ... **110,50 eur**
- 1/12 výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. a) ... **73,66 eur**
- 1/13 výpočtového základu (§ 11 ods. 1) ... **68,00 eur**
- 1/24 výpočtového základu (§ 12 ods. 1 a 2) ... **36,83 eur**
- 1/60 výpočtového základu (§ 17 ods. 1) ... **14,73 eur**
- 1/100 výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky) ... **8,84 eur**

Výška výpočtového základu na účely výpočtu **tarifnej odmeny advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní a konaní o priestupkoch** je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok kalendárneho roka, ktorý o štyri roky predchádza roku určujúcemu výpočtový základ podľa odseku 3 (§ 1 ods. 4 vyhlášky). Podľa vyjadrenia Štatistického úradu SR bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v I. polroku 2013 **804 eur.**

- 1/6 výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. c): **134,00 eur**
- 1/8 výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. b): **100,50 eur**
- 1/12 výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. a): **67,00 eur**
- 1/13 výpočtového základu (§ 11 ods. 1): **61,84 eur**
- 1/24 výpočtového základu (§ 12 ods. 1 a 2): **33,50 eur**
- 1/60 výpočtového základu (§ 17 ods. 1): **13,40 eur**
- 1/100 výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhl.): **8,04 eur**

Občianskoprávne únosy detí: dva kroky vzad, jeden vpred

1. časť

JUDr. Martin Friedrich

Po dobu takmer tridsiatich rokov proces návratu maloletých detí fungoval bez väčších problémov. Vnútroštátne aj medzinárodné súdy¹ rešpektovali jednoduchú a rýchlu návratovú procedúru v zmysle Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí² (ďalej len „Haagsky dohovor“).³ Za zlomový bod vo vývoji judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) možno považovať rozsudok Veľkej komory vo veci Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku,⁴ ktorý do návratovej procedúry priniesol nový prvok v podobe skúmania najlepších záujmov dieťaťa.⁵ Tento krok ESLP vyvolal natoľko kritické reakcie, že vo svojich neskorších rozhodnutiach musel pristúpiť k čiastočnej revízii a ústupu pri aplikácii zásady skúmania najlepších záujmov dieťaťa v návratovom konaní.⁶ Dosať však medzi sudcami ESLP panuje nejednota v otázke rozsahu dokazovania najlepších záujmov dieťaťa v konaní o návrat a taktiež ostáva nezodpovedané, či posudzovanie najlepších záujmov dieťaťa je primárnym aspektom pri rozhodovaní o návrate dieťaťa, alebo ide len o jeden z hlavných aspektov, ktoré vnútroštátne súdy musia vziať do úvahy.

Haagsky dohovor

„Oprávnené môžeme tvrdiť, že dva ciele (Haagskeho) Dohovoru – prvý preventívny a druhý zabezpečujúci rýchlu reintegráciu maloletého do svojho obvyklého prostredia – zodpovedajú tomu, čo spadá do rámca najlepších záujmov dieťaťa.“⁷ Podľa tvorcov Haagskeho dohovoru dôvody pre nenavrátanie dieťa do miesta obvyklého pobytu treba vykladať striktnie a odmietnutie návratu dieťaťa treba pokladať za výnimku zo všeobecného pravidla nariadenia návratu.⁸ Úlohou Haagskeho dohovoru nie je riešiť otázku opatrovníckych práv.⁹ Pretože cieľom Haagskeho dohovoru je rýchly návrat dieťaťa do miesta obvyklého pobytu, najlepšie záujmy dieťaťa sú chránené len vtedy, ak sa prostredníctvom nariadenia návratu v čo najkratšom možnom čase limitujú škodlivé následky z neoprávneného premiestnenia

JUDr. Martin Friedrich
je absolventom Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Od roku 2013 pôsobí ako advokát v Košiciach.

alebo zadržania maloletého, pričom najlepšie záujmy dieťaťa vie najlepšie zohľadniť príslušný orgán rozhodujúci o opatrovníckom práve k dieťaťu v mieste jeho obvyklého pobytu.¹⁰ Samotné nariadenia návratu dieťaťa bolo považované za prejav najlepších záujmov dieťaťa.¹¹

Od prijatia Haagskeho dohovoru sa obraz medzinárodných únosov detí zásadne zmenil. V roku 1978 bola ako prípravný dokument k Haagskemu dohovoru vyhotovená Správa o medzinárodných únosoch detí, známejšia ako Dyerová správa.¹² Dyerová správa vychádzala z predpokladu, že hlavnými únoscami detí sú otcovia, ktorým neboli priznané opatrovnícke práva. Tento predpoklad v tom čase podporovali aj sociologické výskumy.¹³ V roku 2008 však

- 1 Maumousseau and Washington v. France, no. 39388/05, 6. december 2007, bod 69
- 2 Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky o prijatí Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí č. 119/2001
- 3 Plender, R. et alia: Issues in International Migration Law, Brill | Nijhoff, 2015, str. 137
- 4 Neulinger and Shuruk v. Switzerland [GC], no. 41615/07, ECHR 2010
- 5 Ibid., § 131
- 6 X v. Latvia [GC], no. 27853/09, ECHR 2013
- 7 Pérez-Vera, E.: Explanatory Report on the Hague Convention on the Civil

- Aspects of International Child Abduction, 1981, ods. 24 [online] (dostupné z: <https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=2779>, cit. 2. 7. 2016)
- 8 Ibid., odsek 27 a nasl.
- 9 Ibid., odsek 36
- 10 Ibid., ods. 23
- 11 Ibid., ods. 25
- 12 Dyer, A.: Report on international child abduction by one parent ("legal kidnapping"), Preliminary Document n. 1 of August 1978; Actes et documents de la XIVème session.
- 13 R. Schuz, The Hague Child Abduction Convention: A Critical Analysis, Hart Publishing, Oxford 2013, str. 55
- 14 Lowe, N: A statistical analysis of applications made in 2008 under The Hague Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction, Part I, str. 41 [online] (dostupné z: <https://assets.hcch.net/upload/wop/abduct2011pd-08c.pdf>, cit. 22. 7. 2016)
- 15 Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí o dojednaní Dohovoru o právach dieťaťa č. 104/1991
- 16 Oznámenie č. 209/1992 Zb. Federálneho ministerstva zahraničných vecí o dojednaní Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Protokolov na tento Dohovor nadväzujúcich
- 17 Iosub Caras v. Romania, no. 7198/04, § 32, 27. júl 2006
- 18 Hoholm v. Slovakia, no. 35632/13, § 47, 13. január 2015
- 19 čl. 11 ods. 3 Nariadenia
- 20 čl. 11 ods. 7 a 8 Nariadenia
- 21 čl. 42 Nariadenia

z celosvetového hľadiska až v 69 % boli únosami matky.¹⁴ K sociologickým zmenám sa pridali aj právne zmeny. Medzi najvýznamnejšie môžeme zaradiť prijatie Dohovoru o právach dieťaťa¹⁵ (rok 1989) (ďalej aj ako „DoPD“), ako aj inkorporovanie pozitívnych záväzkov štátu v zmysle čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd¹⁶ (ďalej len „Dohovor“) v konaní o návrat.¹⁷ Výsledkom tohto vývoja bolo, že sudy v konaní o návrat museli brať do úvahy dva protichodné ciele: rýchle nariadenie návratu dieťaťa stálo proti pozitívnym záväzkom štátu na rešpektovanie súkromného a rodinného života ako aj najlepším záujmom dieťaťa v zmysle Dohovoru o právach dieťaťa. Pritom všetkom zmluvné štáty Haagskeho dohovoru majú procesnú autonómiu v konaní o návrat, čo znamená, že existujú zásadné rozdiely v rozsahu dokazovania, dostupnosti opravných prostriedkov,¹⁸ či podmienok a spôsobe vedenia výkonu rozhodnutia. Existovala preto snaha unifikovať a spresniť konanie o návrat v zmysle Haagskeho dohovoru. Výsledkom tejto snahy na úrovni EÚ bolo prijatie Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003.

Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003

Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len „Nariadenie“) podobne ako Haagsky dohovor jednoznačne preferuje bezodkladný návrat dieťaťa v prípadoch neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa. V zmysle odseku 17 recitálu má Nariadenie komplementárnu povahu voči Haagskemu dohovoru. Nariadenie napríklad stanovuje povinnú šesťtyždňovú lehotu na rozhodnutie súdu¹⁹ a zároveň prikazuje, že súd nemôže odmietnuť nariadenie návratu dieťaťa podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru, ak sa preukáže, že sa vykonali primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa po jeho návrate. Na rozdiel od Haagskeho dohovoru, rozhodnutie súdu o nenavrátaní dieťaťa podľa Nariadenia ešte samo osebe neznamena, že vec je skončená. Ak súd zamietol návrh na nariadenie návratu dieťaťa podľa článku 13 Haagskeho dohovoru, je povinný o tejto skutočnosti informovať súd alebo ústredný orgán členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním. Následne súd v mieste obvyklého pobytu dieťaťa môže na návrh jedného z účastníkov konania (návrh musí byť podaný v lehote troch mesiacov od doručenia výzvy súdu v členskom štáte obvyklého pobytu) rozhodnúť nielen o opatrovníckom práve, ale môže nariadiť návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu aj napriek tomu, že súd v členskom štáte únosu alebo neoprávneného zadržania vydal rozhodnutie o nevrátení.²⁰ Rozhodnutie súdu v členskom štáte obvyklého pobytu dieťaťa o navrátení dieťaťa je vykonateľný bez potreby vyhlásenia vykonateľnosti a bez možnosti namietať proti jeho uznaniu.²¹

Porovnanie podmienok pri rozhodovaní o návrate dieťaťa

Článok 11 Nariadenia

1. Keď osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, podá žiadosť na príslušné orgány členského štátu o vydanie rozsudku podľa Haagskeho dohovoru 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25. októbra 1980 (ďalej len „Haagsky dohovor z roku 1980“), aby dosiahla návrat dieťaťa, ktoré bolo neoprávnené premiestnené alebo zadržané v inom členskom štáte ako členskom štáte, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, uplatňujú sa odseky 2 až 8.
2. Pri uplatňovaní článkov 12 a 13 Haagskeho dohovoru z roku 1980 sa musí zabezpečiť, aby sa dieťaťu dala možnosť vyjadriť sa v konaní, ak sa to s ohľadom na jeho vek alebo stupeň vyspelosti nejaví nevhodné.
3. Súd, ktorému sa podala žiadosť o návrat dieťaťa podľa odseku 1, koná o žiadosti urýchlene najrýchlejšími postupmi, ktoré mu poskytuje vnútroštátny právny poriadok.

Bez toho, aby bola dotknutá prvá veta tohto odseku, súd vydá rozsudok najneskôr do šiestich týždňov od podania žiadosti, ak tomu nebránia výnimočné okolnosti.

4. Súd nemôže odmietnuť návrat dieťaťa podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980, ak sa preukáže, že sa vykonali primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa po jeho návrate.
5. Súd nemôže odmietnuť návrat dieťaťa, kým sa osobe, ktorá požiadala o návrat dieťaťa, nedala možnosť vyjadriť sa.

Článok 11 a 13 Haagskeho dohovoru

Článok 11

Justičné alebo správne orgány zmluvných štátov budú v konaní o návrat dieťaťa konať bez odkladu.

Ak príslušný justičný alebo správny orgán nevydá rozhodnutie do šiestich týždňov odo dňa začatia konania, žiadateľ alebo ústredný orgán dožiadaného štátu má právo na vlastný podnet alebo na požiadanie ústredného orgánu dožadujúceho štátu dostať vyjadrenie o dôvodoch omeškania. Ak bola ústrednému orgánu dožiadaného štátu doručená odpoveď, zašle ju podľa okolností dožadujúcemu ústrednému orgánu alebo žiadateľovi.

Článok 13

Bez ohľadu na ustanovenie predchádzajúceho článku justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením, preukáže, že

- a) osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá mala dieťa v osobnej starostlivosti, v čase premiestnenia alebo zadržania opatrovnícke právo skutočne nevykonávala alebo že súhlasila, či následne sa zmierila s premiestnením alebo zadržaním, alebo
- b) existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie.

Justičný alebo správny orgán môže odmietnuť nariadiť návrat dieťaťa aj vtedy, ak zistí, že dieťa nesúhlasí s návratom, a ak dosiahlo vek a stupeň vyspelosti, v ktorom je vhodné zohľadniť jeho názory.

Z porovnania Nariadenia a Haagskeho dohovoru vyplýva, že v rámci EÚ sú podmienky pre odmietnutie návratu dieťaťa ešte prísnejšie, ako v prípade Haagskeho dohovoru. Taktiež Nariadenie nerobí rozhodnutie o odmietnutí návratu dieťaťa konečným rozhodnutím, práve naopak – ponecháva priestor súdu v štáte obvyklého pobytu, aby rozhodol o nariadení návratu dieťaťa. Navyše, súd členského štátu by mal vždy nariadiť návrat dieťaťa do členskej krajiny obvyklého pobytu (alebo v zmysle terminológie Nariadenia súd členského štátu pôvodu) za predpokladu, že v členskom štáte obvyklého pobytu dieťaťa je možné zabezpečiť jeho ochranu podľa článku 11 ods. 4 Nariadenia.²²

Môžeme konštatovať, že Nariadenie oproti Haagskemu dohovoru ešte väčšmi zúžilo priestor súdu na úvahu o tom, aby prípadne rozhodol o nevrátení dieťaťa. Je otázne, či takýto komplexný režim Nariadenia voči Haagskemu dohovoru a celá jeho návratová filozofia dokáže ustáť dramatickú zmenu návratových konaní z pohľadu vývoja judikatúry ESĽP po vydaní rozsudku vo veci *Neulinger* (viď. ďalej odsek venovaný Doktríne Bosphorus).

Judikatúra Súdneho dvora, rešpektujúc koncepciu Nariadenia, preferuje procesný prístup v návratovom konaní. Napríklad, vo veci *Aguirre Zarraga*²³ nemecký súd odmietol nariadiť návrat dieťaťa uneseného do Španielska s odôvodnením, že dieťaťu by v prípade jeho návratu hrozila vážna psychologická ujma. V súlade s Nariadením sa španielsky súd nestotožnil s rozhodnutím nemeckého súdu a nariadil návrat. Nemecký súd odmietol výkon rozhodnutia na tom základe, že síce pri výkone osvedčenia v súlade s článkom 42 Nariadenia v zásade nemal vlastnú právomoc preskúmania rozhodnutia španielskeho súdu podľa článku 21 Nariadenia, domnieval

22 Practice Guide for the application of the Brussels IIa Regulation [online] (dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/civil/files/brussels_ii_practice_guide_en.pdf, cit. 27. 7. 2016), str. 55

23 Rozsudok Súdneho dvora z 22. decembra 2010 vo veci C-491/10 PPU, Joseba Andoni Aguirre Zarraga proti Simone Pelzovej, Zbierka rozhodnutí 2010 I-14247

24 Charta základných práv Európskej únie, Ú. v. EÚ C 326, 26. 10. 2012, s. 391 – 407

25 Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-491/10 PPU, Joseba Andoni Aguirre Zarraga proti Simone Pelzovej, Op. cit. 20, bod 56: „Z toho vyplýva, že ak súd členského štátu vydá osvedčenie uvedené v tomto článku 42, súd členského štátu výkonu je povinný vykonať takto osvedčené rozhodnutie bez toho, aby mohol brániť uznaniu alebo jeho vykonateľnosti.“

26 Ibid, ods. 64

27 Ibid, ods. 65

28 Ibid, výroková časť rozsudku: „Za okolností ako vo veci samej príslušný súd členského štátu výkonu nemôže brániť výkonu osvedčeného rozhodnutia, ktoré nariaďuje vrátenie neoprávnene zadržávaného dieťaťa z dôvodu, že súd členského štátu pôvodu, ktorý vydal toto rozhodnutie, údajne porušil článok 42 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, vykladaný v súlade s článkom 24 Charty základných práv

Európskej únie, keďže posúdenie existencie takéhoto porušenia patrí do výlučnej právomoci súdov členského štátu pôvodu.“

- 29 Rozsudok Súdneho dvora z 1. júla 2010 vo veci C-211/10 PPU, Zbierka rozhodnutí 2010 I-06673
- 30 Ibid., výrok 4 rozsudku.
- 31 Ibid., výrok 1 rozsudku.
- 32 Ibid., výrok 2 rozsudku: „Článok 11 ods. 8 nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že rozhodnutie súdu majúceho právomoc, ktorým sa nariaďuje návrat dieťaťa, patrí do pôsobnosti tohto ustanovenia, aj keď mu nepredchádzalo vydanie právoplatného rozhodnutia toho istého súdu v otázke opatrovníckeho práva alebo práva na zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti.“
- Obdobne Súdny dvor rozhodol aj rozsudkom z 1. júla 2010 vo veci C-400/10 PPU J. McB. proti L. E., Zbierka rozhodnutí 2010 I-06673: „Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby právny poriadok členského štátu podmienil nadobudnutie opatrovníckeho práva otcom dieťaťa, ktorý nie je manželom matky dieťaťa, rozhodnutím príslušného vnútroštátneho súdu, na základe ktorého sa mu také opatrovnícke právo, v dôsledku ktorého môže byť premiestnenie alebo zadržanie tohto dieťaťa jeho matkou považované za neoprávnené podľa článku 2 bodu 11 tohto nariadenia, priznáva.“

sa však, že by tomu malo byť inak v prípade obzvlášť závažného porušenia základného práva. Nemecký súd obzvlášť závažné porušenie základného práva videl v tom, že španielsky súd nevyvinul dostatočné úsilie s cieľom vypočúť dieťa, čo malo byť v rozpore s významom povinnosti prihliadať na názor dieťaťa podľa článku 24 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie²⁴ (ďalej len „Charta“). Súdny dvor odmietol pripustiť, aby súdy v štáte výkonu rozhodnutia mohli preskúmavať rozhodnutie vykonateľné podľa Nariadenia.²⁵ Súd ďalej konštatoval, že „**Vypočutie, hoci zostáva právom dieťaťa, teda nemôže predstavovať absolútnu povinnosť, ale musí byť predmetom posúdenia v závislosti od požiadaviek spojených s najlepším záujmom dieťaťa v každom konkrétnom prípade v súlade s článkom 24 ods. 2 Charty základných práv.**“²⁶ Článok 24 Charty a článok 42 ods. 2 písm. a) Nariadenia treba vykladať tak, že „právo dieťaťa byť vypočuté nevyžaduje, aby sa vypočutie pred súdom členského štátu pôvodu nevyhnutne uskutočnilo, ale **ukladá, aby sa tomuto dieťaťu sprístupnili zákonné konania a podmienky, ktoré mu umožnia slobodne vyjadriť svoj názor, a aby súd tento názor zobral do úvahy.**“²⁷

Súdny dvor ďalej uviedol, že súd členského štátu pôvodu môže vydať osvedčenie v súlade s požiadavkami článku 42 nariadenia č. 2201/2003 len za podmienky, že dieťaťu bola poskytnutá skutočná a účinná možnosť vyjadriť sa v konaní. Avšak **právo preskúmať, či súd v členskom štáte pôvodu dodržal procesné záruky v zmysle článku 24 ods. 1 Charty a článku 42 ods. 2 Nariadenia, patrí jedine súdom v členskom štáte pôvodu a nie výkonu**, t. j. v tomto prípade španielskym a nie nemeckým súdom.²⁸

Vo veci Povse²⁹ súd vysvetlil podmienky, za ktorých súdy v členskom štáte obvyklého pobytu stratia právomoc konať v zmysle Nariadenia. V prejedávanom prípade matka premiestnila dieťa z Talianska do Rakúska i napriek tomu, že taliansky súd na návrh otca dieťaťa zakázal matke opustiť krajinu s dieťaťom. Po únose taliansky súd predbežným rozhodnutím dočasne zveril dieťa do osobnej starostlivosti oboch rodičov, pričom spresnil, že dieťa sa mohlo zdržiavať až do prijatia právoplatného rozhodnutia v Rakúsku. Matka medzitým podala návrh na rakúsky súd, aby jej zveril dcéru do osobnej starostlivosti. Rakúsky súd bez toho, aby umožnil vyjadriť sa otcovi v súlade so zásadou kontradiktórnosti konania, vyhlásil, že má právomoc konať vo veci na základe článku 15 ods. 5 Nariadenia a zároveň požiadal taliansky súd, aby odmietol vykonávať svoju právomoc. Taliansky súd následne potvrdil svoju vlastnú právomoc, pretože podľa jeho názoru podmienky postúpenia právomoci stanovené v článku 10 Nariadenia neboli splnené a taktiež nariadil návrat dieťaťa do Talianska. Rakúsky súd následne v rámci konania o nariadení predbežného opatrenia vydal uznesenie, ktorým dočasne zveril dieťa do osobnej starostlivosti matky. Na základe talianskeho rozhodnutia nariaďujúceho návrat dieťaťa podal otec na rakúskom súde návrh na výkon rozhodnutia. Prvoinštančný súd návrh na výkon rozhodnutia zamietol z dôvodu, že podľa jeho názoru výkon rozhodnutia talianskeho súdu predstavoval vážne nebezpečenstvo pre psychiku dieťaťa. Súdny dvor v rámci prejudiciálneho konania musel posúdiť meritórnosť predbežného opatrenia vo vzťahu ku konečným rozhodnutiam o opatrovníckom práve podľa Nariadenia a taktiež sa musel vysporiadať s otázkou odmietnutia výkonu rozhodnutia o návrate nariadeného súdom z členského štátu obvyklého pobytu.

K otázke odmietnutia výkonu Súdny dvor rozhodol obdobne ako v prípade Aguirre Zarraga, keď uviedol, že: „**Výkon osvedčeného rozhodnutia nemožno odmietnuť v členskom štáte výkonu z dôvodu, že vzhľadom na zmenu okolností, ktorá nastala po jeho prijatí, môže tento výkon závažne zasiahnuť do najlepšieho záujmu dieťaťa. Takejto zmeny sa treba dovolať v konaní pred príslušným súdom členského štátu pôvodu, na ktorý by sa mal podať aj prípadný návrh na odklad výkonu jeho rozhodnutia.**“³⁰

Meritórnosť predbežných opatrení vo vzťahu k opatrovníckym právam Súdny dvor posúdil (neprekvapivo) ako nemeritórne (predbežné), v zmysle Nariadenia bez povahy konečného rozhodnutia.³¹ Súdny dvor ďalej uviedol, že súd nariaďujúci návrat dieťaťa má právomoc o návrate aj vtedy, ak konaniu o návrate nepredchádzalo vydanie právoplatného rozhodnutia toho istého súdu v otázke opatrovníckeho práva alebo práva na zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti.³²

Z rozsudkov Súdneho dvora vo veci Aguirre Zarraga a Povse sú na účely tohto článku dva podstatné závery. Prvým je ten, že **najlepší záujem dieťaťa má posudzovať súd v členskom štáte v mieste obvyklého pobytu dieťaťa, a nie v mieste, kde sa nachádza unesené alebo neoprávnené zadržované dieťa**. Po druhé, **súd v mieste, kde sa nachádza unesené alebo neoprávnené zadržované dieťa, nemá právo odmietnuť nariadený výkon rozhodnutia súdom v členskom štáte v mieste obvyklého pobytu dieťaťa ani v prípade, ak by súd rozhodujúci**

o výkone mal pochybnosti, či boli dodržané procesné záruky v zmysle čl. 11 Nariadenia v konaní, v ktorom súd v mieste obvyklého pobytu dieťaťa nariadil návrat dieťaťa.

Cieľom Nariadenia ako aj Haagskeho dohovoru je urýchlený návrat dieťaťa do miesta obvyklého pobytu. Podľa článku 11 ods. 3 Nariadenia má súd vydať rozsudok najneskôr do šiestich týždňov od podania žiadosti, ak tomu nebránia výnimočné okolnosti. Táto lehota, i napriek tomu, že je pre súdy členských štátov záväzná, je v praxi veľmi málo dodržiavaná. Podľa štatistík za rok 2008, len 15 % konaní o návrat bolo rozhodnutých v lehote šiestich týždňov, v porovnaní so 16 % prípadov, kedy súdy členských štátov rozhodovali o žiadostiach z nečlenských štátov. Priemerná dĺžka konania podľa Nariadenia v 51 % prípadov trvala 18 týždňov a v 82 % až 42 týždňov. V porovnaní s trvaním konania na základe žiadosti z nečlenského štátu, súdy v 58 % prípadov rozhodli v lehote do 18 týždňov a v 82 % v lehote 42 týždňov.³³

Podľa názoru Európskej komisie uvedenom v príručke pre aplikáciu Nariadenia³⁴ šesťtýždňovú lehotu na vydanie rozhodnutia treba vykladať tak, že do šiestich týždňov má byť vydané vykonateľné rozhodnutie. Tento cieľ možno docieľiť napríklad tým, že (i) buď proti rozhodnutiu o návrate nie je prípustné odvolanie, (ii) alebo odvolanie je prípustné, avšak rozhodnutie o nariadení návratu bude predbežne vykonateľné, alebo (iii) ak má odvolanie suspenzívne účinky, musia byť vnútroštátne procesné pravidlá upravené tak, že prvoinštančné aj odvolacie konanie musia byť skončené do šiestich týždňov a zároveň súd musí mať právo vyhlásiť rozhodnutie o návrate za predbežne vykonateľné, pokiaľ to budú vyžadovať okolnosti daného prípadu. To isté platí aj v prípade rozhodnutia o zamietnutí návrhu na návrat dieťaťa.

Z pohľadu slovenského právneho poriadku, § § 133 ods. 2 a 134 ods. 1 CMP³⁵ nie sú v súlade s odporúčaniami Európskej komisie. Keďže CMP umožňuje podať odvolanie voči prvoinštančnému rozhodnutiu, ktoré má suspenzívne účinky, a súčasne šesťtýždňová lehota je určená len pre prvoinštančný súd,³⁶ je očividné, že v prípade, ak bude voči rozhodnutiu podané odvolanie (je možné odôvodnene predpokladať, že vo väčšine prípadov k tomu dôjde), slovenské súdy nebudú schopné dodržať lehotu stanovenú v článku 11 ods. 3 Nariadenia. Taktiež je potrebné dodať, že CMP nesleduje ani jednu z odporúčaní Európskej komisie uvedených v príručke, ako prakticky dodržať šesťtýždňovú lehotu na vydanie rozhodnutia. Ako vhodnou sa javí novelizácia návratového konania v CMP, ktorá by inkorporovala jednu z Európskou komisiou navrhnutých alternatív tak, aby sa odstránil rozpor vnútroštátnych procesných pravidiel s priamym účinkom Nariadenia.³⁷

Doktrína Bosphorus

Doktrína Bosphorus vyjadruje vzťah ESĽP k ochrane základných ľudských práv a slobôd orgánmi EÚ na základe Dohovoru a Charty. Doktrínu Bosphorus formuloval ESĽP vo veci *Bosphorus Hava Yollari Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi proti Írsku*.³⁸ ESĽP v tomto konaní posudzoval, či konaním Írska na základe nariadenia mohlo dôjsť k porušeniu Dohovoru.

S ohľadom na svoju predchádzajúcu judikatúru ESĽP uviedol, že „štát Dohovoru zodpovedá za všetky konania a pochybenia svojich orgánov“.³⁹ Na druhej strane si ESĽP bol vedomý toho, že štáty musia dodržiavať aj medzinárodné záväzky, ktoré im vyplývajú z členstva v medzinárodných organizáciách.⁴⁰ Za účelom zosúladenia oboch východísk ESĽP vytvoril to, čo dnes môžeme nazývať Doktrínou Bosphorus.

Základom pre aplikáciu doktríny Bosphorus je **rovnocennosť ochrany** základných ľudských práv a slobôd v hmotnoprávnej a procesnoprávnej rovine, ktoré musí medzinárodná organizácia poskytovať. Ochrana základných ľudských práv a slobôd medzinárodnou organizáciou však nemusí byť identická. Postačí, ak bude porovnateľná. Avšak aj za predpokladu, že ESĽP dospeje k názoru, že ochrana poskytovaná medzinárodnou organizáciou je rovnocenná, takéto rozhodnutie nie je možné pokladať za konečné a podlieha prieskumu vo svetle neskoršieho vývoja v oblasti ochrany základných ľudských práv.⁴¹

ESĽP ďalej stanovilo **vyvrátiteľnú prezumpciu** „že štát Dohovoru sa neodchýlil od požiadaviek Dohovoru, pokiaľ svojím (ne)konaním nerobí nič iné, len implementuje svoje právne záväzky vyplývajúce z jeho členstva v medzinárodnej organizácii.“⁴² Túto prezumpciu je možné vyvrátiť,

33 Lowe, N: A statistical analysis of applications made in 2008 under The Hague Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction, Part II, str. 11 [online] (dostupné z: <https://assets.hcch.net/upload/wop/abduct2011pd-08be.pdf>, cit. 27. 7. 2016)

34 Op. cit. 22, str. 56

35 Zákon č. 161/2005 Z. z. Civilný mimosporový poriadok

36 I keď je namieste pripustiť aj opačný výklad, keďže začatím konania by sme mohli rozumieť aj začatie odvolacieho konania: „Ak neexistujú dôvody hodné osobitného zreteľa, vydá súd rozhodnutie spravidla do šiestich týždňov od začatia konania.“

37 Costa v. ENEL, 6/64, 15. 7. 1964, Zb. s. 1141

38 Bosphorus Hava Yollari Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi v. Ireland [GC], no. 45036/98, ECHR 2005-VI

39 Ibid., bod 153

40 Ibid., bod 150

41 Ibid., bod 155

42 Ibid., bod 156

ak z okolností daného prípadu vyplynie, že ochrana práv vyplývajúcich z Dohovoru bola zjavne nedostatočná. V takom prípade preváži Dohovor nad inými medzinárodnými záväzkami členského štátu.

V prípade *Bosphorus ESLP* dospel preto k záveru, že zo strany Írska nedošlo k porušeniu ustanovení Dohovoru a že EÚ a jej úniové právo poskytovalo dostatočné záruky v oblasti základných ľudských práv a slobôd, a preto ak Írsko konalo v zmysle nariadenia a svojich medzinárodných záväzkov, nemohlo v tomto prípade porušiť Dohovor.

S napätím sa očakávalo, akým vývojom prejde Doktrína Bosphorus v prípade *Avotiņš proti Lotyšsku*⁴³ potom, čo Súdny dvor vydal svoje stanovisko, ktorým odmietol prístup k Dohovoru.⁴⁴ Pán Avotiņš vo svojej sťažnosti namietal, že lotyšský najvyšší súd zasiahol do jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru tým, že uznaním a výkonom cyperského rozsudku, ktorý podľa názoru pána Avotiņša trpel nedostatkami, došlo k zásahu do jeho práva na obranu. Pán Avotiņš namietal, že lotyšský najvyšší súd sa neobrátil na Súdny dvor s predbežnou otázkou o výklad európskeho práva.

ESLP v prvom rade dospel k záveru, že na daný prípad sa vzťahuje Doktrína Bosphorus.⁴⁵ Po druhé, ESLP s ohľadom na svoju doterajšiu judikatúru⁴⁶ konštatoval, že aplikácia rovnocennosti ochrany základných práv v právnom systéme EÚ musí znamenať, že vnútroštátne orgány členského štátu EÚ nemajú žiaden manévrovací priestor (margin of manoeuvre) a súčasne sú v plnom rozsahu k dispozícii kontrolné mechanizmy vyplývajúce z úniového práva.⁴⁷ Podľa názoru ESLP boli v tomto prípade splnené obe podmienky. Najvyšší súd Lotyšska nemal v tomto prípade možnosť odmietnuť uznanie a vykonateľnosť cyperského rozsudku. Vo vzťahu k nepoloženiu prejudiciálnej otázky ESLP uviedol, že Doktrína Bosphorus nevyžaduje, aby v každom jednotlivom prípade vnútroštátny súd žiadal Súdny dvor o zodpovedanie predbežnej otázky.⁴⁸ Navyše, nebolo ani preukázané, aby pán Avotiņš vzniesol pred najvyšším súdom konkrétne námietky vo vzťahu k výkladu ustanovení nariadenia Brusel I.⁴⁹

Za zmienku však stojí skutočnosť, že ESLP neukončil svoj výklad práva len pri konštatovaní o aplikácii Doktríny Bosphorus v tomto prípade. Súd najprv poukázal na význam vzájomných uznávacích mechanizmov pre vývoj priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti podľa čl. 67 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,⁵⁰ čo si nevyhnutne vyžaduje aj vzájomnú dôveru vnútroštátnych orgánov členských štátov. Avšak zásada vzájomnej dôvery orgánov členských štátov môže v praxi znamenať, že členský štát výkonu rozhodnutia musí na jednej strane (okrem výnimočných prípadov) bezpodmienečne rešpektovať vykonateľné rozhodnutie iného členského štátu bez toho, aby členský štát výkonu mohol preskúmať, či v konaní v členskom štáte pôvodu boli dodržané základné ľudské práva a slobody, čo však môže byť v rozpore so záväzkami členského štátu výkonu vyplývajúcich pre neho z Dohovoru.⁵¹ Aplikáciou zásady vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi sú však súdy členských štátov zbavené právomoci skúmať podmienky dodržania základných ľudských práv podľa Dohovoru, čo vedie k automatickej aplikácii Doktríny Bosphorus.⁵² ESLP preto konštatuje, že takýto stav vyvoláva paradoxnú situáciu, kedy na jednej strane sú súdy členského štátu limitované v prieskume zásadou vzájomnej dôvery a zároveň na druhej strane Doktrínou Bosphorus, ktorá predpokladá, že základné ľudské práva a slobody boli pri aplikácii úniového práva dodržané.

Rozpor medzi záväzkami členských štátov vo vzťahu k Dohovoru a zásadou vzájomnej dôvery členských štátov ESLP vyriešil tak, že zásada vzájomnej dôvery členských štátov neponecháva priestor alebo nevytvára takú situáciu, ktorou by ochrana základných práv a slobôd garantovaných Dohovorom robila zjavne nedostatočnou. Zásada vzájomného uznávania rozsudkov však nemôže byť aplikovaná automaticky a mechanicky tak, aby došlo k odňatiu základných práv a slobôd: „**pokiaľ pred súdmi členského štátu sú vznesené vážne a opodstatnené námietky vo vzťahu k tomu, že došlo k zjavnému porušeniu práv podľa Dohovoru a zároveň táto situácia nemôže byť napravená podľa úniového práva, súdy členského štátu nemôžu odmietnuť preskúmať vzniknutú situáciu len z dôvodu, že aplikujú úniové právo.**“⁵³

Najmä posledná citovaná veta je pri interpretácii Doktríny Bosphorus zásadná, pretože limituje hranicu prípustnosti sťažnosti pre porušenie úniového práva dosť úzko. Sťažovateľ bude musieť preukázať, že v jeho konkrétnom prípade buď neúspešne využil všetky dostupné prostriedky nápravy podľa úniového práva, alebo že v konkrétnom prípade žiadne prostriedky nápravy neexistovali. Pre potreby tohto článku treba mať na zreteli, že citovaná judikatúra ESLP predchádza vydaniu rozsudku vo veci *Avotiņš*.

43 Avotiņš v. Latvia [GC],
no. 17502/07, 23 May 2016

44 Stanovisko Súdneho dvora
(plénum) 2/13
z 18. decembra 2014

45 Op. cit. 43,
body 102 až 104

46 Michaud v. France,
no. 12323/11, ECHR 2012

47 Op. cit. 43, bod 105

48 Op. cit. 43, bod 109

49 Op. cit. 43, bod 111

50 Konsolidované znenie
Zmluvy o Európskej únii
a Zmluvy o fungovaní
Európskej únie,
Ú. v. EÚ C 202, 7. 6. 2016,
s. 1 – 388

51 Op. cit. 43, bod 114

52 Op. cit. 43, bod 114

53 Op. cit. 43, bod 116

Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku

Nebýva často, aby rozsudok ESĽP vyvolal tak rozsiahlu kritiku odbornej verejnosti,⁵⁴ ako aj dodatočnú sanáciu následkov tohto rozsudku zo strany predsedu ESĽP.⁵⁵

Konaniu vo veci *Neulinger a Shuruk* predchádzali manželské nezhody a rozpad manželstva. Matka (Isabelle Neulinger) nezákonne premiestnila svojho syna (Noam Shuruk) z Izraela, kde sa syn aj narodil, do Švajčiarska. I napriek zjavnému nezájmu o syna, otec sa obrátil na švajčiarske súdy so žiadosťou o nariadenie návratu jeho syna do Izraela. Matka v konaní o návrat žiadala, aby súd v súlade s článkom 13 písm. b) Haagskeho dohovoru zamietol otcovu žiadosť o nariadenie synovho návratu.⁵⁶ Pani Neulinger pred súdom tvrdila, že v prípade nariadenia návratu by jej v Izraeli hrozilo trestné stíhanie a odsúdenie ako následok únosu. Pokiaľ by súd nariadil návrat, Noamovi hrozilo, že bude v Izraeli sám, pretože podľa rozhodnutia izraelského súdu sa otec so synom mohol stykať len dvakrát týždenne za prítomnosti tretej osoby. Noam otca nevidel dva roky a správanie otca bolo problematické. Pred únosom súd v Tel Avive zásadným spôsobom obmedzil styk otca so synom a zakázal Noamovi bez súhlasu súdu opustiť Izrael.

Švajčiarsky prvostupňový ako aj odvolací súd sa stotožnili s argumentáciou matky. Avšak švajčiarsky Federálny súd obe rozhodnutia zrušil s odôvodnením, že matka nepreukázala hrozbu svojho trestného stíhania a odsúdenia po svojom návrate do Izraela a taktiež, že by nemala prostriedky na živobytie po návrate do Izraela.

Pani Neulinger spolu so synom podali sťažnosť na ESĽP. Rozsudok komory ESĽP konštatoval, že nariadením návratu nedošlo k porušeniu článku 8 Dohovoru. Následne však Veľká komora ESĽP dospela k opačnému záveru. I napriek tomu, že Veľká komora konštatovala, že švajčiarske súdy konali v rámci medzí voľnej úvahy súdu, Veľká komora i napriek tomu opätovne preskúmala celý prípad a svojím rozhodnutím zamedzila návratu Noama do Izraela. Spornou skutočnosťou v prípade *Neulinger* nebolo ani tak samotné zamietnutie nariadeného návratu, ako spôsob, akým ESĽP dospel k tomuto záveru a úvahy, ktorými sa sudcovia Veľkej komory k tomuto záveru dopracovali. Žiada sa taktiež zdôrazniť, že do rozhodnutia ESĽP sa Noam nachádzal vo Švajčiarsku už viac ako päť rokov, pričom len tri roky trvalo samotné konanie pred ESĽP.

Najlepší záujem dieťaťa podľa *Neulinger a Shuruk*

ESĽP postavil svoje rozhodnutie na tejto jednoduchej úvahe⁵⁷:

1. do základných ľudských práv a slobôd patrí právo rodičov a detí, aby rozhodnutie o opatrovníckom práve k dieťaťu bolo založené na najlepšom záujme dieťaťa,⁵⁸
2. členský štát Dohovoru nesmie postupovať v súlade s Haagskym dohovorom, pokiaľ by jeho rozhodnutie nemalo byť v súlade s najlepšimi záujmami dieťaťa,⁵⁹ a napokon
3. každé rozhodnutie podľa Haagskeho dohovoru vyžaduje, aby sa vzali do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.⁶⁰

ESĽP rozsudok začal tým, že poukázal na jednotlivé články DoPD, v zmysle ktorých musia štáty DoPD prihliadať na najlepšie záujmy dieťaťa.⁶¹ V rozsudku však ESĽP vôbec nespomenul článok 11 DoPD, podľa ktorého členské štáty DoPD „*robia opatrenia na potieranie nezákonného premiestňovania detí do zahraničia a ich nenavracania späť.*“ Pritom napríklad vo veci *Iglesias Gil a A. U. I. proti Španielsku*,⁶² *Maire proti Portugalsku*⁶³ alebo *Bajrami proti Albánsku*⁶⁴ bol článok 11 DoPD jediným, na ktorý ESĽP z DoPD poukázal v konaniach o sťažnostiach vo veci návratu detí.

Pri porovnaní Haagskeho dohovoru a DoPD zistíme, že obe pristupujú rozlične k tomu, čo chápu pod pojmom záujem dieťaťa. Haagsky dohovor vo svojej Preambule hovorí, že záujmy detí majú prvoradú dôležitosť vo veciach týkajúcich sa opatrovníctva. DoPD zasa najlepší záujem dieťaťa chápe z pohľadu procesného, hmotnoprávneho ako aj výkladového.⁶⁵ Z procesnoprávneho hľadiska „*záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.*“⁶⁶ Z pohľadu DoPD je záber pojmu záujem dieťaťa širší oproti Haagskemu dohovoru, ktorý ho vyslovene presúva do opatrovníckych

54 Morley, J. D.: The Hague abduction convention and human rights: a critique of the Neulinger case, [online] (dostupné z: https://www.iafl.com/-cms_media/files/the_hague_abduction_convention_and_human_rights_a_critique_of_the_neulinger_case_revised.pdf, cit. 29. 7. 2016);

McEavey, P.: The European Court of Human Rights and the Hague Child Abduction Convention: Prioritising Return or Reflection?, *Netherlands International Law Review*, December 2015, Volume 62, Issue 3, pp 365–405 (dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1007/s40802-015-0040-z>, cit. 29. 7. 2016); Special Commission on the practical operation of the 1980 and 1996 Hague Conventions (1-10 June 2011): Conclusions and Recommendations adopted by the Special Commission [online] (dostupné z: https://assets.hcch.net/upload/wop/concl28sc6_e.pdf, cit. 1. 8. 2016), str 6;

55 Costa, J. P.: The best interest of the child in the recent case-law of the European Court of Human Rights, *Francisco-British-Irish Colloque on family*, Dublin, 14. May 2011, [online] (dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Speech_20110514_Costa_Dublin_FRA.pdf, cit. 1. 8. 2016).

56 Čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru: Bez ohľadu na ustanovenie predchádzajúceho článku justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením, preukáže, že *existuje vážne*

nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie.

57 Op. cit. 54, str. 1

58 Op. cit. 4, bod 136

59 Op. cit. 4, bod 138

60 Ibid

61 Op. cit. 4, bod 49 až 50, v ktorých ESĽP odkázal na Preambulu, články 7, 9, 14 a 18 DoPD

62 Iglesias Gil and A.U. I. v. Spain, no. 56673/00, ECHR 2003-V, bod 28

63 Maire v. Portugal, no. 48206/99, ECHR 2003-VII, bod 56

64 Bajrami v. Albania (revision), no. 35853/04, 18 December 2007, bod 32

65 Všeobecný komentár č. 14 (2013) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (čl. 3 ods. 1), Organizácia spojených národov, CRC/C/GC/14 [online] (dostupné z: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/konzultacne-organy/rada-vlady-sr-ludske-prava-narodnostne-mensiny-rodovurovnost/vybor-deti-mladez/gc-14.pdf>, cit. 1. 8. 2016).

66 DoPD čl. 3 ods. 1

67 Op. cit. 7, ods. 25

68 Op. cit. 4, bod 51

69 „Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia opatrenia na potieranie nezákonného premiestňovania detí do zahraničia a ich nenavracania späť.“

70 Rovnako ESĽP postupoval aj predchádzajúcich konaniach, napr. *Maumousseau and Washington v. France*, no. 39388/05, 6 December 2007, ods. 62.

a nie návratových konaní. Ako sme však už uviedli, podľa tvorcov Haagskeho dohovoru samotný rýchly návrat dieťaťa je v najlepšom záujme dieťaťa, a preto návrat dieťaťa je obsiahnutý v pojme najlepší záujem dieťaťa.⁶⁷

Na štandard neurčitosti pri výklade pojmu „najlepší záujem dieťaťa“ poukázal aj ESĽP.⁶⁸ Čo sa z rozsudku vo veci *Neulinger* nedozvieme je to, aký je vzájomný vzťah Haagskeho dohovoru (t. j. že najlepší záujem dieťaťa je v jeho návrate do krajiny obvyklého pobytu) a DoPD pri aplikácii a uplatňovaní zásady najlepšieho záujmu dieťaťa. Isté je, že ESĽP vo veci *Neulinger* ignoroval znenie Haagskeho dohovoru, podľa ktorého sa najlepšie záujmy dieťaťa majú uplatniť v opatrovníckych konaniach a priklonil sa len k výkladu podľa DoPD, pričom pozabudol na článok 11 DoPD.⁶⁹

Veľká komora štandardne⁷⁰ skúmala, či zásah do práva na rodinný život pani *Neulinger* a jej syna bol v súlade so zákonom a nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. Súd konštatoval, že zásah bol v súlade so zákonom a že rozhodnutím Federálneho súdu, ktorý rozhodoval v rámci svojej úvahy, bola nastolená spravodlivá rovnováha medzi záujmami oboch rodičov, syna a verejného poriadku. Následnej kritike však bol podrobený právny názor Veľkej komory uvedený v bode 60 rozsudku, podľa ktorého „Francúzsky kasačný súd, Snemovňa lordov a fínsky najvyšší súd vyslovene prevzali koncept „najlepších záujmov dieťaťa“ pri aplikácii výnimiek založených na „vážnom nebezpečenstve“ podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru.“ Podľa *McEleavyho* je tento záver Veľkej komory nepresvedčivý, pretože vychádza z izolovaných výrokov citovaných rozhodnutí,⁷¹ pričom podľa *Morleyho* súd odignoroval množstvo rozhodnutí vnútroštátnych súdov hovoriacich o opaku.⁷² Analýza vnútroštátnych rozhodnutí, na ktoré sa odvolala Veľká komora, svedčí v prospech kritikov právnej argumentácie Veľkej komory.⁷³ V každom prípade, prepojenie najlepších záujmov dieťaťa s výnimkami podľa článku 13 Haagskeho dohovoru tvorilo základ rozhodnutia Veľkej komory vo veci *Neulinger*, kedy súd ďalej konštatoval, že „existuje široký konsenzus (vrátane medzinárodného práva) podporujúci myšlienku, že pri všetkých rozhodnutiach týkajúcich sa detí majú ich záujmy prvoradú dôležitosť“ (their best interests must be paramount).⁷⁴ Treba zdôrazniť, že takýto prístup k pojatiu záujmov dieťaťa je rozpore s tým, ako ho ESĽP vyložil v rozsudku *Maumousseau*, v ktorom konštatoval, že vnútroštátny súd konal v najlepšom záujme dieťaťa, ak nariadil jeho návrat do krajiny obvyklého pobytu.⁷⁵

Veľká komora pri kľúčovej pasáži rozsudku kopírovala rozsudok vo veci *Maumousseau*,⁷⁶ keď uviedla že „Súd sa musí uistiť, či vnútroštátne súdy vykonali hĺbkovú analýzu celej rodinnej situácie a všetkých faktorov, najmä skutkových, emocionálnych, psychologických, materiálnych a zdravotných, a uskutočnil rozumné a vyrovnané posúdenie dotknutých záujmov každej z osôb, pričom musí mať vždy na zreteli posúdenie toho, čo by bolo najlepším riešením pre unesené dieťa v kontexte konania o jeho návrat do krajiny obvyklého pobytu.“⁷⁷

I napriek tomu, že súd odkázal na rozsudok vo veci *Maumousseau*, medzi *Maumousseau* a *Neulinger* sú zjavné dva zásadné rozdiely. Prvým je ten, že Veľká komora žiadnym spôsobom neodsúdila konanie p. *Neulinger*,⁷⁸ ktorá uniesla Noama a po druhé, závery o hĺbkovej analýze v rozsudku *Neulinger* boli prezentované v rámci všeobecných zásad (General principles). Zatiaľ čo vo veci *Maumousseau* súd konštatoval, že vnútroštátny súd vykonal hĺbkovú analýzu,⁷⁹ pri *Neulinger* Veľká komora prezentovala potrebu vykonať hĺbkovú analýzu rodinnej situácie unesených alebo neoprávnene zadržovaných detí ako požiadavku všeobecne aplikovateľnú v každom konaní o návrat.⁸⁰ Rovnako tento záver bez hlbšej úvahy prevzal slovenský ústavný súd.⁸¹

Reakcie na rozsudok vo veci *Neulinger* a *Shuruk* proti Švajčiarsku

Ako sme už uviedli, reakcie na rozsudok vo veci *Neulinger* boli kritické.⁸² Bezprostrednú snahu limitovať následky tohto rozsudku asi najlepšie vystihuje stanovisko predsedu ESĽP, ktorý uviedol, že „*Neulinger* a *Shuruk* nepredstavujú zmenu rozhodovania Štrasburgu vo veciach únosov detí... Chceme zdôrazniť, že Haagsky dohovor nevytvoril žiaden oficiálny súd alebo orgán s právomocou poskytovať autoritatívny výklad ustanovení tohto dohovoru.“⁸³ K spornej pasáži o hĺbkovej analýze predseda súdu uviedol: „Túto pasáž je možné vykladať aj tak, že vyžaduje

od vnútroštátnych súdov, aby opustili rýchlu a krátku návratovú procedúru, ktorú predpokladá Haagsky dohovor, a odklonili sa od reštriktívneho výkladu výnimiek podľa článku 13 v prospech celkového a nezávislého posúdenia okolností celého prípadu. Avšak takýto výklad je prehnaný – **súd toto vyjadrenie vykonal výslovne v špecifickom kontexte konania o návrat uneseného dieťaťa. Logika Haagskeho dohovoru je taká, že dieťa, ktoré bolo unesené, sa má vrátiť do jurisdikcie súdu miesta obvyklého pobytu, ktorý najlepšie dokáže ochrániť záujmy a blaho dieťaťa a je to preto jediné miesto, kde pomery maloletého majú byť preskúmané v plnom rozsahu.**⁴⁸⁴

Dôvody, pre ktoré sa na ESLP po vynesení rozsudku vo veci *Neulinger* vznesla vlna kritiky, je možné zhrnúť nasledovne:

1. dôsledkom aplikovania hĺbkovej analýzy rodinných pomerov v konaní o návrat je znefunkčnenie a obsolétnosť návratového konania podľa Haagskeho dohovoru, ktoré má byť rýchle a ktoré prenecháva dôsledné skúmanie rodinných pomerov jurisdikcii orgánov v mieste obvyklého pobytu dieťaťa pred jeho únosom alebo neoprávneným zadržaním,
2. poskytuje obranu únoscovi (vo väčšine prípadov matkám),⁸⁵ ktorá už aj vzhľadom na to, že súdy vo väčšine prípadov nie sú schopné dodržať šesťtyždňovú návratovú procedúru,⁸⁶ je spôsobilá podstatne predĺžiť trvanie návratového konania,
3. zvýhodní únoscu oproti druhému rodičovi tým, že hĺbkovou analýzou sa zmarí preventívny účinok návratového konania podľa Dohovoru,
4. zavádza dve kategórie členských štátov Haagskeho dohovoru: prvá skupina, v ktorej sú členské štáty Haagskeho dohovoru súčasne členskými štátmi Dohovoru, ktorá stojí voči druhej skupine, v ktorej sú len členské štáty Haagskeho dohovoru. Vzhľadom na to, že členské štáty Dohovoru sú viazané rozhodnutiami ESLP, návratová procedúra medzi členskými štátmi druhej skupiny nebude zaťažaná hĺbkovou analýzou, a bude rýchlejšia a efektívnejšia. Štiepenie členských štátov Haagskeho dohovoru istotne nie je vítanou zmenou, pretože ide proti snahe jednotného výkladu a uplatňovania Haagskeho dohovoru,
5. s ohľadom na prísnejšiu úpravu návratového konania podľa Nariadenia, ktoré má priamu záväznosť v členských štátoch EÚ, ostáva nezodpovedané, ako sa má hĺbková analýza rodinných pomerov aplikovať v kontexte návratovej procedúry podľa Nariadenia, a zároveň, či návratová procedúra podľa Nariadenia bez hĺbkovej analýzy je ešte v rámci medzí Doktríny Bosphorus,
6. čo predstavuje najlepší záujem dieťaťa a kto má túto otázku zodpovedať: je najlepším záujmom dieťaťa rýchle nariadenie návratu, alebo je najlepší záujem dieťaťa jeho ponechanie v krajine únosu s tým, že výnimky podľa článku 13 Haagskeho dohovoru bude súd vykladať oveľa širšie, než tomu bolo doteraz?

Vyššie uvedené vyjadrenie predsedu ESLP Costu, ktorým sa snažil obmedziť dopad rozsudku vo veci *Neulinger*, nie je prekvapivé. Dôsledná aplikácia hĺbkovej analýzy rodinných pomerov stojí v protiklade s prísnyim (rozumej úzkym) a ešte prísnejším chápaním výnimiek, pre ktoré súd podľa Haagskeho dohovoru a Nariadenia nenariadi návrat dieťaťa. *Neulinger* tak predstavuje dva kroky späť oproti doterajšiemu stavu – hmotnoprávny prieskum rodinných pomerov odsunul procedurálny prístup podľa Haagskeho dohovoru a Nariadenia do úzadia, a konanie o návrat transformoval na kvázi konanie o úprave rodičovských práv a povinností. ■

71 McElevay, P.: The European Court of Human Rights and the Hague Child Abduction Convention: Prioritising Return or Reflection?, *Netherlands International Law Review*, December 2015, Volume 62, Issue 3, pp 365–405 (dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1007/s40802-015-0040-z>, cit. 29. 7. 2016), str. 384

72 Morley, J. D.: The Hague abduction convention and human rights: a critique of the *Neulinger* case, [online] (dostupné z: https://www.iafl.com/-cms_media/files/the_hague_abduction_convention_and_human_rights_a_critique_of_the_neulinger_case_revised.pdf, cit. 29. 7. 2016); str. 10. Dodávame, že k 27. júlu 2016 ratifikovalo Haagsky dohovor 95 štátov.

73 Op. cit. 70, str. 384, Op. cit. 71, str. 10

74 Op. cit. 4, bod 135

75 Op. cit. 1, bod 75

76 Op. cit. 1, bod 74

77 Op. cit. 4, bod 139

78 Porovnaj Op. cit. 1, bod 84

79 Op. cit. 1, bod 74

80 Op. cit. 70, str. 387

81 Nález ÚS SR zo dňa 23. mája 2014, č. k. IV. ÚS 100/2014-94, str. 31

82 Op. cit. 12, str. 28

83 Op. cit. 12, str. 4

84 Op. cit. 12, str. 4

85 Op. cit. 13

86 Op. cit. 35

RESUMÉ

Občianskoprávne únosy detí: dva kroky vzad, jeden vpred (1. časť)

Medzinárodné únosy detí sú v súčasnosti v Európe veľmi diskutovanou témou. ESĽP svojou ostatnou rozhodovacou činnosťou prispel značnou mierou k rozkolísaniu dosiaľ ustálenej judikatúry. Autor sa v prvej časti článku zameriava na medzinárodnoprávnu úpravu únosov detí a na vzájomný vzťah jednotlivých právnych nástrojov. Kľúčovou témou je analýza rozsudku Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku v kontexte dovtedy zaužívanej súdnej praxe ESĽP. Poukážeme na kritiku, a to aj z vlastných radov, ktorá sa na ESĽP zniesla po vynesení rozsudku Neulinger a na problémy, ktoré všeobecná aplikácia záverov tohto rozsudku by mohla priniesť do konania o návrat unesených alebo neoprávnene zadržovaných detí.

SUMMARY

Child Abductions in Terms of Civil Law: Two Steps Backward, One Step Forward

(Part 1.)

International parental child abductions are at present widely discussed in Europe. The ECHR by its recent decision-making practice contributed a great deal to the imbalance in the so-far settled case law. The author in the first part of his article focuses on the regulation of child abductions in international law and on mutual relationship among individual legal instruments. The key topic is the analysis of the Judgement Neulinger and Shuruk v. Switzerland in the context of the then-established court practice of the ECHR. The author points to the criticism which the ECHR (even within its own ranks) faced after the Neulinger Judgement had been made, and to the problems which the general application of conclusions reached in this Judgement could cause to the proceedings concerning the return of an abducted child or a child who has been wrongfully removed or wrongfully retained away from the country where he or she normally lives.

ZUSAMMENFASSUNG

Zivilrechtliche Kindesentführungen: zwei Schritte rückwärts ein vorwärts

(Teil 1.)

Internationale Kindesentführungen sind derzeit in Europa ein sehr diskutiertes Thema. Der Europäische Gerichtshof für Menschenrechte hat durch seine letzte Entscheidungstätigkeit im erheblichen Maße zu den Schwankungen in der bisher konsolidierten Judikatur beigetragen. Der Autor konzentriert sich im ersten Teil seines Artikels auf die internationalrechtliche Regelung von Kindesentführungen und auf das wechselseitige Verhältnis zwischen den einzelnen Rechtsinstrumenten. Das Schlüsselthema ist die Analyse des Urteils Neulinger und Shuruk gegen die Schweiz im Kontext der bis dahin praktizierten Gerichtspraxis des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte. Es wird auf die Kritik, und das auch aus den eigenen Reihen, die sich nach der Verkündung des Urteils Neulinger gegen den Europäischen Gerichtshof für Menschenrechte erhoben hat sowie auf Probleme hingewiesen, die eine allgemeine Anwendung von Schlussfolgerungen dieses Urteils auf Verfahren, geführt wegen Rückverbringung von entführten oder unberechtigt zurückgehaltenen Kindern, bringen könnte.

Predpoklady a požiadavky na výkon funkcie rozhodcu v obchodnej arbitráži v SR

JUDr. Michal Hrušovský

Článok je venovaný predpokladom a požiadavkám kladeným na osobu rozhodcu rozhodujúcom spor účastníkov rozhodcovského konania. Okrem zákonných predpokladov a požiadaviek sa autor zameriava na možnosť dohodnutia ďalších podmienok zmluvnými stranami v rozhodcovskej zmluve, ako aj na osobitné podmienky vybraných stálych rozhodcovských súdov na Slovensku. Venuje sa tiež otázke osobitných podmienok a aplikácie ustanovenia § 15 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov.

Rozhodcovské konanie (arbitráž) patrí k najpopulárnejším a v našich podmienkach už pomerne rozšíreným alternatívnym spôsobom riešenia sporov. Napriek mnohým výhodám rozhodcovského konania oproti klasickému civilnému súdному konaniu je rozhodcovské konanie v Slovenskej republike v posledných rokoch vnímané v niektorých aspektoch negatívne, predovšetkým kvôli problémom v spotrebiteľskej arbitráži.¹ Oddelením spotrebiteľskej arbitráže od klasickej obchodnej arbitráže sa na Slovensku odstránila aspoň časť problémov v rozhodcovskom konaní spojená s pomerne silnou ingerenciou všeobecných súdov do arbitráže vnašaním prvkov

spotrebiteľského práva aj tam, kde to vôbec nebolo opodstatnené – teda aj do klasickej obchodnej arbitráže.

Jedným zo subjektov rozhodcovského konania, okrem účastníkov konania (sporových strán), je aj rozhodca – arbiter. Rozhodca rozhoduje spor vzniknutý medzi zmluvnými stranami, pričom ohľadne počtu rozhodcov platí, že to môže byť jeden rozhodca alebo viacerí rozhodcovia. Podľa § 7 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoRK“) majú zmluvné strany možnosť dohodnúť sa na počte rozhodcov s tým obmedzením, že počet rozhodcov musí byť vždy nepárny. Ak by sa však zmluvné strany na počte rozhodcov nedohodli, v rozhodcovskom konaní budú rozhodovať traja rozhodcovia.²

Základným predpokladom pre prejednanie určitého sporu v rozhodcovskom konaní

JUDr. Michal Hrušovský je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (2010), kde úspešne vykonal aj rigoróznú skúšku (2012).

V súčasnosti pôsobí ako advokát spolupracujúci s advokátskou kanceláriou Ernst & Young Law s. r. o. V rámci svojej pedagogickej činnosti sa zameriava na oblasť medzinárodného práva súkromného a procesného, medzinárodnej arbitráže a medzinárodného obchodu. Pôsobí tiež ako lektor a externý doktorand na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde vyučuje predmety týkajúce sa medzinárodnej arbitráže a medzinárodného práva súkromného a procesného.

je nepochybne existencia platnej rozhodcovskej zmluvy resp. rozhodcovskej doložky. V súlade s teóriou civilného práva procesného³ patrí rozhodcovské konanie medzi najtypickejšie príklady zúženej právomoci civilných súdov. Nový civilný procesný kódex – Civilný sporový

¹ Pozri napr.: Kocina, J., Poláček B. a kol.: **Aktuální otázky rozhodčího řízení**. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011, s. 63.

² § 7 ods. 3 ZoRK:
„Ak sa zmluvné strany na počte rozhodcov nedohodnú, v rozhodcovskom konaní rozhodujú traja rozhodcovia.“

³ Števíček, M., Ficová, s. a kol.: **Občiansky súdny poriadok**. I. diel. Komentár. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 18 – 19; Mazák, J. a kol.: **Základy občianskeho procesného práva**. Štvrté, podstatne prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : IURA EDITION, 2009, s. 59.

4 Zákon č. 160/2015 Z. z.
Civilný sporový poriadok.

5 Horváth, E. – Andrášiová,
A.: **Civilný sporový poria-
dok – komentár.** Wolters
Kluwer, 2015, s. 41.

6 Bělohávek, A. J.: **Zákon
o rozhodčím řízení a o vý-
konu rozhodčích nálezů –
Komentář.** 2. vydání.
Praha : C. H. Beck, 2012,
s. 305.

7 Zákon č. 335/2014 Z. z.
o spotrebiteľskom rozhod-
covskom konaní a o zmene
a doplnení niektorých
zákonov.

8 Lazar, J. a kol.: **Občiansky
právo hmotné.** 1. zväzok.
Tretie doplnené a prepra-
cované vydanie.
Bratislava : IURA EDITION,
2006, s. 143.

9 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že samotný rozhodcovský súd nie je právnickou osobou; to však nemá vplyv na postavenie stáleho rozhodcovského súdu v zmysle ZoRK.

10 Born, G. B.: **International
Arbitration: Law and Prac-
tice.** Kluwer Law Interna-
tional, 2012, s. 136 – 137.

poriadok⁴ – upravuje tzv. alternatívnu zúženú právomoc civilných súdov v § 5 až 8. Uzavretím rozhodcovskej doložky alebo rozhodcovskej zmluvy môžu zmluvné strany vylúčiť právomoc všeobecného súdu v prípadoch, ak to pripúšťa definícia arbitrability podľa ZoRK.⁵ Alternatívnosť spočíva v tom, že zmluvné strany majú na jednej strane možnosť vylúčiť právomoc všeobecného súdu, no na druhej strane aj možnosť túto právomoc obnoviť, ak zmluvné strany vyhlásia, že na rozhodcovskej zmluve netrvajú.

Možnosť zmluvných strán dohodnúť sa na osobe rozhodcu alebo na postupe jeho dodatočného určenia patrí k najzásadnejším výhodám rozhodcovského konania. Rozhodcom sa ale nemôže stať úplne ktokoľvek, ale len osoba, ktorá spĺňa predpoklady a požiadavky na výkon funkcie rozhodcu. Teda osoba, ktorá spĺňa podmienky kladené na osobu rozhodcu stanovené zákonom a prípadne tiež ďalšie podmienky určené dohodou zmluvných strán priamo v rozhodcovskej zmluve, či dodatočné podmienky zakotvené v rozhodcovských pravidlách alebo štatútoch stálych rozhodcovských súdov. Niektorí autori tieto podmienky označujú ako podmienky rozhodcovskej spôsobilosti.⁶

Primárnym cieľom tohto článku je nájsť odpoveď na otázku, či je súčasná právna úprava týchto podmienok u nás dostačujúca, alebo vykazuje určité nedostatky, ktoré by bolo vhodné odstrániť – napríklad zmenou právnej úpravy. Zároveň je tu snaha upriamiť pozornosť zmluvných strán na niektoré aspekty výberu rozhodcov a stanovovanie ďalších podmienok a kritérií, ktoré možno dohodnúť priamo v rozhodcovskej zmluve.

V ďalšej časti tohto článku sa budeme zaoberať práve uvedenými podmienkami rozhodcovskej spôsobilosti, a to v poradí: (i) zákonné podmienky, (ii) podmienky určené dohodou zmluvných strán v rozhodcovskej zmluve a (iii) podmienky niektorých vybraných stálych rozhodcovských súdov, pričom sa budeme venovať len tým podmienkam, ktoré platia v obchodnej arbitráži. Pre spotrebiteľské rozhodcovské konanie platia špecifické pravidlá stanovené v osobitnom zákone.⁷ Základný rozdiel odlišujúci obchodnú arbitráž od spotrebiteľskej arbitráže spočíva v tom, že v spotrebiteľskej arbitráži je možné rozhodovať len určitý špecifický druh sporov, ktorými sú spotrebiteľské spory. Ide o spory medzi dodávateľom a spotrebiteľom vyplývajúce zo spotrebiteľskej zmluvy alebo súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou.

Zákonné podmienky na výkon funkcie rozhodcu

Prvou z množiny podmienok na výkon funkcie rozhodcu, ktorým sa budeme venovať, sú zákonné podmienky, ktoré sú zakotvené v § 6 ZoRK. Môžeme ich označiť aj ako všeobecné podmienky na výkon funkcie rozhodcu, pretože tieto podmienky musí spĺňať každý rozhodca (bez výnimky), a to už od svojho ustanovenia za rozhodcu v danom spore. Rozhodcom preto môže byť len (i) fyzická osoba, (ii) na ktorej sa zmluvné strany dohodnú, (iii) je plnoletá, (iv) spôsobilá na právne úkony v plnom rozsahu, (v) je bezúhonná a (vi) ak osobitný predpis alebo ZoRK neustanovuje inak. Aj keď pri väčšine z týchto všeobecných podmienok v praxi spravidla nenastávajú zásadné interpretačné problémy, je vhodné si bližšie priblížiť obsah jednotlivých podmienok.

V poradí prvou všeobecnou podmienkou na výkon funkcie rozhodcu je podmienka, že rozhodcom môže byť len fyzická osoba. Podľa teórie občianskeho práva sa pod pojmom fyzická osoba rozumie človek ako ľudská bytosť, bez ohľadu na jeho štátne občianstvo (štátnu príslušnosť).⁸ V právnych predpisoch sa namiesto označenia človek používa právny pojem fyzická osoba. *A contrario* je vylúčené, aby sa rozhodcom mohla stať právnická osoba,⁹ napr. obchodná spoločnosť alebo občianske združenie. Pre porovnanie, vo viacerých štátoch sa naopak pripúšťa, aby za rozhodcu bola ustanovená aj právnická osoba – hoci v arbitrážnej praxi nie je také niečo bežné.¹⁰ Najtypickejším príkladom rozhodcov – právnických osôb v zahraničí sú účtovnícke firmy špecializujúce sa na účtovné druhy sporov.

Fyzická osoba sa môže stať rozhodcom, ak sa na nej zmluvné strany dohodnú. Dohoda zmluvných strán môže spočívať v určení konkrétneho rozhodcu v rozhodcovskej zmluve alebo rozhodcovskej doložke, napr. že „rozhodcom bude profesor XY“, alebo v dohode na postupe jeho dodatočného určenia, napr. že rozhodcu vyberie vybraná osoba alebo súd. V inštitucionálnej arbitráži je to dohoda na konkrétnom stálom rozhodcovskom súde a následný výber rozhodcu spravidla zo zoznamu rozhodcov, ktorý vedie tento stály rozhodcovský súd.

Pokiaľ ide o plnoletosť a plnú spôsobilosť na právne úkony, tieto dve podmienky sú do istej miery vzájomne previazané. Podľa § 8 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov platí, že spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou. Plnoletosť sa nadobúda dovŕšením osemnásteho roku. Jedinou výnimkou, kedy možno nadobudnúť plnoletosť pred dovŕšením osemnásteho roku predstavuje prípad uzavretia manželstva po dovŕšení šestnásteho roku veku so súhlasom súdu. To znamená, že za určitých okolností by mohla nastať situácia, kedy by v rozhodcovskom konaní ako rozhodca vystupovala osoba mladšia ako osemnásť rokov. Napriek tejto teoretickej možnosti nepredpokladáme, že v praxi takáto situácia nastane, a to aj vzhľadom na nedostatočnú skúsenosť takejto osoby s výkonom funkcie rozhodcu a nízkou pravdepodobnosťou, že práve takúto osobu si zmluvné strany vyberú. Spôsobilosť na právne úkony môže obmedziť len súd, a to za podmienok uvedených v zákone. Plnú spôsobilosť na právne úkony má teda plnoletá svojprávná fyzická osoba.¹¹

Ďalšou všeobecnou podmienkou na výkon funkcie rozhodcu je podmienka bezúhonnosti. ZoRK v § 6 ods. 2 negatívne vymedzuje, kto sa na účely ZoRK za bezúhonného nepovažuje – kto bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin. Bezúhonnosť sa preukazuje výpisom z registra trestov, ktorý nesmie byť starší ako tri mesiace.

Negatívna podmienka – ak osobitný predpis alebo ZoRK neustanovuje inak – znamená, že osobitný predpis alebo ZoRK môžu stanoviť, že určité osoby alebo kategórie osôb nebudú môcť byť rozhodcami, a to napriek tomu, že spĺňajú všetky ostatné podmienky na výkon funkcie rozhodcu. Takými osobami sú napr. sudcovia,¹² prokurátori¹³ či verejní funkcionári.¹⁴

Napokon, do účinnosti zákona č. 336/2014 Z. z., ktorým došlo k novelizácii ZoRK i v časti podmienok na výkon funkcie rozhodcu, ZoRK stanovoval v § 6 ešte jednu všeobecnú podmienku, t. j., aby mal rozhodca skúsenosti na výkon funkcie rozhodcu. So zákonodarcom možno jednoznačne súhlasiť v tom, že išlo o pomerne nejasnú požiadavku.¹⁵ Už viac by sa dalo možno polemizovať o tom, či nebolo vhodnejšie priamo v zákone len bližšie vysvetliť, resp. konkretizovať, čo sa za také skúsenosti považuje (napr. vysokoškolské vzdelanie v danom odbore, či určitá prax). Zákonodarcu v tomto smere zvolil cestu úplného vypustenia tejto všeobecnej podmienky. Bez ohľadu na to, či podmienka skúsenosti na výkon funkcie rozhodcu má byť zákonnou podmienkou alebo nie, zmluvné strany by mali vždy dbať na to, aby si vybrali rozhodcu, ktorému budú dôverovať a ktorý ich spor rozhodne nielen nestranné a nezávisle, ale aj odborne a dostatočne kvalifikovane. A to dokáže len rozhodca, ktorý má na to potrebné znalosti a skúsenosti.

Samozrejme, predpokladá sa, že rozhodca bude spĺňať aj atribút nestrannosti a nezávislosti. Požiadavka nestrannosti a nezávislosti rozhodcov je zakotvená v národnej legislatíve i medzinárodných prameňoch.¹⁶ Ustanovenia týkajúce sa týchto atribútov obsahuje ZoRK v § 6 ods. 3, § 6a a § 9. Hoci pojmy nestrannosť a nezávislosť nie sú v ZoRK definované, obsah týchto pojmov je v arbitrážnej teórii pomerne jasne vymedzený.¹⁷ Nestrannosť spočíva v tom, aby rozhodca nebol predpojatý v otázke sporu a nezvýhodňoval niektorého z účastníkov rozhodcovského konania. Nezávislosť v princípe znamená, že rozhodca nemá žiadny finančný záujem na spore alebo jeho výsledku, nie je závislý od niektorého z účastníkov rozhodcovského konania a neexistuje vzťah medzi rozhodcom a niektorým z účastníkov rozhodcovského konania vzbudzujúci pochybnosti o nezávislosti rozhodcu.

Ďalšie podmienky na výkon funkcie rozhodcu určené zmluvnými stranami v rozhodcovskej zmluve

Rozhodcovské konanie je postavené na dobrovoľnosti a zmluvnej voľnosti zmluvných strán. K výhodám rozhodcovského konania nepatrí len možnosť zmluvných strán dohodnúť sa na osobe rozhodcu alebo na postupe jeho dodatočného určenia. Zmluvné strany majú tiež možnosť stanoviť si v rozhodcovskej zmluve dodatočné kritériá, resp. ďalšie podmienky na výkon funkcie rozhodcu. Inými slovami, namodelovať si pre rozhodcu, ktorý má rozhodovať ich spor také kritériá a požiadavky, ktoré uznajú v danom prípade za vhodné a potrebné. Samozrejme platí, že zákonné (minimálne) podmienky musí spĺňať každý rozhodca. Preto tieto dodatočné krité-

11 Fekete, I.: **Občiansky zákonník 1**. Veľký komentár, Bratislava: Eurokódex, 2011, s. 83.

12 § 23 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

13 § 11 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakaťoch prokuratúry v znení neskorších predpisov.

14 Za podmienok podľa čl. 5 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov.

15 Dôvodová správa k zákonu č. 336/2014 Z. z.: <https://www.nrsr.sk/web/-Default.aspx?id=zakony/zakon&MasterID=5074>

16 Napr. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration (tzv. modelový zákon UNCITRAL); IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration.

17 Moses, M. L.: **The Principles and Practice of International Arbitration**. Cambridge University Press, 2008, s. 130; Lew, J. D. M., Mistelis, L. A., Kröll, S.: **Comparative International Commercial Arbitration**. Kluwer Law International, 2003, s. 255 a nasl.

18 Moses, M. L.: **The Principles and Practice of International Commercial Arbitration**. Cambridge University Press, 2008, s. 120.

19 Born, G. B.: **International Commercial Arbitration**. Second Edition. Volume II: International Arbitral Procedures. Kluwer Law International, 2014, s. 1751.

20 Znenie § 12 ods. 1 ZoRK účinné od 1. 1. 2017: „Zriaďovateľom stáleho rozhodcovského súdu so sídlom na území Slovenskej republiky môže byť len národný športový zväz alebo komora zriadená zákonom. ...“.

21 Nie je vylúčené, že zmluvné strany si v rozhodcovskej zmluve dohodnú aj ďalšie podmienky na výkon funkcie rozhodcu.

22 § 5 ods. 2 Štatútu RS SOPK: „Ak osobitný predpis alebo zákon neustanovuje inak, rozhodcom v spore pred Rozhodcovským súdom môže byť každá fyzická osoba, na ktorej sa zmluvné strany dohodnú, ak je plnoletá, spôsobilá na právne úkony v plnom rozsahu, má skúsenosti na výkon funkcie rozhodcu a je bezúhonná, má vysokoškolské vzdelanie a vo svojom odbore minimálne 10 ročnú prax, a ak osobitný predpis alebo tento zákon neustanovuje inak.“.

riá resp. ďalšie podmienky, na ktorých sa dohodli zmluvné strany, sú podmienkami navyše vo vzťahu k zákonným podmienkam.

Medzi takéto dodatočné kritériá, ktoré si zmluvné strany stanovia priamo v rozhodcovskej zmluve, môžu patriť napr., že rozhodca musí mať skúsenosti v oblasti stavebníctva, alebo že bude ovládať vybraný cudzí jazyk (ak má byť konanie vedené v tomto jazyku), alebo že bude určitej národnosti, bude právnik či právnik. Zmluvné strany si však musia dať pozor najmä na to, aby nevytvorili taký podrobný a obsiahly zoznam dodatočných kritérií, že bude ťažké vôbec nájsť takého rozhodcu.¹⁸ Obozretnosť zmluvných strán pri stanovovaní dodatočných kritérií je namieste, pretože z tejto výhody sa razom môže stať nevýhoda, ktorá celý proces výberu rozhodcu len skomplikuje.

V závislosti od dohody zmluvných strán sa tieto dodatočné kritériá môžu vzťahovať na všetkých rozhodcov, alebo len na niektorého z rozhodcov tvoriacich senát oprávnený rozhodovať spor v danom rozhodcovskom konaní (napr. iba na predsedajúceho rozhodcu). Takéto dodatočné kritériá majú v arbitrážnej praxi oveľa väčší význam ako obmedzenia stanovené národným právom.¹⁹ V konečnom dôsledku, za určitých okolností môže byť nedodržanie týchto kritérií pri výbere rozhodcu dôvodom na zrušenie rozhodcovského rozsudku alebo odopretie uznania cudzieho rozhodcovského rozsudku.

Osobitné podmienky vybraných stálych rozhodcovských súdov na Slovensku

Skôr ako sa začneme venovať problematike osobitných podmienok na výkon funkcie rozhodcu vybraných stálych rozhodcovských súdov na Slovensku, je vhodné poukázať na zmenu právnej úpravy v obchodnej arbitráži účinnú od 1. 1. 2017 priamo sa dotýkajúcu zriaďovateľov stálych rozhodcovských súdov. Podľa nej môžu na Slovensku od 1. 1. 2017 pôsobiť len tie stále rozhodcovské sudy, ktorých zriaďovateľ spĺňa podmienku podľa § 12 ods. 1 ZoRK.²⁰ Od tohto dátumu môže byť zriaďovateľom stáleho rozhodcovského súdu so sídlom na území Slovenskej republiky už len národný športový zväz alebo komora zriadená zákonom. Dochádza tak k výraznej redukcii počtu stálych rozhodcovských súdov na Slovensku.

Keď sa po krátkom exkurze noviniek, ktoré sa priamo týkajú zriaďovateľov stálych rozhodcovských súdov, vrátíme späť k otázke podmienok na výkon funkcie rozhodcu, v zásade môžeme konštatovať, že rozhodcom sa môže stať osoba, ktorá spĺňa všeobecné (zákonné) podmienky na výkon funkcie rozhodcu popísané vyššie. Pokiaľ ide o inštitucionálnu arbitráž, stále rozhodcovské sudy zvyčajne tieto podmienky rozširujú o niektoré ďalšie tzv. osobitné podmienky;²¹ čo je aj prípad stálych rozhodcovských súdov na Slovensku.

Bližšie sa budeme venovať trom z nich, a to: (i) Rozhodcovskému súdu Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory (ďalej len „RS SOPK“), (ii) Stálemu rozhodcovskému súdu Slovenskej bankovej asociácie (ďalej len „SRS SBA“) a (iii) Rozhodcovskému súdu Slovenskej advokátskej komory (ďalej len „RS SAK“). Spoločnou črtou pre tieto podmienky je to, že sa pre rozhodcu stanovujú dodatočné podmienky týkajúce sa predovšetkým vzdelania, kvalifikácie či odbornej alebo inej praxe.

Rozhodcovský súd Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory

Štatút RS SOPK okrem zákonných všeobecných podmienok na výkon funkcie rozhodcu (vrátane už vypustenej podmienky skúsenosti na výkon funkcie rozhodcu) požaduje, aby mal rozhodca navyše aj (i) vysokoškolské vzdelanie a (ii) minimálne 10-ročnú prax vo svojom odbore.²² Týmto dodatočnými podmienkami sa má predovšetkým zabezpečiť, aby mal rozhodca istú vzdelanostnú úroveň a zároveň skúsenosti a znalosti v danom odbore (napr. právo, ekonómia). Nie je tu požiadavka, aby mal rozhodca výlučne právnické vzdelanie. Štatút RS SOPK nešpecifikuje, či má ísť o vysokoškolské vzdelanie prvého, druhého alebo tretieho stupňa. Postačovať by preto

malo hoci aj vysokoškolské bakalárske vzdelanie. Pomyselná latka je v porovnaní so zákonnými požiadavkami na výkon funkcie rozhodcu nasadená o niečo vyššie.

V rozhodcovskom konaní pred RS SOPK platí, že účastníci konania si za rozhodcu v drvivej väčšine prípadov vyberú osobu zapísanú v zozname rozhodcov RS SOPK. Hoci Štatút RS SOPK umožňuje účastníkom konania, aby si zvolili za rozhodcu aj osobu nezapísanú do zoznamu rozhodcov²³ (čo v konečnom dôsledku umožňuje aj ustanovenie § 15 ods. 4 ZoRK),²⁴ reálne k takému výberu nedochádza. RS SOPK si totiž toto ustanovenie vykladá tak, že nestačí návrh len jedného účastníka konania, ale s týmto návrhom musí súhlasiť aj druhý účastník konania. K tomu však v praxi nedochádza, pretože jeden z účastníkov konania spravidla buď nespolupracuje resp. nechce spolupracovať, alebo čo je omnoho častejšie, je v konaní úplne pasívny. Takúto prax pri výbere rozhodcov určite nemožno hodnotiť pozitívne. Zastávame názor, že súhlas druhého účastníka konania by sa v takom prípade nemal vyžadovať. Ako podporný argument by mohlo slúžiť ustanovenie § 9 ods. 2 ZoRK.²⁵ Aj toto ustanovenie týkajúce sa namietania predpojatosti rozhodcu je formulované rovnako – teda, že „zmluvné strany môžu ...“, pričom v praxi sa postupuje tak, že predpojatosť môže namietat ktorýkoľvek účastník rozhodcovského konania a v žiadnom prípade sa súhlas druhého účastníka nevyžaduje. Nie je preto dôvod, aby sa ustanovenie § 15 ods. 4 ZoRK vykladalo odlišným spôsobom.

Stály rozhodcovský súd Slovenskej bankovej asociácie

Štatút SRS SBA v súvislosti s rozhodovaním tzv. nespotrebitelských sporov v čl. 11 ods. 1 ustanovuje, že fyzická osoba, ktorá žiada o zápis do zoznamu rozhodcov, musí písomne preukázať splnenie všeobecných podmienok a osobitných podmienok podľa tohto článku. Pokiaľ ide o všeobecné podmienky, aj Štatút SRS SBA zakotvuje podmienku skúsenosti na výkon funkcie rozhodcu. V porovnaní so Štatútom RS SOPK však Štatút SRS SBA bližšie špecifikuje obsah tejto podmienky vrátane spôsobu jej preukazovania.²⁶ Napriek tomu sa posudzovanie splnenia tejto podmienky javí byť problematické a ponechané na subjektívnej vôli predsedníctva SRS SBA. Ostatné všeobecné podmienky v zásade korešpondujú s aktuálnym znením ZoRK.

Osobitnými podmienkami sú potom (i) odborná kvalifikácia alebo vzdelanie ekonomického, technického alebo právnického zamerania a (ii) požadované odborné znalosti z niektorej z alternatívne v Štatúte SRS SBA uvedených oblastí, pričom sa požaduje prax najmenej dvoch rokov celkového pôsobenia v danej oblasti.²⁷ Vysokoškolské vzdelanie sa explicitne nevyžaduje; to však podľa nášho názoru určite neplatí pre vzdelanie právnického zamerania, pretože stredná škola pre odbor právo u nás neexistuje. Len na porovnanie, Štatút SRS SBA pre zápis do zoznamu rozhodcov pre spotrebitelské spory stanovuje striktniejšiu vzdelanostnú podmienku – vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore právo.

Rozhodcovský súd Slovenskej advokátskej komory

Z hľadiska popularizácie a propagácie komerčnej arbitráže na Slovensku možno pozitívne hodnotiť, že začiatkom leta došlo k obnoveniu činnosti RS SAK. Predsedníctvo SAK schválilo nový Štatút a Rokovací poriadok SAK, ktoré vychádzajú z princípov súkromnej arbitráže zakotvených v modelovom zákone UNCITRAL i v našej domácej legislatíve.

Štatút RS SAK v čl. V ods. (2) stanovuje, že do zoznamu rozhodcov môže byť zapísaná osoba, ak spĺňa všeobecné a osobitné podmienky na zápis. V súvislosti so všeobecnými podmienkami platí, že tieto korešpondujú resp. Štatút RS SAK odkazuje na zákonné všeobecné podmienky na výkon funkcie rozhodcu. Zaujímavejšie sú potom osobitné podmienky, ktorými sú podľa čl. V ods. (4) Štatútu RS SAK: (i) vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore právo na právnickej fakulte vysokej školy v SR alebo uznaný doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa vydaný zahraničnou vysokou školou, (ii) aspoň 10 rokov

23 § 6 ods. 1 Štatútu RS SOPK: „... Účastníci konania si však môžu zvoliť aj osobu nezapísanú do Zoznamu rozhodcov, avšak požiadajú Predsedníctvo o zapísanie tejto osoby do Zoznamu rozhodcov ako rozhodcu len pre tento prípad. ...“.

24 § 15 ods. 4 ZoRK: „Zmluvné strany si za rozhodcu môžu ustanoviť aj osobu nezapísanú do zoznamu rozhodcov.“.

25 § 9 ods. 2 ZoRK: „Zmluvné strany môžu namietat predpojatosť rozhodcu, ktorého ustanovili alebo na ktorého ustanovení sa podieľali, len z dôvodov, o ktorých sa dozvedeli po jeho ustanovení do funkcie rozhodcu.“.

26 Čl. 11 ods. 2 písm. c) Štatútu SRS SBA: „... skúsenosťami na výkon funkcie rozhodcu sa na účely Štatútu rozumejú také skúsenosti, ktoré osoba nadobudla vykonávaním takých odborných činností, pri ktorých si osvojila spôsobilosť pre funkciu rozhodcu a získala také vedomosti a skúsenosti, vrátane znalosti práva, ktoré v spojení s jeho osobnými vlastnosťami dávajú záruku úspešného výkonu funkcie rozhodcu; tieto skutočnosti sa preukazujú opisom vykonávaných odborných činností.“.

27 Čl. 11 ods. 3 a 4 Štatútu SRS SBA: „(3) Osobitné podmienky na zápis do zoznamu rozhodcov sú:
1. odborná kvalifikácia alebo vzdelanie ekonomického, technického, alebo právnického zamerania; ...;
2. požadované odborné znalosti“.

2a. z oblasti tuzemského alebo zahraničného poskytovania hotovostných alebo bezhotovostného platobných služieb alebo

2b. z oblasti elektronického bankovníctva alebo ostatných elektronických platobných prostriedkov alebo

2c. z oblasti zriaďovania a vedenia bežných účtov alebo vkladových účtov alebo vkladných knížiek alebo iných foriem vkladov alebo

2d. z oblasti hypotekárnych úverov alebo kontokorentných úverov alebo spotrebných úverov alebo iných úverov alebo

2e. z oblasti nočných trezorov alebo uzamykateľných a bezpečnostných schránok alebo iných oblastí bankových obchodov alebo bankového práva alebo

2f. z oblasti občianskeho práva, obchodného práva, prípadne iných odvetví práva;

(4) Dĺžkou praxe požadovanou pri zápise do zoznamu podľa čl. 7 ods. 2 rozumie obdobie najmenej 2 rokov celkového pôsobenia v oblastiach uvedených v odseku 3.“

28 Čl. V ods. (4)
Štatútu RS SAK.

29 § 15 ods. 2 ZoRK:
„Stály rozhodcovský súd zapíše do zoznamu rozhodcov osobu, ktorá spĺňa podmienky podľa § 6 ods. 1.“

30 Ustanovenie § 15 ods. 2 ZoRK účinné do 31. 12. 2014:
„Stály rozhodcovský súd zapíše do zoznamu rozhodcov osobu, ktorá spĺňa podmienky podľa § 6 ods. 1 a osobitné podmienky podľa štatútu tohto stáleho rozhodcovského súdu.“

31 Dôvodová správa k zákonu č. 336/2014 Z. z.:
<https://www.nrsr.sk/web/-Default.aspx?sid=zakony/-zakon&MasterID=5074>

právnickej praxe po dosiahnutí uvedeného vzdelania alebo aspoň 5 rokov advokátskej praxe v SR alebo v zahraničí a (iii) úspešné zloženie skúšky na zápis; táto podmienka sa nevzťahuje na osoby zapísané do zoznamu rozhodcov pred koncom roka 2016.²⁸ Vo vzťahu k týmto osobitným podmienkam je potrebné zdôrazniť, že rozhodcom môže byť – veľmi zjednodušene povedané – len vysokoškolsky vzdelaný právnik s určitou dĺžkou trvania právnej praxe resp. dĺžkou trvania statusu advokáta. To znamená, že z možnosti uchádzať sa o funkciu rozhodcu sa vylučujú iné profesie či ďalšie osoby ako napr. ekonómovia, účtovníci či technici. Veľmi neštandardnou a v arbitráži priam raritou je podmienka úspešného zloženia skúšky na zápis; aj keď táto podmienka sa vzťahuje až na osoby, ktoré budú zapísané do zoznamu rozhodcov po konci roka 2016. Bližšie podmienky, ako bude taká skúška vyzeráť a z čoho bude pozostávať, nám zatiaľ nie sú známe. Ostáva teda len čakať na aplikačnú prax a praktické skúsenosti, ktoré vstúpia z uplatňovania tejto neštandardnej podmienky. Podľa nášho názoru však táto podmienka na zápis nie je náležitá a jej zotrvanie v Štatúte RS SAK by bolo vhodné prehodnotiť.

Osobitné podmienky a aplikácia ustanovenia § 15 ods. 2 ZoRK

Na záver k týmto osobitným podmienkam sme si nechali jednu chuťovku. Pozrime sa totiž na naše *lex arbitri*, konkrétne na aktuálne znenie ustanovenia § 15 ods. 2 ZoRK.²⁹ Podľa tohto ustanovenia platí, že stály rozhodcovský súd zapíše do zoznamu rozhodcov osobu, ktorá spĺňa podmienky podľa § 6 ods. 1 ZoRK. Pôvodné znenie tohto ustanovenia účinné do 31. 12. 2014³⁰ explicitne uvádzalo, že stály rozhodcovský súd zapíše do zoznamu rozhodcov osobu, ktorá spĺňa podmienky podľa § 6 ods. 1 ZoRK a osobitné podmienky podľa štatútu tohto stáleho rozhodcovského súdu. Cieľom zákonodarcu pri zmene § 15 ods. 1 až 3 ZoRK bolo, aby zoznamy stálych rozhodcovských súdov boli nepovinné,³¹ čo zodpovedá právu účastníkov konania zvoliť si za rozhodcu osobu nezapísanú do zoznamu príslušného stáleho rozhodcovského súdu. Tomuto zámeru rozumieme. K osobitným podmienkam však dôvodová správa pri tejto zmene neuvádza nič. Je teda vôbec vzhľadom na aktuálne znenie § 15 ods. 2 ZoRK možné, aby stále rozhodcovské súdy stanovili osobitné podmienky na výkon funkcie rozhodcu a zápis do zoznamu rozhodcov? Ustanovenie § 15 ods. 2 ZoRK podľa nášho názoru dispozitívne nie je, a to aj vzhľadom na charakter jeho znenia i samotného právneho predpisu, ktorý má procesno-právnu povahu. Navyše, stálemu rozhodcovskému súdu toto ustanovenie stanovuje explicitný zákonný príkaz zapísať do zoznamu rozhodcov osobu, ktorá spĺňa podmienky podľa § 6 ods. 1 ZoRK, t. j. všeobecné podmienky na výkon funkcie rozhodcu. Čo sa stane, keď stály rozhodcovský súd odmietne zapísať do zoznamu rozhodcov takú osobu, ktoré spĺňa len všeobecné podmienky na výkon funkcie rozhodcu? Práve tu vidíme priestor pre zákonodarcu, aby na tieto otázky zodpovedal priamo legislatívnou zmenou príslušných ustanovení ZoRK; najmä, ak chceme na prvú z vyššie uvedených otázok odpovedať jednoznačne kladne. Podľa nášho názoru je totiž legitímne, aby si stále rozhodcovské súdy stanovili osobitné podmienky na zápis do zoznamu rozhodcov daného stáleho rozhodcovského súdu.

Zánik funkcie rozhodcu

V rozhodcovskom konaní môžu nastať situácie, keď zvolený rozhodca je napríklad vyčiarknutý zo zoznamu rozhodcov, zomrie, vzdá sa funkcie rozhodcu, alebo sa iným spôsobom stane nespôsobilým vykonávať funkciu rozhodcu. Zánik funkcie rozhodcu je upravený v § 10 ZoRK. V súvislosti s podmienkami na výkon funkcie rozhodcu sú primárne relevantné dva prípady zániku funkcie rozhodcu. Ak dôjde k pozbaveniu alebo obmedzeniu spôsobilosti rozhodcu na právne úkony, funkcia rozhodcu zaniká *ex lege*. V ostatných prípadoch, keď sa rozhodca stane nespôsobilým vykonávať funkciu rozhodcu, môže dôjsť k odvolaniu z funkcie rozhodcu, a to na základe dohody účastníkov konania alebo rozhodnutiu súdu o zániku funkcie rozhodcu na návrh niektorého účastníka konania.

Ak rozhodcovi zanikla jeho funkcia, ustanoví sa náhradný rozhodca spôsobom, ktorý si dohodli zmluvné strany. Ak k takej dohode nedošlo, postupuje sa primerane podľa § 8 ods. 2 ZoRK.

Záver

Rozhodcovské konanie má oproti klasickému civilnému súdnemu konaniu mnoho výhod. Medzi takéto výhody patrí okrem iného aj možnosť zmluvných strán dohodnúť sa na osobe rozhodcu alebo na postupe jeho dodatočného určenia, či možnosť zmluvných strán stanoviť si v rozhodcovskej zmluve ďalšie dodatočné kritériá a podmienky na výkon funkcie rozhodcu. Ak sa tieto výhody arbitráže spoja s vhodnou propagáciou a popularizáciou a prvotriednou arbitrážnou legislatívou, je podľa nášho názoru možné, aby sa Slovensko stalo atraktívnym miestom pre riešenie nielen domácich, ale aj zahraničných sporov.

Pokiaľ ide o podmienky na výkon funkcie rozhodcu, v súčasnosti je tu tendencia minimalizovať zákonné všeobecné podmienky na výkon funkcie rozhodcu a ponechať zmluvným stranám možnosť upraviť si dodatočné podmienky – či už priamo v rozhodcovskej zmluve, alebo vybrať si také rozhodcovské pravidlá, ktoré nimi požadované podmienky obsahujú. Súčasná právna úprava zákonných podmienok v ZoRK sa zdá byť postačujúca.

Zmluvným stranám možno odporučiť, aby v každom jednotlivom prípade zohľadňovali pri výbere rozhodcu okrem iného aj dôležité aspekty nestrannosti, nezávislosti, odbornosti a dostatočnej kvalifikácie, vrátane časovej dostupnosti rozhodcu. Pri stanovovaní dodatočných kritérií a podmienok na osobu rozhodcu si zmluvné strany musia dať predovšetkým pozor na to, aby nevytvorili taký podrobný a obsiahly zoznam, že v konečnom dôsledku takého rozhodcu reálne ani nenájdu. Pre stále rozhodcovské súdy na Slovensku možno v tejto súvislosti odporučiť, aby dali do súladu svoje štatúty s aktuálnym znením ZoRK (ak tak ešte neurobili) a zväžili vypustenie takých osobitných podmienok, ktoré nie sú v arbitráži štandardné.

A nakoniec je tu priestor aj pre zákonodarcu. Konkrétne máme na mysli ustanovenie § 15 ods. 2 ZoRK, keďže podľa našej mienky je viac než otáznou, či vzhľadom na aktuálne znenie § 15 ods. 2 ZoRK je možné, aby stále rozhodcovské súdy stanovili osobitné podmienky na výkon funkcie rozhodcu a zápis do zoznamu rozhodcov. ■

RESUMÉ

Predpoklady a požiadavky na výkon funkcie rozhodcu v obchodnej arbitráži v SR

Autor sa v článku venuje problematike predpokladov a požiadaviek na výkon funkcie rozhodcu. Okrem zákonných všeobecných podmienok na výkon funkcie rozhodcu sa zaoberá aj možnosťou dohodnutia ďalších podmienok zmluvnými stranami priamo v rozhodcovskej zmluve a zmluvné strany sa snaží upozorniť, na čo si pri výbere rozhodcu a stanovovaní dodatočných podmienok majú dať pozor. Špecificky sa zameriava aj na osobitné podmienky niektorých vybraných stálych rozhodcovských súdov na Slovensku. Autor rozoberá len tie podmienky, ktoré na Slovensku platia v obchodnej arbitráži a nevenuje sa podmienkam, ktoré sa aplikujú v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Osobitne sa tiež venuje ustanoveniu § 15 ods. 2 ZoRK a upozorňuje na legislatívne nedostatky, pričom v tomto ohľade navrhuje zmenu právnej úpravy.

SUMMARY

Preconditions and Requirements for Holding the Office of an Arbitrator in Commercial Arbitration in the Slovak Republic

The author deals with preconditions and requirements for holding the office of an arbitrator. In addition to general requirements stipulated by virtue of law, the author also deals with the possibility to agree on some other conditions by the parties directly in an arbitration agreement. The author aims to point out what the parties should bear in mind when selecting an arbitrator and setting forth additional conditions. He in particular focuses on specific conditions of some selected permanent arbitration courts in Slovakia. He analyses only those conditions which apply in commercial arbitration in Slovakia, and he does not deal with those conditions which apply in consumer arbitration. He specifically deals also with Sec. 15(2) of the Arbitration Act, and points to legislative drawbacks, and in this regard he also proposes amendments to the existing legislation.

ZUSAMMENFASSUNG

Voraussetzungen und Anforderungen an die Ausübung des Amtes als Schiedsrichter im Schiedsverfahren in Handelssachen in der Slowakischen Republik

Der Autor widmet sich im Artikel der Problematik von Voraussetzungen und Anforderungen an die Ausübung des Amtes als Schiedsrichter. Nebst den allgemeinen gesetzlichen Voraussetzungen für die Ausübung des Schiedsrichteramtes befasst er sich auch mit der Möglichkeit der Vereinbarung von weiteren Bedingungen durch die Vertragsparteien direkt im Schiedsvertrag und er ist bemüht, die Vertragsparteien hinzuweisen darauf, was bei der Wahl eines Schiedsrichters und bei der Feststellung von nachträglichen Bedingungen in Acht zu nehmen ist. Er konzentriert sich spezifisch auf die Sonderbedingungen von einigen ausgewählten ständigen Schiedsgerichten in der Slowakei. Der Autor analysiert nur diejenigen Bedingungen, die in der Slowakei in der Arbitrage in Handelssachen gelten und er widmet sich nicht denen Bedingungen, die im Verbraucherschiedsverfahren angewendet werden. Er befasst sich insbesondere mit der Bestimmung § 15 Abs. 2 des Gesetzes über das Schiedsverfahren, wobei er in dieser Hinsicht die Änderung der Rechtsregelung vorschlägt.

Oznámenie o spore

JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

Jednou z tzv. novôt civilného sporového poriadku je inštitút oznámenia o spore (litisdenunciácie). Napriek tomu, že je upravený procesným kódexom, nejde o podanie smerované súdu, ale o úkon medzi účastníkmi právneho vzťahu, ktorý vyvoláva účinky v ich vzájomnom súdnom konaní. Ako novozavedený inštitút civilného procesného práva vyvoláva niekoľko otázok vo vzťahu k jeho obsahu a aplikácii v prebiehajúcich súdnych konaniach nielen podľa nových procesných kódexov. Ďalšie otázky môže vyvolať v prípade kolízie zákonnej úpravy so zmluvnými ustanoveniami, ktoré riešili obdobné situácie a na základe zmluvy limitujú alebo priznávajú zmluvným stranám nárok na náhradu škody.

Intervenient vs. vedľajší účastník v civilnom procese

Zmenou, ktorú priniesol do procesného práva zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) sú aj zmeny v subjektoch konania. Nejde však len o zmenu v názve spočívajúcu v zámene vedľajšieho účastníka za intervenienta. Právna úprava inštitútu vedľajšieho účastníka v zmysle zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) upravovala inštitút vedľajšieho účastníka širšie ako CSP. Vedľajším účastníkmi mohli byť dve skupiny subjektov:

- i) prvou skupinou v súlade s § 93 ods. 1 OSP boli osoby, ktoré mali na výsledku sporu (konania) hmotno-právny záujem tým, že výsledkom sporu mohlo byť ovplyvnené ich hmotnoprávne postavenie – spravidla v prípade, ak mali voči účastníkovi regresný nárok (spravidla išlo o poisťovne, ručiteľov, veriteľov, dlžníkov, podielových spoluvlastníkov pri uplatňovaní spoločných práv a podobne);¹
- ii) druhou skupinou v súlade s § 93 ods. 2 OSP boli osoby, ktorým oprávnenie na vstup do konania dával samostatný zákon, ktorými boli právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana spotrebiteľa v zmysle zákona č. 250/2007 Z. z., Centrum pre medzinárodno-právnu ochranu detí a mládeže v zmysle zákona č. 350/2005 Z. z. alebo Slovenské národné stredisko pre ľudské práva ako v zmysle zákona č. 365/2004 Z. z.²

Pri porovnaní osobného rozsahu intervencie a vedľajšieho účastníctva je zrejmé, že intervenientmi v zmysle CSP sú len osoby uvedené v § 93 ods. 1 OSP, ktoré spĺňajú definíciu § 81 CSP, pričom vyššie uvedená druhá skupina účastníkov (v zmysle § 93 ods. 2 OSP) podľa CSP nemá postavenie intervenienta. Tieto subjekty sa stali tzv. osobitnými subjektmi konania v zmysle § 95 CSP.

Civilný sporový poriadok inštitút intervenencie upravuje podrobnejšie ako OSP, výslovne rozlišuje postavenie intervenienta podľa toho, či so stranou tvoria nerozlučné procesné spoločenstvo alebo nie. V prípade, ak má strana vytvoriť s intervenientom nerozlučné procesné spoločenstvo v zmysle § 77 CSP, ide o intervenienta v zmysle § 84 CSP (napr. v zmysle § 54 ods. 2 OBZ alebo § 131 ods. 1 OBZ). Ak intervenient netvorí so stranou nerozlučné procesné spoločenstvo, ide o intervenienta v zmysle § 85 CSP. Z pohľadu následkov oznámenia o spore medzi nimi žiadny rozdiel neexistuje – rozdiel, na ktorý poukážeme nižšie, sa vyskytuje len v možnosti uplatňovať ich vlastné práva v spore, v ktorom budú vystupovať v pozícii intervenienta.

1 k tomu pozri Števec, M., Ficová, s. a kol.: Občiansky súdny poriadok, I. diel, Komentár. 2. vydanie, Praha : C. H. Beck, 2012, s. 327, 328

2 Centrum pre medzinárodno-právnu ochranu detí a mládeže a Slovenské národné stredisko pre ľudské práva mohli vystupovať v konaniach nielen ako vedľajší účastník, ale aj ako zástupca účastníka.

3 Z dôvodu rozdielov sa komparácia uvedená nižšie v tomto článku bude zaoberať len porovnaním postavenia vedľajších účastníkov v zmysle § 93 ods. 1 OSP s intervenientom v zmysle CSP.

Intervenientami môžu byť len osoby, ktoré majú záujem na výsledku sporu.³ Na rozdiel od úpravy uvedenej v OSP, kedy vedľajší účastník vstupoval do konania aj na výzvu účastníka urobenú prostredníctvom súdu, intervenient vstupuje do konania vždy **písomným podaním adresovaným súdu** (§ 82 CSP). V podaní adresovanom súdu intervenient okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 127 CSP uvedie aj tvrdenia, ktoré odôvodňujú jeho právny záujem na výsledku konania. Aj keď § 82 ods. 1 CSP formálne rozlišuje, či intervenient vstupuje do konania z vlastného podnetu alebo na základe oznámenia o spore, v ďalších ustanoveniach nejakým spôsobom nepriznáva intervenientovi rozdielne práva podľa toho, čo bolo pohnútkou jeho vstupu do konania. Intervenient v podaní v zásade nemusí uviesť, či vstupuje do konania na základe oznámenia o spore – táto okolnosť však spolu so skutočnosťami uvedenými v oznámení o spore môže pôsobiť ako dôležitý argument pri rozhodovaní súdu o prípustnosti intervenencie v zmysle § 83 ods. 1 CSP. Základom pre rozhodovanie súdu o otázke neprípustnosti účasti intervenienta bude hmotno-právny záujem, ktorý budú musieť preukázať vedľajší účastník prípadne účastník, ktorý ho na vstup do konania vyzval.

Dôležitým rozdielom, ktorý CSP prináša, je právna úprava oznámenia o spore v zmysle § 86 a nasl. CSP. Pred tým, ako sa budeme venovať charakteristike tohto inštitútu musíme poznamenať, že ani OSP nevyklúčovalo situácie, kedy účastník konania na základe vlastnej iniciatívy alebo na základe zmluvnej povinnosti zaslal oznámenie o spore ďalšej osobe, ktorá nebola účastníkom konania a mohla byť sporom dotknutá. Právna úprava však neupravovala následky takéhoto oznámenia. Zmluvná povinnosť zaslať oznámenie o spore, ktorá sa vyskytovala predovšetkým v zmluvách s cudzím prvkom, súčasne spravidla limitovala resp. priznávala zmluvným stranám nároky na náhradu škody v prípade sporu s treťou osobou, ktorá bola dotknutá plnením zmluvy pri uplatňovaní jej regresných nárokov. V zmysle dohody zmluvných strán regresný nárok vznikol resp. zanikol podľa toho, či došlo alebo nedošlo k doručeniu oznámenia o spore a využitia možnosti vstúpiť do prebiehajúceho konania.

Oznámenie o spore v zmysle § 86 a nasl. CSP (a jeho zmluvný ekvivalent) je potrebné striktne odlíšiť od oznámenia o spore v zmysle vopred dohodnutých postupov alternatívneho riešenia sporov. Obsahom oznámenia o spore v zmysle § 86 a nasl. CSP totiž nie je deklarovanie skutočnosti, že medzi konkrétnymi stranami zmluvy, ktorá „oznámenie o spore“ podáva, existuje spor. Jeho obsahom a účelom je upozornenie na skutočnosť, že na súde sa vedie súdne konanie podľa ustanovení CSP (označované ako spor), ktoré môže mať vplyv na postavenie tretieho subjektu.

Aj keď právna úprava oznámenia o spore je presná vo vzťahu k následkom, ktoré oznámenie o spore vyvoláva, a môže nahradiť potrebu zmluvných strán uvádzať do zmlúv osobitné ustanovenia s rovnakým obsahom, súčasne je stručná vo vzťahu k náležitostiam, a môže vyvolať otázky ohľadom obsahu takéhoto podania.

Obsahové náležitosti oznámenia o spore

Oznámenie o spore (denunciácia) v zmysle § 86 CSP je písomný dokument adresovaný osobe, ktorá má podľa vedomosti strany právny záujem na výsledku sporu. Špecifikom tohto inštitútu je, že napriek tomu, že ide o podanie upravené v procesnom kódexe, nejde o podanie adresované súdu, a ani inej strane konkrétneho konania. Oznámenie o spore doručuje strana inej osobe, s ktorou vedie spor, alebo by mohla viesť spor. Spor, o ktorom strana (denunciátor) podáva správu informovanému, musí mať vplyv na výsledok ich vzájomne vedeného sporu.

JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

je absolventkou Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach, na ktorej aj v roku 2015 obhájila dizertačnú prácu a získala titul PhD.

Od roku 2011 pôsobí ako advokátka, v súčasnosti spolupracuje s Advokátskou kanceláriou Valko Marián & partners, s. r. o. Venuje sa publikačnej činnosti v oblasti súkromného práva.

Oznámenie o spore je možné uplatniť výlučne v prípade konania vedeného podľa CSP. V súdnych konaniach, ktoré sú vedené na základe zákona č. 161/2015 Z. z. civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „**CMP**“) je v zmysle § 11 CMP intervencia zakázaná.⁴ Ustanovenia CSP o oznámení o spore sa v konaniach podľa CMP nepoužívajú. Zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok neupravuje inštitút intervencie a súčasne v § 25 použitie tohto inštitútu vylučuje.

CSP nestanovuje osobitné náležitosti oznámenia o spore. Oznámenie o spore nie je procesným úkonom, nakoľko nie je podaním v zmysle § 123 CSP, a ani nespadá do definície úkonu účastníka v zmysle ôsmej hlavy prvej časti CSP. Rovnako tiež nie je adresované súdu, ale osobe, ktorá môže mať záujem na výsledku sporu.

CSP vyžaduje na podanie kvalifikovaného oznámenia o spore splnenie týchto základných obsahových náležitostí:

- i) **oznámenie o tom, že sa vedie spor** s uvedením takých náležitostí, aby na ich základe mohla informovaná osoba do sporu vstúpiť. Nakoľko v zmysle § 82 ods. 3 CSP intervenient musí vo svojom písomnom podaní uviesť okrem tvrdenia, ktoré odôvodňuje jeho právny záujem na výsledku konania, aj všeobecné náležitosti podania, je možné a *contrario* dôvodiť, že na kvalifikované podanie oznámenia o spore musí oznamujúca strana uviesť aj náležitosti podania v zmysle § 127 CSP, ktorými sú minimálne uvedenie toho, na akom súde sa konanie vedie, označenie účastníkov, označenie veci a spisovú značku.
- ii) výslovná **výzva na vstup do sporu** ako intervenienta oznamujúcej strany sporu. V zmysle formulácie § 84 a 85 CSP vystupuje intervenient v konaní vždy popri strane – t. j. na strane žalobcu alebo na strane žalovaného. Preto aj v prípade, ak na jednej strane vystupuje viaceru subjektov, intervenient nevstupuje do konania popri subjekte (napr. ako intervenient na strane žalovaného v prvom rade), ale popri strane (t. j. ako intervenient na strane žalovaného).⁵
- iii) **oznámenie nárokov čo do dôvodu**, ktoré si strana resp. subjekt voči tejto osobe uplatní, ak bude v spore neúspešná. Na podanie kvalifikovaného oznámenia o spore je potrebné opísanie právneho titulu, z ktorého strane vznikne nárok súvisiaci s oznamovaným konaním – konkrétnu výšku nároku nie je potrebné uvádzať. Často sa totiž pri oznámení o spore vyskytne situácia, že výška nároku nie je strane ešte známa (napríklad, ak závisí od posúdenia súdu alebo iných okolností, ktoré vyjdú najavo až počas konania).
- iv) jeho **prílohou musí byť žaloba a jej zmeny**. Zákon nevyklučuje, aby subjekt, ktorý na vstup do konania vyzval, zaslal informovanej osobe iné, ďalšie podania, prípadne rozhodnutia, ktoré sú podľa jeho názoru strany potrebné – ide však o minimálny rozsah dokumentov, ktoré zákon vyžaduje pre kvalifikované oznámenie o spore.

V súvislosti s obsahom oznámenia o spore sa môže ako sporná javiť otázka, či strana, ktorá vyzýva budúceho intervenienta na vstup do konania, je povinná túto osobu poučiť o tom, že do konania má vstúpiť prostredníctvom podania adresovanému súdu, nie odpoveďou adresovanou strane. Na rozdiel od názoru vysloveného v niektorých zdrojoch⁶ zastávame názor, že poučovacia povinnosť je povinnosťou súdu, nie povinnosťou strany. Nakoľko ani § 86 CSP takú poučovaciu povinnosť strane nestanovuje (na rozdiel od iných ustanovení CSP, ktoré výslovne upravujú poučovaciu povinnosť, ak sa vyžaduje), podľa nášho názoru strana nie je povinná osobu, ktorá má podľa jej názoru právny záujem na výsledku sporu poučiť o tom, akým spôsobom má do konania ako intervenient vstúpiť.

Následky oznámenia o spore

Napriek tomu, že oznámenie o spore môže založiť právne následky pre stranu ako aj pre toho, komu je existencia sporu oznámená, treba upozorniť na to, že zaslanie oznámenia o spore nie je povinnosťou, ale len **fakultatívnou možnosťou** strany. Táto skutočnosť vychádza aj zo zásady dispozície konania, kedy je strana resp. subjekt oprávnený zvážiť, či oznámenie o spore zašle alebo nie. Z tohto dispozitívneho oprávnenia je však stále platná výnimka, podľa ktorej aj v prípade, ak strana resp. subjekt oznámenie o spore nezaslal, pretože s účasťou intervenienta v konaní nesúhlasí, nemôže byť takýto nesúhlas dôvodom na vyslovenie neprípustnosti účasti intervenienta v konaní.⁷

4 Subjekty, ktoré boli vedľajšími účastníkmi v zmysle OSP majú v zmysle CMP buď postavenie účastníka alebo postavenie tzv. iného subjektu v zmysle CSP. Z tohto dôvodu ich účasť ako intervenientov nie je potrebná. Súčasne platí, že v prípade CMP sa konanie nenazýva spor, ale vec.

5 Napriek tomu, že intervenient sa zúčastňuje na konaní popri strane, je postavenie intervenienta spojené vždy len s tým subjektom, s ktorým ho viaže hmotno-právny vzťah, z dôvodu ktorého vstupuje do konania.

6 Komentár k § 86 CSP uverejnený v ASPI

7 v zmysle uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Sžo/172/2010

Následky, ktoré CSP spája s oznámením o spore, vzniknú v konaní medzi stranou a osobou, ktorej bol spor oznámený (ak k takémuto sporu dôjde). S oznámením o spore spája CSP podobné následky, ako je to v prípade úprav inšpirovaných nemeckým procesným právom. V prípade, ak strana doručí osobe dotknutej sporom oznámenie o spore, tretia osoba stráca v súčasnom, prípadne budúcom spore medzi stranou a osobou, ktorej bol spor oznámený, námietku nesprávne rozhodnutého sporu alebo námietku nesprávne vedeného sporu.

Tieto námietky sú podstatnými námietkami z pohľadu potenciálneho uplatňovania regresných nárokov v prípade existujúceho sporu medzi stranou, ktorá oznámila spor, a osobou, ktorej bol spor oznámený. Strana, ktorá je vyzvaná na vstup do sporu ako intervenient, má právo v spore aktívne vystupovať za účelom ochrany nielen tej strany, ktorú v spore podporuje, ale predovšetkým vo svojom vlastnom záujme. Intervenient má právo v záujme strany, ktorú v spore podporuje, ale aj vo vlastnom záujme, uplatňovať prostriedky procesného útoku a procesnej obrany,⁸ prípadne opravné prostriedky.⁹

Podľa § 87 ods. 2 CSP ako aj podľa § 88 ods. 1 CSP intervenient ani ten, komu bol spor oznámený (a do konania ako intervenient nevstúpil), nemôže strane (resp. subjektu, s ktorým ho viaže hmotnoprávny vzťah) namietkať, že právoplatne skončený spor bol nesprávne rozhodnutý – teda vzniknúť **námietku nesprávne rozhodnutého sporu**. Nesprávne rozhodnutým sporom je spor, ktorý je rozhodnutý po právnej stránke nesprávne – t. j. na nesprávnom právnom základe, v nesprávnej výške, na základe nesprávnych skutkových zistení a vykonaných dôkazov. V takomto prípade, ak osoba vystupovala v konaní ako intervenient, alebo do konania ako intervenient nevstúpila, napriek tomu, že jej spor bol oznámený, nemá nárok v konaní o uplatnenie regresného nároku (alebo iného súvisiaceho nároku) namietkať, že spor je rozhodnutý nesprávne – t. j. jednotlivé vyššie spomínané okolnosti. Ak si strana uplatní regresný nárok (aj keď spor je nesprávne rozhodnutý), osoba, ktorej bol spor oznámený, nebude môcť úspešne uplatniť prípadné námietky (resp. na uplatnené námietky nebude súd prihliadať).

Ďalšou námietkou, ktorú by potenciálne mohla uplatniť strana v spore o regresnom nároku, je **námietka nesprávne vedeného sporu**. Nesprávnym vedením sporu sa rozumie nesprávne alebo nedostatočné uplatňovanie prostriedkov procesného útoku alebo obrany (omeškanie s ich uplatnením, ich neuplatnenie alebo nepreukázanie), prípadne neuplatnenie opravných prostriedkov. Námietku nesprávneho vedenia sporu môže **ten, komu bol spor oznámený**, uplatniť výlučne v prípadoch uvedených v § 87 ods. 3 CSP, a to ak:

- spor bol osobe oznámený v čase, keď už nebolo možné účinne uplatniť prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, alebo opravné prostriedky,¹⁰
- strana úmyselne alebo z dôvodu hrubej nedbanlivosti neuplatnila prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré osobe neboli známe.

Námietku nesprávneho vedenia sporu môže **intervenient** (t. j. ten, kto do konania vstúpil) uplatniť v prípadoch uvedených v § 88 ods. 2 CSP, a to ak:

- intervenient nemohol prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, alebo opravné prostriedky účinne uplatniť z dôvodu, že súhlas strany bol odopretý,
- intervenient nemohol prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, alebo opravné prostriedky účinne uplatniť v čase, keď do konania vstúpil, a do konania nemohol bez vlastnej viny vstúpiť skôr,
- strana úmyselne alebo z dôvodu hrubej nedbanlivosti neuplatnila prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré intervenientovi neboli známe.

Rozhodujúcou okolnosťou na uplatnenie uvedených námietok je okrem okolností na strane strany (t. j. odopretie jej súhlasu s úkonom resp. neuplatnenie práv) to, či intervenient v spore aktívne vystupoval, respektíve, ako využil svoje právo do sporu vstúpiť. Uvedené limity priznávajú ochranu tomu subjektu, ktorý v konaní riadne uplatňoval a bránil svoje práva. Na druhej strane nepriznávajú ochranu tomu subjektu, ktorý v spore, v ktorom vystupoval resp. mal vystupovať, konal nedbanlivo.

Uvedenie si týchto skutočností rieši aj ďalšie otázky, ktoré sa môžu v prípade oznámenia o spore javiť ako nejasné. Prvou je otázka, či má strana, ktorá zaslala oznámenie o spore osobe, ktorá do konania nevstúpila, podávať opakované oznámenia o spore, ak sa po zaslaní oznámenia o spore dozvie o ďalších nárokoch, ktoré v oznámení o spore neuviedla. Podľa nášho názoru, v prípade, ak strana do konania na základe oznámenia o spore nevstúpi na základe oznámenia o spore, z dôvodu pasivity stráca možnosť uplatnenia námietok uvedených v § 87 CSP.

8 V súlade s § 85 CSP ak intervenient spolu so stranou, na ktorej vystupuje, netvorí nerozlučné spoločnosť podľa § 77 CSP, vyžadujú prostriedky procesného útoku alebo obrany tohto intervenienta súhlas strany, ktorú v konaní podporuje, inak na ne súd neprihliada. V prípade intervenienta v zmysle § 84 CSP sa na uplatnenie vlastných prostriedkov procesného útoku alebo obrany súhlas strany nevyžaduje.

9 právo intervenienta podať odvolanie podľa § 360 CSP; právo intervenienta podľa § 84 CSP, ktorý tvorí so stranou nerozlučné spoločnosť podľa § 77 CSP podať dovolanie podľa § 425 CSP a žalobu na obnovu konania podľa § 401 CSP

10 Náležitou oznámenia o spore nie je uvedenie skutočností, v akom procesnom štádiu sa spor nachádza. Táto námietka je zachovaná aj vtedy, ak oznámenie o spore bolo doručené neskoro bez ohľadu na to, či vyzvaná osoba do konania vstúpila, alebo nie.

Aj keď CSP nelimituje čas, kedy má informovaný subjekt vstúpiť do konania (t. j. môže tak spraviť aj po dlhšom čase,¹¹ odkedy mu je oznámenie o spore doručené), mal by tak urobiť bezprostredne po doručení oznámenia o spore, nakoľko následky spojené s oznámením o spore vznikajú dňom doručenia oznámenia. CSP intervenientovi neprikazuje v konaní vystupovať aktívne – intervenient je oprávnený podať prostriedok procesného útoku alebo procesnej obrany až vtedy, ak to bude považovať za potrebné na ochranu svojich práv. V prípade vstupu do sporu však intervenient bude informovaný o postupe v konaní a ak to uzná za potrebné, bude môcť vykonávať kroky za účelom uplatňovania aj vlastných procesných práv.

Ďalšou otázkou, ktorá sa môže javiť nejasnou, je otázka, či je potrebné zasielať oznámenie o spore subjektu, ktorý už v konaní vystupuje ako intervenient. Táto otázka sa môže vyskytnúť napríklad v prípade, ak v spore vystupuje viacero subjektov a intervenientom bude poisťovňa, voči ktorej si regresný nárok môže uplatniť viacero subjektov na rovnakej strane. V tomto prípade poukazujeme na § 88 CSP, ktorý sa vzťahuje na prípady, kedy subjekt v konaní vystupuje ako intervenient, a to bez obmedzenia toho, akým spôsobom vstúpil do konania¹² (t. j. bez ohľadu na to, čo vstúpil do konania na základe vlastného podnetu alebo podnetu iného subjektu na rovnakej strane).

Oznámenie o spore v zmysle zmluvného záväzku strany

Zmluvné strany, ktoré si dohodli postup pri oznámení o spore, ako aj následný vstup do konania (prípadne jeho následky) sú aj napriek existencii § 86 CSP svojim zmluvným záväzkom viazané. Popri zmluvnom záväzku si však musia byť vedomé skutočnosti, že existuje nárok v zmysle CSP, ktorý nie je dispozičným ustanovením hmotnoprávneho predpisu, ale kogentným ustanovením procesného predpisu. Strany si môžu v zmluve dohodnúť popri tomto ustanovení inú, podrobnejšiu úpravu, toto ustanovenia však vlastnou dohodou nemôžu vylúčiť.

Z tohto dôvodu v prípade, ak strana poruší svoju zmluvnú povinnosť zasláť oznámenie o spore v zmysle zmluvy, toto porušenie môže mať za následok vznik sankcie za porušenie zmluvy. V prípade, ak si účastníci zmluvy dohodli na účely oznámenia o spore iné náležitosti, ako tie, ktoré stanovuje § 86 CSP, zmluvná strana je oprávnená v oznámení o spore uviesť všetky požadované údaje a pripojiť všetky požadované prílohy. Ak však strana poruší zmluvnú povinnosť a doručí oznámenie o spore len s náležitosťami v zmysle § 86 CSP, nie však náležitosti v zmysle zmluvy, dôjde z jej strany k porušeniu zmluvnej povinnosti (čo môže ovplyvniť jej postavenie voči druhej strane). Ak však zmluvná strana súčasne postupuje v zmysle § 86 CSP, sú jej procesné nároky zachované.

Rovnako platí, že bez ohľadu na vzájomnú dohodu (t. j. potrebu vedenia rokovaní prípadne absolvovanie vopred dohodnutého postupu ešte pred tým, ako strana do konania vstúpi) je subjekt, ktorému je oznámenie o spore doručené, povinný vstúpiť do konania včas. V opačnom prípade nie je oprávnený uplatniť námietky nesprávne rozhodnutého sporu a nesprávneho vedenia sporu, tak, ako to uvádzajú § 87 a 88 CSP.

Následky nezaslania oznámenia o spore

V prípade, ak strana osobe, voči ktorej má alebo môže mať nárok súvisiaci s vedeným sporom, oznámenie o spore nezašle, má táto osoba v konaní o regresnom nároku právo uplatniť voči nej všetky námietky. Strana, ktorá druhej strane oznámenie o spore nezaslala, bude povinná nielen preukázať svoj uplatnený nárok, ale aj brániť spôsob, akým viedla spor, v ktorom nárok vznikol.

Ak strana oznámenie o spore doručí, zlepši sa jej procesná situácia v konaní o uplatnenie nároku súvisiaceho s iným, už rozhodnutým sporom, nakoľko výška a právny základ budú určené v rozhodnutí o spore, v ktorom vystupovala druhá strana ako intervenient a zníži riziko prípadných námietok. Z tohto dôvodu dôjde k zrýchleniu konania o regresnom nároku resp.

11 Intervenient môže vstúpiť do konania aj v odvolacom alebo dovolacom konaní (k tomu pozri napríklad ZSP 63/2007, alebo NS ČR sp. zn. 2 Cdon 1843/97) – v tomto štádiu sporu však už má limitované možnosti procesného útoku a procesnej obrany.

12 Pre zjednodušenie procesnej situácie súčasne zastávame názor, že v tomto prípade môže viacero subjektov na jednej strane vyzvať subjekt na vstup do konania v pozícii intervenienta spoločným podaním. Napriek tomu, že ak sa subjekt stane intervenientom, pre vylúčenie námietok v zmysle § 88 CSP to postačuje, v prípade, ak by subjekt do konania napriek oznámeniu o spore nevstúpil, sú v prípade spoločného podania vylúčené námietky v zmysle § 87 CSP voči všetkým subjektom.

k tomuto konaniu ani nedôjde, pretože nárok protistrany bude uvedený v predchádzajúcom súdnom rozhodnutí.

Napriek tomu, že oznámenie o spore je inštitút, ktorý riešil až CSP, jeho využitie je možné v prebiehajúcich konaniach, ktoré boli začaté podľa OSP, predovšetkým v tých, v ktorých intervenient bude oprávnený (a súčasne pre zachovanie vlastných nárokov aj povinný) uplatniť prostriedky procesného útoku a procesnej obrany. ■

RESUMÉ

Oznámenie o spore

Oznámenie o spore je nový inštitút upravený Civilným sporovým poriadkom, prostredníctvom ktorého strana dáva na vedomie inému subjektu, ktorý nie je stranou sporu, že na súde je vedený spor, na ktorého výsledku má záujem. Jeho špecifikom je, že aj keď ide o inštitút upravený procesným kódexom, nejde o podanie adresované súdu ani strane sporu. Autorka sa v príspevku zaoberá rozborom jeho obsahových náležitostí, ktoré sú v zákone upravené len stručne, jeho následkami, následkami neoznámenia sporu a ďalšími otázkami, ktoré sa môžu pri jeho aplikácii vyskytnúť.

SUMMARY

Notice of a Dispute

Notice of a dispute is a new concept enshrined in the Code of Civil Litigation Procedure by which a party notifies any other entity, which is not a party to a dispute, that there is a pending court case in the results of which the other entity might have an interest. Its particularity is the fact that even though this is the concept regulated in the procedural code, such notice is not a notice addressed to a court or to a litigant. The author analyses its content requirements which are in law regulated only briefly, its consequences, consequence of a failure to notify of a dispute and other issues which may arise in practice during its application.

ZUSAMMENFASSUNG

Streitanzeige

Die Streitanzeige ist ein neues, in der Zivilstreitordnung geregeltes Instrument, über das die Partei einem anderen Subjekt, die keine Streitpartei ist, mitteilt, dass bei Gericht ein Streit, am Ergebnis welchen es interessiert ist, anhängig ist. Sein Spezifikum ist, dass obwohl es ein durch Prozesskodex geregeltes Instrument ist, es handelt sich dabei nicht um eine ans Gericht oder an eine Streitpartei gerichtete Eingabe. Die Autorin befasst sich im Artikel mit der Analyse seiner inhaltlichen Erfordernisse, deren Regelung im Gesetz nur kurz gefasst ist, mit seiner Auswirkungen, mit Auswirkungen bei einer ausgebliebenen Streitanzeige und mit weiteren Fragen, die bei seiner Anwendung auftreten können.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

A zasa VLK – druhý pokus o vysvetlenie účinnej súdnej ochrany práva verejnosti na účasť na rozhodovacom procese o životnom prostredí

Článok 47 Charty základných práv Európskej únie spoločne s článkom 9 ods. 2 a 4 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia podpísaného v Aarhuse 25. júna 1998 a schváleného v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2005/370/ES zo 17. februára 2005 v rozsahu, v akom za podmienok zaručujúcich široký prístup k spravodlivosti zakotvuje právo na účinnú súdnu ochranu práv, ktoré organizácii na ochranu životného prostredia spĺňajúcej požiadavky uložené článkom 2 ods. 5 tohto dohovoru vyplývajú z práva Únie, v danom prípade z článku 6 ods. 3 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, zmenenej a doplnenej smernicou Rady 2006/105/ES z 20. novembra 2006, spoločne s článkom 6 ods. 1 písm. b) uvedeného dohovoru, sa má vykladať v tom zmysle, že v situácii, ako je situácia vo veci samej, bráni takému výkladu vnútroštátnych procesnoprávných noriem, podľa ktorého žaloba proti rozhodnutiu, ktorým sa takejto organizácii nepriznalo postavenie účastníka správneho konania o vydanie súhlasu s realizáciou projektu na území chránenom v zmysle smernice 92/43, zmenenej a doplnenej smernicou 2006/105, sa nemusí nevyhnutne preskúmať počas priebehu tohto konania, ktoré sa môže právoplatne skončiť pred prijatím a nadobudnutím právoplatnosti súdneho rozhodnutia o postavení účastníka konania, a automaticky sa zamietne ihneď, ako sa vydá súhlas s týmto projektom, čím núti túto organizáciu na podanie iného druhu žaloby s cieľom dosiahnuť toto postavenie a predložiť na súdne preskúmanie dodržanie povinností príslušných vnútroštátnych orgánov vyplývajúcich z článku 6 ods. 3 uvedenej smernice.¹

*Rozsudok Súdneho dvora z 8. novembra 2016 vo veci C-243/15,
Lesoochránárske zoskupenie VLK – ECLI:EU:C:2016:838*

Lesoochránárske zoskupenie VLK sa už druhýkrát spája s prejudiciálnym rozsudkom veľkej komory Súdneho dvora. V prvom prípade² Súdny dvor konštatoval, že síce Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (ďalej len „Aarhuský dohovor“) nemá priamy účinok v práve Únie, napriek tomu však výklad vnútroštátneho procesného práva týkajúceho sa podmienok, ktoré je potrebné splniť na podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby, musí byť taký, aby bol v čo najväčšej možnej miere v súlade tak s cieľmi článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, ako aj s cieľom účinnej súdnej ochrany práv poskytovaných právom Únie, aby mohla taká organizácia na ochranu životného prostredia, akou je Lesoochránárske zoskupenie VLK,

¹ Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty, preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

² Išlo o rozsudok Súdneho dvora z 8. marca 2011 vo veci Lesoochránárske zoskupenie, C-240/09, ECLI:EU:C:2011:125.

napadnúť na súde rozhodnutie prijaté v rámci správneho konania, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom Únie v oblasti životného prostredia.

Účinná súdna ochrana práv plynúcich z práva Únie bola v centre záujmu aj v tomto druhom prípade, keď sa Najvyšší súd pýtal Súdneho dvora, či článok 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) obsahujúci základné práva na účinnú súdnu ochranu bráni takému výkladu vnútroštátnych procesnoprávných noriem, podľa ktorého žaloba proti rozhodnutiu, ktorým sa organizácii na ochranu životného prostredia nepriznalo postavenie účastníka správneho konania o vydanie súhlasu s realizáciou projektu na území chránenom v zmysle smernice 92/43, sa nemusí nevyhnutne preskúmať počas priebehu správneho konania, ktoré sa môže právoplatne skončiť pred prijatím a nadobudnutím právoplatnosti súdneho rozhodnutia o postavení účastníka konania, a táto žaloba sa automaticky zamietne ihneď, ako sa vydá súhlas s týmto projektom, čím sa núti táto organizácia k podaniu iného druhu žaloby s cieľom dosiahnuť postavenie účastníka správneho konania.

Prejudiciálna otázka bola položená v rámci konania o žalobe Lesoochranárskeho zoskupenia VLK proti Obvodnému úradu Trenčín. Žalobou bolo napadnuté rozhodnutie tohto úradu o odmietnutí žiadosti Lesoochranárskeho zoskupenia VLK o priznanie postavenia účastníka správneho konania (ďalej len „napadnuté správne rozhodnutie“), ktoré začalo na návrh spoločnosti Biely potok, a. s., na vydanie súhlasu s realizáciou projektu oplotenia s cieľom rozšíriť zvernicu na chov jelenej zveri na pozemkoch nachádzajúcich sa v chránenej krajinskej oblasti Strážovské vrchy.³ V deň, keď napadnuté správne rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, vydal Obvodný úrad Trenčín rozhodnutie, ktorým udelil spoločnosti Biely potok, a. s. požadovaný súhlas.

Z popisu sporu pred vnútroštátnym súdom, tak ako je obsiahnutý v rozsudku Súdneho dvora, je možné vyvodiť, že jednotlivé senáty Najvyššieho súdu majú nejednotný názor na položenú prejudiciálnu otázku. Tento záver vyplýva z toho, že Krajský súd v Trenčíne dvakrát zrušil napadnuté správne rozhodnutie, a to predovšetkým na základe rozsudku Súdneho dvora vo veci C-240/09, ale Najvyšší súd dvakrát rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Rozhodnutia Najvyššieho súdu boli založené na tvrdení, že podľa ustanovení slovenského občianskeho procesného práva po právoplatnom skončení správneho konania vo veci samej, ku ktorému v prejednávanej veci došlo tým, že Obvodný úrad Trenčín vyhovel návrhu na vydanie súhlasu s realizáciou projektu oplotenia, už nebolo potrebné uskutočniť samostatné súdne preskúmanie rozhodnutia o nepriznaní postavenia účastníka správneho konania, keďže procesné práva vyplývajúce z tohto postavenia sa mohli uplatniť iba za predpokladu, že správne konanie stále prebieha, pričom osoba domáhajúca sa takéhoto postavenia ho už nemôže využiť, ak sa správne konanie vo veci samej právoplatne skončilo. Súčasne Najvyšší súd zdôrazňoval, že dotknutá osoba musí byť upozornená na možnosť domáhať sa postavenia účastníka konania podaním žaloby „opomenutého účastníka“ podľa § 250b ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, pričom takáto žaloba sa musí podať v zákonnej lehote troch rokov. Krajský súd v Trenčíne nakoniec reagoval na závery Najvyššieho súdu a zamietol návrh podaný Lesoochranárskym zoskupením VLK. Proti tomuto rozhodnutiu bolo podané odvolanie, o ktorom znovu rozhoduje Najvyšší súd, avšak tentokrát sa v jeho rozhodnutí o položení prejudiciálnej otázky objavuje iná argumentácia ako v predchádzajúcich rozhodnutiach, ktorými došlo k zrušeniu rozhodnutí Krajského súdu v Trenčíne. Najvyšší súd nastoľuje otázku, či v situácii Lesoochranárskeho zoskupenia VLK, ktorá sa týka práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, bolo dodržané základné právo na účinnú súdnu ochranu zakotvené v článku 47 Charty.

Súdny dvor pripomenul, že v tomto prípade je v zmysle čl. 51 ods. 1 Charty jednoznačne založená jej pôsobnosť, keďže členský štát sa musí považovať za vykonávajúci právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, pokiaľ stanovuje procesnoprávne normy uplatňujúce sa na žaloby týkajúce sa výkonu práv, ktoré organizácii na ochranu životného prostredia vyplývajú z článku 6 ods. 3 smernice 92/43 spoločne s článkom 6 ods. 1 písm. b) Aarhuského dohovoru, s cieľom preskúmať rozhodnutia príslušných vnútroštátnych orgánov vzhľadom na povinnosti, ktoré im vyplývajú v zmysle týchto ustanovení.

Z práva Únie, konkrétne z článku 6 Aarhuského dohovoru, vyplýva právo na účinnú účasť verejnosti na rozhodovacom procese o životnom prostredí. V zmysle judikatúry Súdneho dvora toto právo zahŕňa v prípade mimovládnej organizácie podnecujúcej k ochrane životného prostredia možnosť napadnúť žalobou nielen rozhodnutie o neuskutočnení riadneho posudzovania

3 Zaujímavosť v tejto súvislosti vyznieva konštatovanie obsiahnuté v bode 47 rozsudku, že projekt realizácie oplotenia na chránenom území, o ktorý ide vo veci samej, nepatrí medzi činnosti uvedené v prílohe I Aarhuského dohovoru, ale skutočnosť, že príslušné vnútroštátne orgány rozhodli o začatí konania o vydanie súhlasu s týmto projektom na základe článku 6 ods. 3 smernice 92/43, však umožňuje usudzovať, že tieto orgány považovali za nevyhnutné posúdiť význam vplyvu tohto projektu na životné prostredie v zmysle článku 6 ods. 1 písm. b) Aarhuského dohovoru.

vplyvov zamýšľaného plánu alebo projektu na dotknuté územie, ale prípadne tiež uskutočnené hodnotenie, pokiaľ obsahuje vady.⁴ Podľa slovenských procesnoprávných noriem však takáto organizácia môže súdnou cestou napadnúť rozhodnutie, ktoré môže byť v rozpore s článkom 6 ods. 3 smernice 92/43, najmä v rámci žaloby proti neskoršiemu rozhodnutiu o vydaní súhlasu, iba vtedy, ak sa jej najskôr formálne priznalo postavenie účastníka dotknutého správneho konania, v tomto konkrétnom prípade konania o vydanie súhlasu s realizáciou projektu na chránenom území.

Podľa Súdneho dvora taký výklad vnútroštátneho procesného práva, podľa ktorého sa žaloba proti rozhodnutiu v správnom konaní odmietajúcemu priznať postavenie účastníka konania o vydanie súhlasu nemusí nevyhnutne preskúmať počas priebehu tohto konania a zamietne sa z úradnej moci ihneď, ako sa vydá požadovaný súhlas, neumožňuje zaručiť organizácii Lesoochránárske zoskupenie VLK účinnú súdnu ochranu jednotlivých oprávnení nevyhnutne spojených s právom na účasť verejnosti na rozhodovacom procese o životnom prostredí.

Súdny dvor ešte pripomenul, že postavenie „zúčastnenej osoby“ v správnom konaní, ktoré Lesoochránárskemu zoskupeniu VLK priznáva vnútroštátna právna úprava, nepostačuje na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany práva verejnosti na účasti na rozhodovacom procese o životnom prostredí, keďže toto postavenie neumožňuje podanie žaloby voči rozhodnutiu o vydaní súhlasu, v ktorej by Lesoochránárske zoskupenie VLK mohlo uviesť svoje tvrdenia na spochybnenie zákonnosti rozhodnutia o vydanie súhlasu.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach*

4 Rozsudok Súdneho dvora zo 7. novembra 2013, Gemeinde Altrip a i., C-72/12, ECLI:EU:C:2013:712, bod 37.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

K povinnosti senátu Najvyššieho súdu SR postúpiť vec veľkému senátu pre nejednotnosť rozhodovacej praxe

Dotknuté ustanovenia:

- § 48 ods. 1 CSP
- § 119 ods. 3 OSP
- § 22, § 23 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch

Žalobca za účinnosti OSP pred 1. júlom 2016 podal dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý potvrdil ako vecne správny napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby v konaní o porušenie zásady rovnakého zaobchádzania. Vo svojom dovolaní namietal, že mu v odvolacom konaní bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že krajský súd vec prejednal a rozhodol na odvolacom pojednávaní uskutočnenom bez jeho účasti napriek tomu, že žalobca vopred ospravedlnil svoju neprítomnosť zlým zdravotným stavom a požiadal o určenie iného termínu pojednávania. I keď žalobca nedoložil svoju žiadosť o odročenie pojednávania lekárskeho potvrdením, odvolací súd nemohol podľa jeho názoru vec prejednať a rozhodnúť v jeho neprítomnosti, ale mal pojednávanie odročiť a umožniť mu, aby žiadosť doplnil. Pokiaľ tak nepostupoval, odňal žalobcovi možnosť realizovať jeho procesné oprávnenia. Žiadal preto napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Žalovaný navrhoval dovolanie žalobcu zamietnuť. Zdôraznil, že žalobca sa pojednávania nariadených v konaní pravidelne nezúčastňoval, pričom svoju neprítomnosť buď vôbec nevyvetľoval, alebo vysvetľoval zdravotnými ťažkosťami nepreukázanými lekárskeho potvrdeniami. Odvolací súd konal podľa názoru žalovaného v súlade s § 119 ods. 3 OSP.¹

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací po preskúmaní podaného dovolania dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť. V odôvodnení svojho rozhodnutia k tomu uviedol nasledovné: Dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania ani pre odmietnutie dovolania, vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Tie dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali.

Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (§ 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní, ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (§ 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôžu uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úpl-

¹ § 119 ods. 3 OSP:

Ak je dôvodom na odročenie pojednávania zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu, návrh na odročenie pojednávania musí obsahovať aj vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu neumožňuje účasť na pojednávaní. Za takéto vyjadrenie sa považuje vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že účastník alebo jeho zástupca nie je schopný bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu sa zúčastniť pojednávania.

ná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný.

Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 OSP. V danom prípade je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá znaky tých rozsudkov, proti ktorým bolo dovolanie prípustné. V dovolacom konaní nevyšli najavo ani procesné vady konania uvedené v § 237 ods. 1 OSP.

K tvrdeniu dovolateľa, že odvolací súd vec prejednal a rozhodol napriek tomu, že žalobca požiadal o odročenie pojednávania, Najvyšší súd uviedol: Podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 pojednávanie bolo možné odročiť len z dôležitých dôvodov (§ 119 ods. 1 OSP). Ak dôvodom na odročenie pojednávania bol zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu, návrh na odročenie pojednávania musel obsahovať aj vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že zdravotný stav neumožňuje účasť na pojednávaní (§ 119 ods. 3 OSP).

Najvyšší súd ďalej pripustil, že v jeho rozhodovacej praxi sa vyskytli prípady odlišnej interpretácie § 119 ods. 3 OSP. Zatiaľ čo v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 328/2012 vyslovil názor, že ak účastník požiada o odročenie pojednávania z dôvodu zdravotného stavu, nepriloží ale vyjadrenie ošetrojúceho lekára, ide o podanie vadné, v prípade ktorého sa súd musí pokúsiť o odstránenie väd (a bez toho nemôže vec prejednať, lebo inak by jeho postup mal za následok odňatie možnosti pred súdom konať), ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu spočívali na inom výklade tohto ustanovenia. V záujme zjednotenia rozhodovacej praxe bolo v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu publikované ako judikát R 132/2014 rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 30/2012 spočívajúce na názore, že o dôvod na odročenie pojednávania podľa § 119 ods. 3 OSP ide iba vtedy, keď (už) v čase rozhodovania súdu je žiadosť o odročenie pojednávania doložená vyjadrením lekára o tom, že žiadajúci účastník sa z relevantných zdravotných dôvodov nemôže zúčastniť pojednávania.

Najvyšší súd pripomenul, že jeho judikatúra nie je síce formálne záväzná, ipso iure ale normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči súdom nižších stupňov), ako aj v horizontálnej línii (medzi jednotlivými senátmi a kolégiami Najvyššieho súdu navzájom). Nemožno prehliadať podstatný rozdiel medzi rozhodnutím nepublikovaným v Zbierke a rozhodnutím, ktoré bolo na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom Najvyššieho súdu v Zbierke uverejnené. Pokiaľ nepublikované rozhodnutie Najvyššieho súdu vyjadruje názor väčšiny členov senátu v individuálne ním prejednávanéj veci, názor vyjadrený v rozhodnutí publikovanom v Zbierke predstavuje zovšeobecňujúci názor relevantnej väčšiny členov kolégia Najvyššieho súdu, ktoré vždy tvorí viacero senátov. O „prekonaní“ (relevantnom zavŕšení procesu odklonenia sa od) názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí (stanovisku) možno hovoriť iba vtedy, ak je toto „prekonanie“ výsledkom v zákone predpísaného postupu Najvyššieho súdu.

Právny poriadok Slovenskej republiky predvídal aj pred 1. júlom 2016 možnosť existencie rozdielnych právnych názorov súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach a upravoval procedúru, prostriedky a nástroje, ktoré majú zabezpečiť koherentnosť judikatúry (k tomu porov. napr. § 22 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch). Tento mechanizmus spočíval (a aj v súčasnosti spočíva) v inštitúte zverejňovania súdnych rozhodnutí zásadného významu Najvyšším súdom a v inštitúte prijímania stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov plénom Najvyššieho súdu alebo príslušným kolégiom Najvyššieho súdu. S účinnosťou od 1. júla 2016 bol do právneho poriadku Slovenskej republiky zaradený ďalší inštitút, účelom ktorého je zjednocovanie rozhodovania senátmi Najvyššieho súdu. V zmysle § 48 ods. 1 CSP² platí, že ak senát Najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu Najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor.

Postúpenie veci veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 CSP nie je na voľnej úvahe trojčlenného senátu. Na druhej strane to ale neznamená, že trojčlenný senát musí postúpiť vec veľkému senátu Najvyššieho súdu pri každom nestotožnení sa s názorom vyjadreným už skôr v inom roz-

² § 48 ods. 1 CSP:

Ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor.

hodnutí niektorého trojčlenného senátu. I keď by doslovné znenie tohto ustanovenia mohlo zvädzať a viesť k záveru, že postúpenie veci veľkému senátu je v takom prípade bezpodmienečnou povinnosťou trojčlenného senátu (viď slovo „postúpiť“, teda nie „môže postúpiť“), nie je to tak. Bolo by bezpochyby v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy danej v § 48 ods. 1 CSP, pokiaľ by každá (minulá) aplikačná alebo interpretačná nejednotnosť, ktorá sa v rozhodovaní senátov Najvyššieho súdu vyskytla pred 1. júlom 2016, bola však do tohto dňa úspešne prekonaná postupmi a mechanizmami vyplývajúcimi z vtedajšieho právneho poriadku (napríklad publikovaním judikátu alebo stanoviska), musela „nanovo“ viesť k procesu, ktorý predpokladá uplatnenie mechanizmov a postupov v zmysle tohto ustanovenia a je zavŕšený rozhodnutím veľkého senátu.

Právnu úpravou, ktorá je obsiahnutá v § 48 ods. 1 CSP, sa sledoval cieľ pokryť v praxi prípady, v ktorých (trojčlenný) senát Najvyššieho súdu dospeje k záveru, že „je“ dôvod na zmenu (na odklonenie sa od konštantnej línie rozhodovania). Senát, ktorý dospeje k tomuto záveru, je povinný postúpiť vec veľkému senátu. Účelom tohto ustanovenia bezpochyby nie je, aby bola veľkým senátom posudzovaná správnosť názoru trojčlenného senátu, podľa ktorého „nie je“ dôvod na zmenu doterajších právnych náhľadov a rozhodovacej praxe ustálenej v minulosti prijatím judikátu (alebo stanoviska) publikovaného v Zbierke. Senát, ktorý zastáva názor o nedostatku dôvodov na zmenu judikatúry publikovanej v Zbierke, nie je povinný postúpiť vec veľkému senátu. Pokiaľ ešte v určitej právnej otázke nedošlo k zjednoteniu alebo zovšeobecneniu rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu prijatím (publikovaním) stanoviska alebo judikátu, prípadne ešte nebolo vydané rozhodnutie veľkého senátu, má povinnosť postúpiť vec veľkému senátu ten trojčlenný senát Najvyššieho súdu, ktorý sa názorovo odkláňa od skoršieho (nepublikovaného) rozhodnutia iného senátu Najvyššieho súdu.

Ak teda trojčlenný senát zistí, že iný senát zaujal v určitej otázke odlišný názor, ktorý vec prednávajúci senát nezdieľa, má dve možnosti: 1. buď sa stotožní so starším právnym názorom (už ustáleným v praxi na základe publikovaného judikátu, stanoviska alebo na základe rozhodnutia veľkého senátu) a svoje rozhodnutie založí na tomto názore, alebo 2. vec postúpi veľkému senátu.

Senát najvyššieho súdu, ktorý konal v danej veci, sa stotožnil so závermi vyjadrenými v judikáte R 132/2014; vzhľadom na to nepostúpil vec veľkému senátu.

Z dôvodov vyššie uvedených dospel Najvyšší súd SR k záveru, že žalobcom podané dovolanie (ktoré bolo podľa právneho poriadku účinného v čase jeho podania procesne neprípustné) nevyvolalo účinok, ktorý by po 1. júli 2016 umožnil uskutočniť meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na poslednom zasadnutí v kalendárnom roku **8. decembra 2016 v Štrbskom Plese**. Viedol ho predseda JUDr. Hrežďovič, revíznu komisiu zastúpil predseda Mgr. Karkó.

Predsedníctvo **vzalo na vedomie** správu JUDr. Hrežďoviča o výkone bežnej agendy zverenej do pôsobnosti predsedu komory a o podpísaní dohody o vzájomnej spolupráci medzi Právnickou fakultou Univerzity Komenského a SAK. Jej predmetom je spolupráca pri vytvorení študentskej právnej poradne ako formy klinického právneho vzdelávania, v rámci ktorej budú študenti právnickej fakulty pod odborným dohľadom poskytovať právne analýzy klientom poradne s tým, že cieľom je vzdelávacia činnosť, nie samotné poradenstvo. Zástupcovia komory sa zúčastnia na panelovej diskusii zameranej na rozvoj klinického právneho vzdelávania, ktorú organizuje PF UK v Bratislave.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informáciu o prijatí dvoch zahraničných delegácií – skupiny mladých budúcich, resp. novo vymenovaných sudcov a prokurátorov z Francúzska, Belgicka a Nemecka a delegácie sudcov Odvolacieho súdu v Helsinkách.

V rámci informácií o legislatívnych aktivitách členovia predsedníctva **vzali na vedomie** informácie o legislatívnom procese v súvislosti so zákonom o partneroch verejného sektora, s novelou zákona o konkurze a reštrukturalizácii a s novelou Exekučného poriadku. V pripomienkovom konaní je novela zákona o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu.

Predsedníctvo komory **schválilo** dizajn manuál k používaniu erbu Slovenskej advokátskej komory a vzalo na vedomie vyhodnotenie II. ročníka súťaže o najlepšiu esej vyhlásenej komorou na tému prístupu k spravodlivosti. Následne **vzalo na vedomie** dohodu o integračnom zámere Registra a identifikátora právnických osôb a podnikateľov a SAK, ktorej cieľom je poskytnúť integrujúcim sa stranám sumárne informácie o východiskách a potrebách integrácie, o rozsahu integrácie, o rozdelení základných zodpovedností a komunikačných línií, ako aj o harmonograme potrebnej integrácie.

Predsedníctvo komory **schválilo** stanoviská s úpravami na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami. **Zrušilo** Uznesenie P SAK č. 7/14/2007 o vyčiarknutí advokáta zo zoznamu advokátov pre nezaplatenie príspevku a absencie poistenia pre prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie v celom rozsahu, keďže toto uznesenie odkazuje v plnej miere na usta-

novenia zákona o advokácii. **Zmenilo** § 8 ods. 3 prvej vety Skúšobného poriadku tak, že písomné úlohy v jednotlivých právnych odvetviach budú uchádzači vypracúvať na elektronických prostriedkoch komory, v odôvodnených prípadoch môže predseda skúšobného senátu alebo ním poverený člen skúšobného senátu vykonávajúci dozor pri spracovaní písomných úloh rozhodnúť o inom spôsobe vypracovania písomných úloh. Návrh smeruje k fakultatívnej možnosti prijať rozhodnutie v odôvodnených prípadoch, ktoré sa nedajú jednoznačne do budúcnosti vylúčiť (napr. nesprávne fungovanie systému, výpadok elektrickej energie, účasť uchádzača so zdravotným alebo iným hendikepom a pod.), o tom, že písomné úlohy vypracuje uchádzač inak než elektronicky.

Predsedníctvo komory ďalej **schválilo** zmenu Uznesenia P SAK č. 8 zo 17. marca 2006 o príspevku advokátov na vzdelávanie advokátskych koncipientov. Vzhľadom na to, že doba čerpania materskej alebo rodičovskej dovolenky podľa § 166 ods. 1 Zákonníka práce sa podľa § 43 ods. 2 Advokátskeho poriadku započítava do praxe advokátskeho koncipienta, je školiteľ povinný príspevok na vzdelávanie advokátskeho koncipienta v zmysle uvedeného uznesenia predsedníctva komory platiť aj počas čerpania materskej dovolenky (všetky prijaté uznesenia vid' Vestník č. 46).

Predsedníctvo komory **prerokovalo návrhy interných predpisov Slovenskej advokátskej komory** v súvislosti s pripravovanou konferenciou advokátov. Sú výsledkom podnetov advokátov v nadväznosti na výzvu na predkladanie pripomienok k platnému zneniu predpisov, ktorá bola uverejnená na webovej stránke komory v júni 2016, spoločného rokovania orgánov komory a sprípomienkovania v pracovnej skupine pre veci advokátske. Podľa schváleného harmonogramu budú predpisy uverejnené na webovej stránke komory za účelom ich pripomienkovania širokou advokátskou obcou **s možnosťou predkladania pripomienok do 15. februára 2016**.

Členovia predsedníctva **vzali na vedomie** závery zo zasadnutia Vzdelávacieho kolégia. Na tému elektronizácie výkonu povolania komora **zorganizuje** regionálne semináre pre advokátov v spolupráci s Národnou agentúrou pre sieťové a elektronické služby NASES, časť podkladov bude použitá aj na semináre advokátskych koncipientov. Predsedníctvo **schválilo** obsahové zameranie prednášok na tému elektronizácie výkonu povolania a programy seminárov advokátskych koncipientov v roku 2017.

Členovia predsedníctva v rámci rokovania o ekonomických otázkach **vzali na vedomie** aktualizovaný zoznam neplatičov príspevku na činnosť komory na rok 2016.

Predsedníctvo v ďalšej časti rokovania **vzalo na vedomie** doposiaľ doručené nominácie na ocenenie za celoživotný prínos advokácii s tým, že podľa schváleného štatútu môžu advokáti nominácie poslať do 31. decembra 2016.

Predsedníctvo SAK následne **vzalo na vedomie** informácie o súdnych konaniach v statusových veciach, v ktorých je Slovenská advokátska komora účastníkom, o konaniach súvisiacich s vymáhaním pohľadávok komory a o iných súdnych sporoch.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Môže advokát s pozastaveným výkonom advokácie vykonávať funkciu prokuristu obchodnej spoločnosti poskytujúcej právne služby?

Prokúrou splnomocňuje podnikateľ prokuristu na všetky právne úkony, ku ktorým dochádza pri prevádzke podniku. Postavenie prokuristu obchodnej spoločnosti poskytujúcej právne služby upravuje § 12 ods. 5 zákona o advokácii, podľa ktorého prokuristom alebo splnomocneným zástupcom verejnej obchodnej spoločnosti, komanditnej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným môže byť iba advokát, ak tento zákon neustanovuje inak.

Vzťah spoločníkov a štatutárov spoločnosti poskytujúcej právne služby taktiež upravuje zákon o advokácii, ktorý u spoločností s ručením obmedzeným v § 15 ods. 3 zákona o advokácii jasne definuje vzájomný vzťah medzi spoločníkom a štatutárom spoločnosti. V zmysle § 9 ods. 1 písm. a) zákona o advokácii advokát nie je oprávnený počas pozastavenia výkonu advokácie poskytovať právne služby podľa tohto zákona, preto ho v statuse advokáta s pozastavenou činnosťou nemožno na účely § 12 ods. 5 zákona o advokácii považovať za advokáta, ktorý je oprávnený byť prokuristom obchodnej spoločnosti poskytujúcej právne služby.

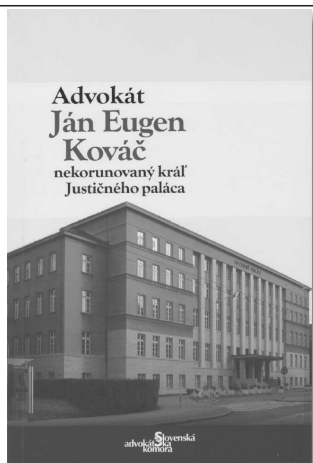
Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabuduteľnej postave slovenskej advokácie

JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Kniha je k dispozícii v knižnici SAK. **Cena: 5 eur**

Kontakt pre objednávanie: PhDr. Ondrišová
tel.: 0903 600 805, e-mail: ondrisova@sak.sk

UPOZORNENIA

PODÁVANIE ŽIADOSTÍ

Slovenská advokátska komora sprístupnila pre advokátov a advokátskych koncipientov možnosť podávať žiadosti elektronickou formou prostredníctvom webového sídla komory www.sak.sk. **Možnosť podať elektronickú žiadosť sa zobrazí prihlásenému advokátovi, resp. advokátskemu koncipientovi v časti Žiadosti a hlásenia.**

Predsedníctvo SAK reflektovalo na možnosť elektronického podávania aj pri žiadostiach, ktorých administrácia je v súčasnosti spojená s úhradou poplatku za administratívnu činnosť komory a rozhodlo, že podanie elektronickej žiadosti bude poplatkovo zvýhodnené v porovnaní so žiadosťou podanou riadnou poštou. Pri žiadostiach, ktoré sú aj v súčasnosti spojené s úhradou nákladov za ich administráciu, bude zohľadnené ich **elektronické podanie** prostredníctvom webového sídla komory. V týchto prípadoch **bude úhrada nižšia, prípadne niektoré nebudú soplatené.**

SÍDLO ADVOKÁTA

Upozorňujeme na povinnosť vyplývajúcu z § 28 ods. 2 zákona o advokácii, podľa ktorého je advokát povinný bezodkladne písomne oznámiť komore adresu svojho sídla a každú zmenu sídla, spôsobu výkonu advokácie a iných skutočností požadovaných predpisom komory. Ak v sídle Vašej advokátskej kancelárie (v adrese, IČO, DIČ, IČ DPH, telefónnom, faxovom, mobilnom čísle alebo e-maile) nastali zmeny a dosiaľ ste ich neoznámili kancelárii komory, prosíme, aby ste tak urobili **najneskôr do 10. januára 2017. Zmenu môžete oznámiť aj prostredníctvom stránky www.sak.sk v sekcii pre advokátov a koncipientov.**

ADVOKÁTSKE PREUKAZY

Vydávanie nových advokátskych preukazov je zabezpečené v spolupráci s D. Trust Certifikačná Autorita, a. s., ktorá je na základe zmluvnej spolupráce so spoločnosťou První certifikační autorita, a. s., akreditovanou certifikačnou autoritou.

Na vydanie certifikátov a nového preukazu je potrebná **osobná účasť advokáta** na registračnej autorite (v súčasnosti sú zriadené 2 v sídle SAK v Bratislave a 1 v Košiciach v kancelárii regionálneho zástupcu JUDr. Tomáša Illeša) a predloženie dvoch osobných dokladov (občiansky preukaz/pas a ľubovoľný druhý doklad) na účel overenia identity advokáta. Proces vydania nového advokátskeho preukazu a certifikátov trvá približne 20 až 30 minút.

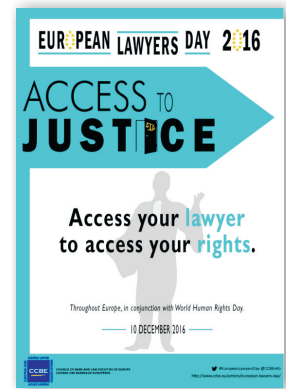
Prístup k spravodlivosti témou Európskeho dňa advokátov v roku 2016

Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) v spolupráci s národnými i regionálnymi advokátskymi komorami si dňa 10. decembra pripomína Európsky deň advokátov. Napriec kontinentom sa konajú rôzne podujatia, ktorými si komory uctievajú každodennú prácu jednotlivých členov advokátskej obce i odhodlanie tých advokátov, ktorí za výkon svojej činnosti musia čeliť prenasledovaniu. Zároveň ide o príležitosť pripomenúť si spoločné hodnoty, ciele a výzvy advokátskeho povolania. Po minulých dvoch ročníkoch témy mlčanlivosť a sloboda prejavu, vystriedala rovnako významná problematika a to **prístup k spravodlivosti**.

Koncept spravodlivosti je nepochybne v centre záujmu advokátskej profesie a je neodmysliteľnou súčasťou jej poslania. Prístup k advokátovi je často podmienkou prístupu k spravodlivosti. Téma však umožňuje rôznorodý výklad univerzálneho princípu.

CCBE na účel Európskeho dňa advokátov pripravila príručku, v ktorej sa venuje najmä základnému ľudskému právu, ktorým je právo na obhajcu. Právo na právnu pomoc v trestnom konaní je základným právom zakotveným v *Charte základných práv EÚ*, v *Európskom dohovore o ľudských právach* i v *Základných zásadách OSN o úlohe advokátov*. Na úrovni EÚ CCBE intervenovala a pripomienkovala šesť nedávno prijatých smerníc v oblasti trestného procesného práva, z ktorých tri už nadobudli účinnosť a smerujú k posilneniu procesných záruk v otázke zabezpečenia prekladu a tlmočenia, práva na informácie a práva na prístup k advokátovi. Smernica 2013/48/EÚ o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní podľa CCBE predstavuje uznanie úlohy a pridanej hodnoty advokáta v snahe o zabezpečenie práv občanov.

Aj Agentúra EÚ pre základné práva (FRA) v tomto roku vydala *Príručku o európskom práve v oblasti prístupu k spravodlivosti*. Táto príručka je zhrnutím kľúčových európskych právnych princípov v oblasti prístupu k spravodlivosti, zameriavajúc sa na občianske a trestné právo. Jej cieľom je zvyšovať povedomie o právnych štandardoch stanovených Európskou úniou a Radou Európy, najmä prostredníctvom judikatury Súdneho dvora EÚ a Európskeho súdu pre ľudské práva. Príručka bola vytvorená, aby slúžila ako praktický sprievodca pre advokátov, sudcov a iné právnické povolania účasť na sporových konaniach v členských štátoch EÚ a Rady Európy, a rovnako pre jednotlivcov pracujúcich pre mimovládny sektor a ďalšie subjekty venujúce sa výkonu spravodlivosti. V súčasnosti je dostupná už aj v slovenskom jazyku.

Vyhodnotenie II. ročníka esejistickej súťaže SAK

Druhý ročník súťaže o najlepšiu esej vyhlásilo predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory s cieľom motivovať mladých ľudí – študentov právnických fakúlt a advokátskych koncipientov s vekovým limitom do 30 rokov, aby „vložíli svoje myšlienky na papier“ a zhodnotili výzvy i úspechy na poli prístupu k spravodlivosti.

Spravodlivosť – strom s konármi polámanými od vetra nezájmu?

„Tisíckrát spracovaná téma, neoriginálny názov, absolútne klišé.“ Aj takéto priame slová zarezovali na úvod eseje **Bc. Stanislava Marcáka**, študenta Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Napriek tomu on a sedem ďalších statočných zaslali kancelárii komory zaujímavé úvahy na tému prístup k spravodlivosti, v ktorých nám ponúkli materiál na zamyslenie. **Mgr. Monika Martišková**, doktorandka na Trnavskej univerzite, nadväzujúc na Aristotela založila svoju úvahu na premise, že „*etická zákonnosť môže byť u každého jednotlivca formovaná inak, zatiaľ čo tá zákonná je akýmsi všeobecným meradlom spoločensky prípustného správania sa.* (...) *Aj napriek všeobecne priznanému právu však môže jeho efektívny výkon obmedziť osoba, prostredníctvom ktorej sa bude toto právo vymáhať.*“ A tou osobou je aj advokát. Viacerí autori si kladú otázku, o akú spravodlivosť sa má advokát vlastne usilovať: o individuálnu sebeckú spravodlivosť slúžiacu výhradne záujmom klienta alebo má prispievať tiež k univerzálnej celospoločenskej spravodlivosti? Ako píše **Alexandra Valúchová**, študentka Univerzity Komenského v Bratislave, spravodlivosť je „*hodnota, ktorú má každý jeden z nás niekde v sebe zakorenenú už snáď od počatia a je len na každom jednom z nás, ako s ňou naložíme a ako ňou budeme sprevádzaní po celý život.*“ Odpoveď možno nájsť v práci advokátskeho koncipienta **Mgr. Tomáša Pobijaka**, ktorý sa zameral na prácu obhajcu: „*Advokát zastupujúci klienta neplní obhajobou len svoju zákonnú povinnosť povinnej obhajoby, teda poslúcha zákony svojho štátu, ale plní tým aj zákony iné, širšie a univerzálnejšie, ktoré presahujú pozitívno-právne ponímanie normatívneho systému, a to zákony „svojho stavu“, teda advokácie, resp. advokátskeho stavu, ktorého poslaním nie je len byť akýmsi alter egom obžalovaného, ale jeho úlohou je*

byť pomocníkom spravodlivosti, bez ktorého sa spravodlivé rozhodnutie súdu nezaobíde.“

Spravodlivosť – dáma s váhami a previazanými očami. Valúchová sa pýta, či spoločnosť dospela k bodu, kedy si vykladá zaviazané oči spravodlivosti tak, že pravdu a spravodlivosť už nik v spoločnosti a či sám v sebe nevidí. Veď v spoločnosti sa nespravodlivosť stala populárna, mnohí sa s ňou zmierili. Aj Pobijak pripomína, že v starovekých umeleckých vyobrazeniach „symbolika hovorí jasne. Len božské je schopné spravodlivého rozhodnutia. Na druhej strane, váhy, ako inštrument vedeckého poznania a exaktnosti, symbolizujú mechanickosť a racionalitu, ktorá mala vylúčiť akúkoľvek svojvôľu pri posúdení viny a trestu súdeného. Všetko má záležať na faktoch a dôkazoch, ktoré jediné môžu byť tou tiažou spôsobujúcou nakloniť tú či onú miskú váh. Ak je poslaním obžaloby naplniť miskú váh argumentmi v neprospech obžalovaného, tak poslaním obhajcu je práve opak – snažiť sa o jej vyváženie argumentmi v prospech obhajoby“. A to je základný kompas advokáta.

Ako na spravodlivosť nazerá advokát s 30-ročnou praxou, jeho mladý koncipient a čerstvý absolvent právnickej fakulty? Rozhovor tejto trojice nám opísala **Mgr. Mariana Klačanská**, doktorandka na Trnavskej univerzite. Podstatu rozhovoru ponecháme predstavivosti či skúsenosti vážených čitateľov, prezradíme len záver mladej právničky, autorky: „Nenechajme vlastný prístup k spravodlivosti stáť na vedľajšej kolaji zvanej „obyčajný ideál“. Obraz prístupu k spravodlivosti maľuje každý jeden z nás.“ Podľa Klačanskej vyzerá obraz spravodlivosti ako „strom s dobrou pôdou, ktorému schnú korene vďaka tomu, že ho nemá kto polievať, keďže starostlivosť je zanedbaná, lebo záhradník nenaučil svojho učňa starať sa o strom správne. Strom s konármi, ktoré sú polámané od vetra nezaujmu a ziskuchtivosti. Strom s pár zelenými výhonkami nádeje, že takýto obraz sa raz zmení a strom sa opäť zazelená tak, ako by mal“.

Za bránu k spravodlivosti sú považované súdy a právnické povolania. Ako pripomína **Mgr. Michal Krajčovič**, doktorand na Univerzite Komenského v Bratislave, „v ideálnej podobe právneho štátu možno, z hľadiska matematických symbolov, dať medzi uvedené pojmy symbol = (...). Garanciou totožnosti pojmov prístup k súdu a prístup k spravodlivosti je vysoká odborná úroveň sudcu a jeho morálna integrita. V právnom štáte možno preto od sudcu legitímne očakávať záujem na dosahovaní spravodlivosti a naplnenie ideálov dedukovateľných z umeleckého vyobrazenia bohyně Justície, skrytých za symbolom váh, meča, pásky a mešca, resp. prišliapnutím hada o kódex“. Teší nás poznanie, že mladí právnici majú na povolanie advokáta vysoké požiadavky. Podľa **Bc. Maroša Mészároša**, študenta na Trnavskej univerzite, „špeciálne advokát je osobou a mal by byť osobnosťou, ktorá je povinná zachovávať nielen platný a účinný zákon či iné právne predpisy, ale predovšetkým zachovávať a ctíť si dodržiavanie morálnych pravidiel. Pokiaľ by sme teda uvažovali o premise, kedy advokát je „bránou prístupu k spravodlivosti“, potom musí byť aj advokát sám o sebe spravodlivý, aby umožnil prístup k spravodlivosti ostatným“.

Všetkým účastníkom súťaže patrí veľká vďaka. Ostáva už len prezradiť víťaza. Stala sa ňou advokátska koncipientka **JUDr. Zuzana Juríčková, LL.M.** (na fotografii v strede). Cenu autorky slávnostne odovzdali na zimnom seminári advokátov v hoteli Patria na Štrbskom plese podpredsedníčka SAK Mgr. Viktória Hellenbart a predseda SAK JUDr. Ľubomír Hreždovič. Týmto by som veľmi rada autorku poblahoželala v mene celej hodnotiacej komisie a popriala veľa ďalších publikačných úspechov.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odborná pracovníčka SAK a členka hodnotiacej komisie
Foto Vladislav Zigo

Aktuálne problémy a výzvy v práve na prístup k spravodlivosti v súčasnom spoločenskom kontexte

Právo na prístup k spravodlivosti je nepochybne základným ľudským právom, ktoré umožňuje každému bez ohľadu na vek, pohlavie, rasu, či inú vlastnosť domáhať sa na súde, aby jeho či jej právo prestalo byť porušované. Paralelne tomu zodpovedá povinnosť štátu zabezpečiť každému, bez ohľadu na sociálny a finančný status, aby každý mal možnosť na prístup k spravodlivosti a teda, aby si mohol uplatňovať svoje právo. Máme ale všetci naozaj prístup k spravodlivosti? Je povinnosťou advokáta zastupovať záujmy klienta, aj keď takéto formálne či teoretické „právo na prístup k spravodlivosti“ je v rozpore s morálnou spravodlivosťou? Do akej miery má advokát ako sprostredkovateľ spravodlivosti povinnosť umožniť prístup k spravodlivosti aj napriek morálnej nespravodlivosti osoby, proti ktorej zastupuje záujmy svojho klienta?

Niektorí „šikovní“ právnici vnímajú svoju profesiu ako cestu na dosiahnutie svojich finančných a mocenských cieľov. V súlade s takým postojom uprednostňujú záujmy solventnejších a ospravedlňujú ich prešľapy a chyby. Veď prav-

du má predsa ten, kto platí. A kto so zdravým rozumom by predsa išiel proti svojim vlastným záujmom? Tu je niekedy naozaj ťažké odhadnúť správnu mieru do ktorej je právnik ochotný zájsť pri uplatňovaní prístupu k spravodlivosti pre svojho klienta. Je správne prekrúcať fakty a vymýšľať taktiky za honbou pre úspech klienta, keď vedome tým uberie prístup k spravodlivosti osobe proti ktorej klient bojuje? Preto je veľmi dôležité zachovať si určitý postoj a mať hranice, za ktoré nie sme ochotní zájsť. Vedieť usmerniť osobu, ktorej záujmy zastupujeme, zachovať si určitý odstup a vždy myslieť na svoju profesionalitu. Aj napriek vidine veľkej finančnej odmeny, či rýchleho úspechu, lebo ak je rýchly, tak môže byť aj veľmi krátky.

To, aký charakter a morálny kredit majú právnici, do veľkej miery odráža kvalitu našej spoločnosti v dobe v ktorej žijeme. Advokát, ktorý obhajuje len svoje finančné záujmy a nie je schopný inšpirovať ostatných, aby nasledovali svoje lepšie „ja“ má demoralizujúci efekt na spoločnosť. Keď väčšina ľudí v systéme práva sa správa nemorálne, ostatní „zvonka“ sú presvedčení, že to tak proste má byť. Že právnici sú jednoducho takí, že majú „hrošiu“ kožu a prekrúcajú (právnický „interpretujú“) realitu tak, aby nás presvedčili o správnosti nimi zvolenej interpretácie. A to nie je správne, lebo potom sa naprieč celou spoločnosťou šíri skepsa o úpadku systému a stráca sa viera v základné hodnoty a jednoduchú ale pritom zložitú vieru v obyčajné dobro a slušnosť.

A tak sa stráca viera, že treba robiť „správne“ veci aj keď ostatní na vás pozerajú akoby ste boli z inej planéty a preto, ak ste odhodlaný, tak musíte viesť svoj osobný boj s možnosťou vylúčenia. Aby sa nestratila viera, že všetko má svoj význam a tí, ktorí prežili takéto osobné boje s odstupom času potvrdia, že by sa nezachovali inak, lebo by stratili svoj charakter. Že vedia, že konali správne, aj keď niekedy mali možno pochybnosti.

Strata dôveryhodnosti v správnosť systému a spravodlivosť sa azda najviac v oblasti práva odráža v systéme súdництва. Ľudia sú znechutení tým, že sa nemôžu domôcť svojho práva, alebo že sa ho domáhajú niekoľko rokov. Obrazu súdництва navyše nepridali ani vedúce osobnosti, ktoré boli spájané s negatívnymi politickými kauzami a o ktorých správnosti morálneho kreditu azda každý so zdravým rozumom pochybuje. Ostatní ľudia mimo systému práva tak nadobudli presvedčenie, že to takto proste funguje. A tu sa naplno prejavil paradox súdov a sudcov ako nástrojov spravodlivosti, ktoré sa môžu zneužívať na dosiahnutie moci a svojho vplyvu.

Strata dôvery v inštitúcie, právo a štát spôsobuje ďaleko rozsiahlejšie problémy, ktoré môžeme vidieť v súčasnosti. Rast extrémistických zoskupení, šírenie nenávisťných názorov, či ich tolerancia, skepsa, nedôvera v tradičný politický systém prispievajú k tomu, že sa vytvára riziko vzniku konfliktov, nestability a vzbury ľudí voči systému.

Je zrejmé, že pri práve na prístup k spravodlivosti a celkovo v hodnotení spravodlivosti v rámci nášho systému práva problémom nie sú slabé zákony, nedostatok regulácie alebo nezakotvenie niektorých základných práv. Sme súčasťou spoločenstva štátov v Európe, ktoré je určitou garanciou, že

spravodlivosť je zakotvená v našom právnom poriadku na určitej úrovni, a to legislatívne dosť vysokej. V našom systéme nechýbajú zákony, či iné predpisy. V súčasnosti dokonca máme novo prijaté predpisy, ktoré nie sú inde vo svete, týkajúce sa zákazu účasti schránkových spoločností vo verejnej súťaži. Prekážkou pri práve na prístup k spravodlivosti je skôr uplatňovanie práva v praxi. Na aplikáciu predpisov, ktoré nám majú zabezpečiť spravodlivosť v každodennom živote totiž vplyvajú ľudia, ktorí majú vysoké postavenie vo verejnom živote. Môžeme mať aj najdokonalejší zákon, ale keď sa nebude vzťahovať na niekoho, kto bude pred zákonom rovnější ako niekto iný, tak potom nám je prakticky nanič. A vlastne prispieva k pesimizmu a skepse v spoločnosti, v rast viery, že zákon neplatí, že spravodlivosť neexistuje... A to aj v prípade, že prípad neuplatnenia práva, napríklad vo forme nevyšetrenia kauzy a teda nepotrestania nikoho, môže byť veľmi ojedinelý, no častá medializácia spôsobí, že ľudia nadobudnú pocit, že takto sa veci štandardne robia. A to následne spôsobuje potrebu po jednoduchých riešeniach, ktoré narastajú na popularite najmä v súčasnosti, napríklad vo forme rastu neštandardných politických zoskupení, ktoré sú ochotné nasľubovať svojim voličom všetko výmenou za ich podporu.

Faktom je, že pocit nespravodlivosti systému sa výrazne neprejavuje len u nás, ale aj v zahraničí, čo vytvára rôzne hrozby do budúcnosti. Otázkou a výzvou preto je ako zvrátiť tento vývoj a nastoliť nové trendy, ktoré vyvolajú istú spokojnosť a pocit väčšej spravodlivosti medzi ľuďmi.

V každej oblasti sú dôležití lídri, výrazní ľudia, ktorí nastoľujú trendy, smer akým sa budeme v budúcnosti uberať. Pomaly by mala teda upadať doba vplyvných ľudí spriaznených vysokým politickým predstaviteľom a nastúpili by mali prirodzení lídri, ktorí dosahujú úspech a uznanie aj bez vplyvných známych. Je dôležité inšpirovať sa ľuďmi, ktorí majú vízie o ďalšom smerovaní tak ako je aj potrebné brániť naše hodnoty, aby sa ďalej odrážali v našej spoločnosti.

Mladí právnici, advokáti, či sudcovia by preto mali prijať výzvu, nebať sa robiť veci inak, správne, aj keď podľa názoru niektorých starších a skúsených môžu ostať nepochopení. Netreba sa báť robiť veci odlišne ale s dobrým úmyslom a s cieľom zvýšiť dôveru v spravodlivosť a prístup k nej. V súčasnej situácii nárastu populizmu, extrémizmu a hrozieb v zahraničí, potrebujeme zvýšenie etiky, humanizmu, prirodzených ľudských hodnôt viac ako kedykoľvek predtým. Preto nestráčajme odhodlanosť a trpezlivosť v boji za lepšiu spravodlivosť! Ved' predsa stojí za to brániť naše hodnoty a bojovať za lepšiu spoločnosť, ktorá nepochybne s aspektom spravodlivosti lepšou bude. Svet sa neustále mení a je potrebné reagovať na nové výzvy a trendy, je preto len na nás, na každom, akým smerom sa rozhodneme uberať. Zamerajme sa na skutočný, materiálny obsah, pojmu spravodlivosť, nielen na formálne naplnenie tohto pojmu. A keď sa o to budeme skutočne snažiť, zmena postojov a nálad v spoločnosti bude nepochybne reflektovaná v celkovom dianí a vývoji našej spoločnosti.

JUDr. Zuzana Juríčková, LL.M

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Uplatnenie procesných práv klienta advokátom za účelom účinného uplatnenia nároku klienta

Neuplatnenie všetkých procesných práv klienta ako poškodeného v trestnom konaní vo veci náhrady škody na zdraví pri dopravnej nehode advokátom v situácii, keď takéto úkony neboli potrebné na účinné uplatnenie nároku klienta a advokát zabezpečil potrebné prípravné kroky k uplatneniu náhrady škody v trestnom konaní (vypracovanie znaleckého posudku), keď ku skončeniu zastupovania došlo zo strany klienta predčasne, z dôvodu čoho objektívne ani nebolo možné všetky nároky klienta v konaní kvalifikovane uplatniť, nie je disciplinárnym previnením advokáta.

Rozhodnutie VI. disciplinárneho senátu SAK z 22. júna 2016,
sp. zn. DS VI.-16/6:1651/2015

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1 a 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení

Rozhodnutím VI. disciplinárneho senátu SAK z 22. júna 2016, sp. zn. DS VI.-16/6:1651/2015 bol disciplinárne obvinený advokát

oslobodený

spod návrhu na začatie disciplinárneho konania za disciplinárne previnenie podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii pre porušenie povinností advokáta uložených v § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii, ktorých sa mal dopustiť

tým, že

ako právny zástupca splnomocnený na zastupovanie sťažovateľov A. B., B. B., C. B. a D. B., v konaní o náhradu škody na zdraví pri dopravnej nehode zo dňa 2. 10. 2014, ako splnomocnený právny zástupca neuplatnil oprávnenia klientov ako poškodených podľa § 46 a nasl. Trestného poriadku v trestnom konaní vedenom pred okresným riaditeľstvom policajného zboru P., pretože

skutok nie je disciplinárnym previnením.

Z odôvodnenia:

Navrhovateľ podal na základe sťažnosti sťažovateľov návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutok popísaný vo výrokovej časti tohto rozhodnutia z dôvodu porušenia povinnosti advokáta uvedenej v § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii.

Zo sťažnosti sťažovateľov vyplývalo, že disciplinárne obvinený prevzal dňa 10. 10. 2014 právne zastúpenie sťažovateľov v právnej veci náhrady škody na zdraví, ktorú utrpeli všetci spoločne pri dopravnej nehode dňa 2. 10. 2014, a to na základe zmluvy o právnom zastúpení a plných mocí podpísaných sťažovateľmi dňa 10. 10. 2014. Sťažovatelia okrem iného namietali, že im disciplinárne obvinený nevydal podpísané vyhotovenie zmluvy o právnom zastúpení ani plné moci, a to ani na ich následnú žiadosť. Ďalej sťažovatelia tvrdili, že disciplinárne obvinený, napriek ich žiadosti, sa nezúčastnil na výsluchoch polície, nepodal námietku voči znalcovi dopravy a sťažovateľov neinformoval o stave konania. Poukázali na to, že vec nie je do dnešného dňa skončená, stále nemajú odškodnenie a museli si najať nového advokáta. Na základe týchto skutočností sťažovatelia vypovedali zmluvy o právnom zastúpení listom zo dňa 4. 2. 2015 a zároveň požiadali disciplinárne obvineného o vydanie vecí týkajúcich sa konania.

Disciplinárne obvinený vo svojom vyjadrení k sťažnosti potvrdil, že na základe vyššie uvedenej zmluvy o práv-

nom zastúpení prevzal zastupovanie sťažovateľov v konaní o náhradu škody na zdraví pri dopravnej nehode zo dňa 2. 10. 2014. Disciplinárne obvinený poukázal na to, že predmetom zmluvy bolo predovšetkým poskytovanie právnych služieb v konaní o náhradu škody na zdraví a nie v adhéznom konaní – právne zastupovanie poškodených v trestnom konaní. Podľa disciplinárne obvineného tvrdenie, že zmluva o poskytnutí právnej služby neboli sťažovateľom poskytnuté, sa nezakladá na pravde, o čom podľa disciplinárne obvineného svedčí aj skutočnosť, že tvoria prílohu sťažnosti. Disciplinárne obvinený ďalej uviedol, že vzhľadom na udelenie plnej moci zo strany sťažovateľov v konaní o náhradu škody na zdraví, požiadal o vypracovanie znaleckého posudku bodového ohodnotenia bolestného v zmysle § 7 ods. 1, 3 zák. č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, a to z dopravnej nehody zo dňa 2. 10. 2014. Disciplinárne obvinený ďalej zdôraznil, že k uplatneniu nárokov sťažovateľov voči komerčnej poisťovni nemohlo dôjsť, nakoľko podaniami sťažovateľov zo dňa 29. 1. 2015 a zo dňa 4. 2. 2015 došlo z ich strany k odvolaniu plnej moci. Disciplinárne obvinený ďalej vo vyjadrení k sťažnosti okrem iného reagoval aj na tvrdenie sťažovateľov, že neboli informovaní o stave veci, a tvrdil, že sa nezakladá na pravde, nakoľko kancelária bola v pravidelnom telefonickom kontakte s p. A. B., ktorá bola o všetkom informovaná. Pri telefonických rozhovoroch však upozorňovala na skutočnosť, že o zastupovanie sťažovateľov má záujem iný právnik, ktorý ich intenzívne presviedčal, aby vypovedali plnú moc kancelárii disciplinárne obvineného, zrejme, aby zastupovanie prevzal iný právny zástupca.

K návrhu na začatie disciplinárneho konania sa disciplinárne obvinený vyjadril listom zo dňa 21. 3. 2016, v ktorom poprel spáchanie disciplinárneho previnenia. Disciplinárne obvinený uviedol, že pri zastupovaní sťažovateľov pri výkone advokácie náležite chránil a presadzoval ich záujmy a taktiež postupoval s odbornou starostlivosťou. Sťažovateľom pritom, podľa disciplinárne obvineného, žiadnu škodu pri ich zastupovaní nespôsobil. Disciplinárne obvinený tvrdil, že sťažovatelia mu nedali ústny ani písomný pokyn, aby s nimi chodil na výsluchy na políciu, ako aj aby podal námietku voči znalcovi z dopravy. Podľa disciplinárne obvineného bolo teda na jeho uvážení, na akých úkonoch trestného konania sa zúčastní. Počas zastupovania sťažovateľov nevyšli najavo v trestnom konaní žiadne skutočnosti, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na výšku náhrady škody, na možnosti jej uplatnenia či už v trestnom alebo v občianskoprávnom konaní, ako ani také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali potrebu účasti disciplinárne obvineného na vykonaných úkonoch trestného konania. Z podanej sťažnosti, podľa disciplinárne obvineného nevyplýva, že by sťažovatelia mali záujem, aby náhrada škody, ktorú utrpeli pri predmetnej nehode, bola uplatnená v trestnom konaní. V dôsledku toho mal disciplinárne obvinený za to, že disciplinárny návrh ide v tomto smere nad rámec podanej sťažnosti sťažovateľov.

Disciplinárne obvinený ďalej uviedol, že pokiaľ je mu kladené za vinu, že neuplatnil náhradu škody sťažovateľov

v trestnom konaní, je podľa disciplinárne obvineného potrebné uviesť, že tak ani nemohol účinne a po právnej stránke kvalifikovane urobiť počas doby zastupovania sťažovateľov. V priebehu zastupovania sťažovateľov totiž nebol vypracovaný lekárske posudok, podľa zákona č. 437/2004 Z. z., v ktorom by bolo stanovené bodové ohodnotenie škody na zdraví – v tomto prípade náhrady za bolesť. Disciplinárne obvinený poukázal na § 46 ods. 3 Trestného poriadku, z ktorého vyplýva, že pre uplatnenie náhrady škody poškodeného v trestnom konaní je potrebné uviesť aj v akej konkrétnej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje, čo nebolo stanovené počas právneho zastupovania sťažovateľov disciplinárne obvineným. Dôležitá je podľa disciplinárne obvineného tiež skutočnosť, že počas zastupovania sťažovateľov nebolo skončené vyšetrovanie predmetnej trestnej veci, teda nedošlo ani k márnemu uplynutiu lehoty na uplatnenie nároku na náhradu škody v trestnom konaní. Disciplinárne obvinený opäť poukázal na skutočnosť, že počas zastupovania sťažovateľov požiadal o vypracovanie lekárskeho posudku. Podľa disciplinárne obvineného tak účinne presadzoval práva a záujmy klientov, ktoré spočívali najskôr v potrebe stanovenia bodového ohodnotenia náhrady za bolesť a až v následnej možnosti uplatnenia takto stanoveného ohodnotenia tohto nároku. Náhrada za bolesť sa podľa § 3 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z. poskytuje na základe lekárskeho posudku. Bez stanovenia bodového ohodnotenia tohto nároku lekárske posudkom by uplatnenie náhrady škody v trestnom konaní v dôsledku absencie jej vyčíslenia neprichádzalo do úvahy. Vzhľadom na vyššie uvedené, ako aj na odvolanie plnej moci sťažovateľmi, disciplinárne obvinený tvrdil, že sa náhrada škody v trestnom konaní nedala uplatniť ani len v teoretickej rovine. Disciplinárne obvinený podotkol, že sa dlhodobo špecializuje v advokátskej praxi na zastupovanie klientov, ktorí si uplatňujú náhradu škody na zdraví v dôsledku dopravných nehôd, a je toho názoru, že nie je v záujme klienta, resp. nie je pre klienta prospešné, aby si náhradu škody, vzniknutú pri naplnení predpokladov objektívnej zodpovednosti prevádzkovateľa za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel podľa § 427 Občianskeho zákonníka uplatňoval priamo v trestnom konaní od vinníka dopravnej nehody. Účinnejšie ako aj časovo menej náročnejšie je uplatňovanie takejto škody mimo trestného konania, a to priamo voči komerčnej poisťovni, kde malo motorové vozidlo škodcu uzavreté povinné zmluvné poistenie v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z.. V tejto súvislosti poukázal na § 15 ods. 1 tohto zákona, podľa ktorého je poškodený oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi. Takýto postup disciplinárne obvinený považuje za správny, nakoľko je v súlade so zákonnou požiadavkou kladenou na advokáta, ktorá spočíva v povinnosti uplatňovať v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje advokát za prospešné.

Disciplinárny senát vykonal v rámci disciplinárneho konania dokazovanie, a to najmä návrhom na začatie disciplinárneho konania, oboznámením sa s obsahom spisu a listinnými dôkazmi a oboznámením sa s výpisom z disciplinárnych pre-

vinení disciplinárne obvineného. Disciplinárny senát na základe uvedených skutočností a po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že skutok, v rozsahu formulovanom predsedom Revíznej komisie SAK v návrhu nie je disciplinárnym previnením.

V konaní bolo preukázané, že disciplinárne obvinený prevzal právne zastúpenie sťažovateľov v označenom v konaní o náhradu škody na zdraví pri dopravnej nehode zo dňa 2. 10. 2014. Disciplinárny senát mal rovnako za preukázané, že disciplinárne obvinený sa nezúčastnil na výsluchoch polície a nepodal námietku voči znalcovi dopravy, avšak v konaní nebolo preukázané, že by tieto úkony boli potrebné na uplatnenie práv sťažovateľov alebo že by ich nevykonanie malo negatívny vplyv na nárok sťažovateľov na náhradu škody utrpenej na zdraví alebo na výšku tejto náhrady, a preto uvedené konanie nie je podľa názoru disciplinárneho senátu disciplinárnym previnením. Disciplinárny senát ďalej zohľadnil skutočnosť, že disciplinárne obvinený v priebehu zastupovania sťažovateľov požiadal o vypracovanie lekárskeho posudku, v ktorom malo byť stanovené bodové ohodnotenie škody na zdraví, a bez ktorého by uplatnenie náhrady škody v trestnom konaní nebolo možné. Disciplinárny senát ďalej vzal do úvahy aj skutočnosť, že počas zastupovania sťažovateľov disciplinárne obvineným nebolo skončené vyšetrovanie v trestnom konaní, a teda márne neuplynula lehota na uplatnenie nároku na náhradu škody v trestnom kona-

ní. Disciplinárny senát rovnako poukázal na skutočnosť, že do skončenia zastupovania sťažovateľov disciplinárne obvineným nebolo spracovaný lekársky posudok na ohodnotenie bolestného, a teda disciplinárne obvinený ani nemohol účinne uplatniť nárok sťažovateľov na náhradu škody v trestnom konaní podľa § 46 ods. 3 Trestného zákona.

V súvislosti s postupom disciplinárne obvineného pri zastupovaní sťažovateľov disciplinárny senát napokon uvádza, že disciplinárne obvinený postupoval aj v súlade s § 18 ods. 2 zákona o advokácii, nakoľko senát mal za preukázané, že disciplinárne obvinený uplatnil v prospech svojich klientov také prostriedky právnej obrany, ktoré boli nielen prospešné, ale aj efektívne, pričom vychádzal zo svojich doterajších praktických skúseností a súdnej praxe.

Na základe vyššie uvedených skutočností disciplinárny senát dospel k záveru, že opísaný skutok nenaplnil znaky disciplinárneho previnenia, a preto disciplinárny senát disciplinárne obvineného spod skutku uvedeného v návrhu na začatie disciplinárneho konania oslobodil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 11/2016 českého *Bulletinu advokacie*

JUDr. Jan Luhan, predseda skúšobnej komisie ČAK, v **úvodníku** informuje o aktuálne prerokovávanej novele českého zákona o advokácii spočívajúcej najmä v zmene spôsobu a organizácie advokátskej skúšky, výchovy advokátskych koncipientov, či zavedenia nových druhov disciplinárnych opatrení.

V rámci **Aktualít** JUDr. Michal Žižlavský, člen predstavenstva ČAK, informuje o náleze Ústavného súdu ČR, v ktorom súd označil za svojvoľu spôsob ustanovovania správcov konkurznej podstaty predsedníčkou Krajského súdu v Ostrave, opakovaným využívaním zákonných výnimiek, ktoré zaviedla posledná novela insolvenčného zákona. Rubrika tiež venuje priestor oslavám 60. narodenín *Bulletinu advokacie*, na ktorých sa zúčastnili aj zástupcovia Slovenskej advokátskej komory.

Časť **Z judikatúry** obsahuje Nález Ústavného súdu ČR z 2. 2. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3122/2015, k odškodneniu ujmy na zdraví, podľa ktorého z *hľadiska ochrany ústavnosti môže byť problematické aj obmedzujúce bodové hodnotenie podľa metodiky Najvyššieho súdu, pretože pri odškodnení ujmy pojmovovo nemožno rozhodovať na základe určitých tabuľkových predvídaných bodových počtov, alebo je potrebné výhradne vychádzať z dokazovania s náležitým zreteľom ku okolnostiam konkrétnej veci, čo bolo s účinnosťou od 1. 1. 2014 dané najavo aj zákonodarcom, nález ústavného súdu z 10. 5. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2741/15, k otázke vzájomného návrhu účastníkov konania, nález Ústavného súdu z 13. 9. 2016, sp. zn. I. ÚS 848/16, k odmene advokáta za dobu pred podaním návrhu na priznanie nároku na bezplatnú obhajobu, rozsudok najvyššieho súdu z 22. 6. 2016, sp. zn. 25 Cdo 4066/2015, k odmene advokáta – oslobodenie od súdnych poplatkov.*

V rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Společnost s ručením omezeným* (Václav Filip, David Fyrbach), *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy* (Michal Králík).

Časť **Z advokacie** obsahuje príspevok Karla Čermáka *Žížala v síni slávy*, rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 15. 1. 2016, sp. zn. K 92/2015, podľa ktorého je *kárnym previnením, ak advokát ako zástupca bez súhlasu klienta vezme späť žalobu a klienta o tom, a o ďalšom vývoji neinformuje, a to ani na jeho žiadosť. Kárne obvinenému advokátovi s pozastaveným výkonom advokácie sa doručuje poštou do sídla.*

Príspevky z **odbornej teórie a praxe** sú venované nasledovným problémom:

JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D.

Generálna klauzula nekalých obchodných praktík

Autorka analyzuje na podklade rozhodnutia Súdneho dvora EÚ z 19. 9. 2013, sp. zn. C-435/11 prípad, kedy určité konanie napĺňalo znaky klamlivej obchodnej praktiky podľa čl. 6 smernice (Smernice EP a Rady 2005/29/ES z 11. 9. 2005 o nekalých obchodných praktikách voči spotrebiteľom na vnútornom trhu), ale nenapĺňovalo znaky generálnej klauzule nekalých obchodných praktík (v zmysle právnej úpravy českého občianskeho zákonníka – § 2 976 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb.), napriek tomu ho súd kvalifikoval ako nekalú obchodnú praktiku. Záverom, po rozpracovaní dvoch základných podmienok, ktoré musia byť kumulatívne naplnené za účelom posúdenia určitého konania ako nekalej praktiky autorka konštatuje očakávaný vývoj rozhodovacej praxe súdov a dozorných orgánov.

Dr. Zdeňek Rosický

Rozhodovanie o udelení a odvolaní prokúry

Príspevok sa zaoberá výkladom § 190 odst. 2 písm. e) zákona o obchodných korporáciách o pôsobnosti valného zhromaždenia spoločnosti s ručením obmedzeným pri schvaľovaní udelenia a odvolania prokúry. S použitím širšieho výkladu autor zastáva názor, že v prípade, že spoločenská zmluva neustanovuje inak, do pôsobnosti valného zhromaždenia patrí schvaľovanie, nie rozhodovanie o udelení alebo odvolaní prokúry.

JUDr. Petra Zaoralová

Dohodnutý trest alebo chýbajúca právna úprava sankcií v konaní o dohode o vine a treste

Príspevok sa zameriava na nesúlad inštitútu dohody o vine a treste s hmotnoprávnou zásadou *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*. Autorka upozorňuje na skutočnosť, že v českom právnom poriadku absentuje zákonná úprava postupu, ktorý by, pokiaľ ide o druh, výmeru alebo spôsob výkonu trestu, umožňoval zvýhodniť obvineného, ktorý sa so štátnym zástupcom o svojej vine a treste dohodnú. Záverom príspevku autorka analyzuje právne úpravy konania o dohode o vine a treste v Slovenskej republike a iných vybraných štátoch s návrhom *de lege ferenda*.

JUDr. Filip Gvozdek

Zamyslenie sa nad novelou zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb

Obsahom príspevku je priblíženie podstatných zmien zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktoré priniesla novela zákona č. 186/2016 Sb. Autor reflektuje na zmenu právnej úpravy v dvoch hlavných oblastiach: zmeny súvisiace s rozšírením okruhu trestných činov, ktorých sa bude môcť právnická osoba dopustiť a liberačným dôvodom vedúcim k vylúčeniu trestnej zodpovednosti právnickej osoby.

JUDr. Dominika Skuráková
kancelária SAK

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Nečinnosť advokáta a zapríčinenie vydania rozsudku pre uznanie v neprospech klienta

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak ako právny zástupca klienta nepodá na základe uznesenia súdu na podanie vyjadrenia k žalobe v mene klienta toto vyjadrenie, čím spôsobí vydanie rozsudku pre uznanie a klienta následne neinformuje ani o neúspešnom odvolacom konaní.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu Českej advokátskej komory z 25. novembra 2011, sp. zn. K 84/2011¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1 a 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, 2 a čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidiel súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1 a 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 2 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie z 25. novembra 2011, sp. zn. K 84/2011 bol disciplinárne obvinený advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

potom, čo mu ako právnenému zástupcovi žalovanej H. D. v konaní vedenom na okresnom súde bolo dňa 29. 6. 2009 doručené uznesenie tohto súdu z 22. 6. 2009, ktorým bolo sťažovateľke uložené, aby sa v lehote 30 dní odo dňa doručenia tohto uznesenia písomne vyjadrila vo veci samej k žalobe, o tejto výzve H. D. neinformoval a sám vyjadrenie k žalobe nepodal, v dôsledku čoho súd vydal 5. 8. 2009 rozsudok pre uznanie, ktorým H. D. uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi

sumu 100 000 Kč s príslušenstvom a nahradiť trovy konania vo výške 35 654 Kč, to všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, pričom H. D. neinformoval ani o tom, že proti tomuto rozsudku podal odvolanie, že bol krajským súdom vyzrozmeneň o termíne pojednávania nariadenom na deň 9. 6. 2010, že podaním z 8. 6. 2010 požiadal o odročenie tohto pojednávania, že jeho žiadosti nebolo vyhovené a že mu bol doručený rozsudok odvolacieho súdu z 9. 6. 2010, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa potvrdený a stal sa vykonateľným, v dôsledku čoho H. D. nesplnila súdom uložené povinnosti, takže protistrana sa ich splnenia domáhala cestou exekúcie,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1, 2 a čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške **10 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal proti disciplinárne obvinenému advokátovi disciplinárnu žalobu pre skutok uvedený vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený vo svojom vyjadrení k veci uviedol, že disciplinárna žaloba je z časti dôvodná, avšak vyslovil nesúhlas s niektorými závermi disciplinárneho žalobcu. Disciplinárne obvinený poukázal najmä na skutočnosť, že o všetkých procesných úkonoch priebežne informoval pána

M. N., druhá sťažovateľky H. D. Pána N. poznal už dlhú dobu a mal za to, že ten priebežne sťažovateľku o priebehu sporu informuje. Disciplinárne obvinený sa ďalej podrobne vyjadril k spôsobu podávania informácií p. N., nie však jeho klientke H. B., a to o jednotlivých úkonoch voči súdu. V závere svojho vyjadrenia priznal, že sťažovateľku neinformoval o uznesení súdu prvého stupňa z 29. 6. 2009, vyjadrenie k žalobe v lehote nepodal a teda došlo k vydaniu rozsudku pre uznanie, a to tunajším súdom dňa 5. 8. 2009. Poukázal na skutočnosť, že proti tomuto rozsudku podal v lehote odvolanie. Na pojednávanie sa nedostavil a mal za to, že sa riadne ospravedlnil, a to prostredníctvom zamestnankyne kancelárie, ktorá mala súdu doručiť ospravedlnenie z neúčasti na pojednávaní dňa 9. 6. 2010 na krajskom súde. Mal za to, že jeho žiadosti bolo vyhovené a sám túto skutočnosť nepreveril a na pojednávanie sa nedostavil. Disciplinárne obvinený si nebol vedomý skutočnosti, že rozsudok krajského súdu sa stal vykonateľným, čo zistil až z oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky, potom, čo bol podaný návrh na vykonanie exekúcie.

Na pojednávaní disciplinárneho senátu priznal svoje profesijné pochybenia. Bol si plne vedomý právnych následkov svojej nečinnosti pri poskytovaní právnej služby sťažovateľke H. D., teda svojho profesionálneho zlyhania. Bol si vedomý, že ponesie následky a na pojednávaní oznámil, že je pripravený niesť disciplinárnu zodpovednosť.

Disciplinárny senát po vykonanom dokazovaní zistil, že skutok popísaný v disciplinárnej žalobe sa stal, nakoľko disciplinárne obvinený dňa 17. 9. 2007 prevzal na základe udeľného splnomocnenia zastúpenie sťažovateľky vo veci sporu o zaplatenie sumy 100 000 Kč s príslušenstvom. Disciplinárny senát mal za to, že disciplinárne obvinený od začiatku neposkytoval klientke zodpovedajúcim spôsobom právnu pomoc. Z listinných dôkazov bolo nepochybné a disciplinárny senát mal za preukázané, že disciplinárne obvinený sťažovateľku neinformoval o doručení uznesenia okresného súdu z 22. 6. 2009, v lehote 30 dní sa do uznesenia nevyjadril a tým dal príčinu k vyneseniu rozsudku pre uznanie z 5. 8. 2009. Je pravda, že disciplinárne obvinený podal proti tomuto rozsudku v lehote odvolanie, čím umožnil pokračovanie v súdnom spore. Ďalšie jeho konanie však vykazovalo v rámci poskytovania právnej pomoci úplne jednoznačné odborné zlyhanie, a to, keď nezabezpečil právne zastúpenie na pojednávaní na krajskom súde dňa 9. 6. 2010. Jeho neúčast na tomto pojednávaní viedla k rozsudku, ktorý potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa v celom rozsahu, teda uloženie povinnosti zaplatiť sumu 100 000 Kč s príslušenstvom a nahradenie trov konania na ťarchu klientky.

Obhajoba disciplinárne obvineného spočívala v tom, že prostredníctvom zamestnanca advokátskej kancelárie sa snažil požiadať o odročenie pojednávania. Túto skutočnosť však vierohodne nepreukázal, pretože žiadosť o odročenie pojednávania súdu nebola pravdepodobne doručená, disciplinárne obvinený nepredložil žiadny dôkaz, preukazujúci riadne ospravedlnenie z tohto pojednávania. Svojím konaním, resp. nečinnosťou dostal klientku do situácie, keď nemohla pros-

tredníctvom svojho právneho zástupcu riadne a včas uplatňovať svoje nároky a domôcť sa spravodlivého prerokovania vecí súdnou cestou na ústnom pojednávaní. Disciplinárny senát ďalej dospel k názoru, že obhajoba disciplinárne obvineného, podľa ktorej komunikoval iba s priateľom sťažovateľky pánom N., taktiež neobstoí. Hoci možno uveriť, že pán N. bol dlhoročný priateľ disciplinárne obvineného, nebol v tomto prípade jeho klientom, a teda všetky záväzky mal smerovať iba ku klientke H. D. Disciplinárne obvinený nepredložil žiadnu písomnú ani inú komunikáciu medzi ním a klientkou a v jeho neprospech je aj tá skutočnosť, že o rozhodnutí krajského súdu z 9. 6. 2010 nemal žiadne povedomie, o výsledku konania sa neinformoval a tým umožnil, aby rozsudok sa stal právoplatným a vykonateľným voči jeho klientke dňa 6. 8. 2010. Týmto jeho pochybením vznikla klientke finančná ujma, spočívajúca v uložení jej povinnosti zaplatiť sumu 100 000 Kč s príslušenstvom a nahradiť trovy konania.

Na základe týchto skutočností senát dospel k záveru, že došlo k porušeniu povinnosti chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta. Disciplinárne obvinený sa neriadil pokynmi svojej klientky, a preto nemohol využiť ani nevyužil všetky zákonné prostriedky v záujme klienta. Disciplinárne obvinený v tomto prípade vystupoval nie ako právny zástupca sťažovateľky H. D., ale aj ako právny zástupca, ktorý skladá svoje účty pánovi N., druhovi sťažovateľky, ku ktorému ho však neviazal žiadny zmluvný vzťah. Disciplinárne obvinený pochybil najmä tým, že dostatočným spôsobom nezabezpečil riadne ospravedlnenie z neúčasti na pojednávaní na krajskom súde dňa 9. 6. 2010, nedoložil riadne ospravedlnenie a nezaujímal sa o výsledok sporu. Jeho profesijným pochybením vznikla majetková ujma sťažovateľke H. D., ktorá od disciplinárne obvineného požaduje náhradu škody v občianskom súdnom konaní. Disciplinárny senát pri rozhodovaní o druhu a výške disciplinárneho opatrenia vychádzal aj zo skutočnosti, že u disciplinárne obvineného išlo o prvé profesijné zlyhanie a že si bol vedomý svojej zodpovednosti a najmä následkov, ktoré i nad rámec disciplinárneho rozhodnutia ponesie.

Za tejto situácie nemal disciplinárny senát pochybnosti o existencii skutku kladeného disciplinárne obvinenému za vinu. Disciplinárny senát mal za preukázané, že sťažnosť voči disciplinárne obvinenému bola podaná oprávnene. Disciplinárny senát počas konania a najmä z listinných dôkazov dospel k záveru, že disciplinárne obvinený neposkytoval riadne právnu pomoc a najmä svojou nečinnosťou zapríčinil majetkovú ujmu sťažovateľke. Svojím profesijným zlyhaním sťažovateľke H. D. neumožnil, aby sa riadnym spôsobom domáhala svojich práv, nekonalo sa žiadne súdne konanie, ktoré by umožnilo sťažovateľke H. D. prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyvrátiť oprávnenosť žaloby.

Neobstoí ani argumentácia disciplinárne obvineného ohľadom spôsobu vybavovania jeho žiadosti o odročenie pojednávania. V jeho neprospech svedčí totiž skutočnosť, že v priebehu celého konania nedoložil ospravedlnenie z pojednávania na krajskom súde, ktoré sa konalo dňa 9. 6. 2010.

Pri úvahe o disciplinárnom opatrení však disciplinárny senát prihliadol aj na to, že disciplinárne obvinený si bol vedomý svojho pochybenia a v ďalšom občianskoprávnom konaní bol pripravený niesť ďalšie následky spojené s vymáhaním náhrady škody zo strany sťažovateľky H. D. Preto disciplinárny senát rozhodol o uložení pokuty vo výške 10 000 Kč.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Poznámka

1 preložené a spracované z publikácie **Bulletin advokácie – Sbírnka kárných rozhodnutí České advokátní komory 2012 – 2013** (zvláštní číslo/srpen 2014). Česká advokátní komora, Praha 2014, s. 15 – 17

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková, advokátka

Advokáti a ľudské práva – výber z diania v Rade advokátskych komôr Európy (CCBE)

Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) organizovala dňa 19. októbra 2016 v Paríži špeciálny seminár na tému *Advokáti a Európsky súd pre ľudské práva*. Seminár bol zameraný na dve témy: úloha advokátov vo vzťahu k súdu a budúcnosť Európskeho súdu pre ľudské práva (ESĽP).

Dean Spielmann, bývalý advokát, ostatný bývalý predseda ESĽP a aktuálny sudca Súdneho dvora Európskej únie, otvoril seminár úvodným príspevkom, v ktorom poukázal na to, že advokáti sú dôležití aktéri spravodlivosti a plnia v rámci ústavného systému nenahraditeľnú úlohu ochrany práv jednotlivcov vo vzťahu k štátnej moci. Poukázal tiež na judikatúru týkajúcu sa slobody prejavu advokáta v súdnej sieni i mimo súdnej siene, ktorá je nevyhnutná, ale nie neobmedzená, a na právo verejnosti na informácie o diani v justícii za súčasného zachovania dôstojnosti osôb a procesov.

Následne názor na úlohu advokátov pred ESĽP prezentovali zástupcovia Kancelárie ESĽP, advokáti, zástupcovia osobitného oddelenia pre výkon rozsudkov, profesori z parížskych univerzít a sudcovia.

Françoise Tulkens, bývalá podpredsedníčka ESĽP a emeritná profesorka na Katolíckej univerzite v Louvain, kládla dôraz na tri etapy činnosti a zodpovednosti advokáta v súvislosti s konaním pred ESĽP. Prvou je fáza pred podaním sťažnosti na vnútroštátnej úrovni v civilných i trestných veciach, kedy advokáti majú úlohu efektívne implementovať Európsky dohovor pre ľudské práva. Druhou fázou je zodpovedný a odborný prístup advokáta k podávaniu sťažností na ESĽP. Treba myslieť na to, že súd je reaktívny a nie proaktívny, bremeno aktivity leží na advokátovi. Tretou fázou je vykonateľnosť rozsudkov. V tejto etape by sa mal advokát informovať o možnostiach ovplyvnenia realizácie rozhodnutia vládami zmluvných strán, ktoré často nerešpektujú výsledok konania pred ESĽP – niekedy pomôže obrátiť sa na parlamentné

zhromaždenie Rady Európy alebo podať sťažnosť v tej istej veci opätovne. Práca advokáta tak naberá politický aspekt.

Advokát má možnosť voľby pri vnímaní svojho poľa pôsobnosti v oblasti ľudských práv. Môže sa rozhodnúť pre ochranu záujmov klientov, ochranu záujmov spoločnosti alebo jej časti, a takisto môže chrániť záujmy cezhraničné, ako napr. ochrana práv utečencov, vnútorne vysídlených osôb alebo civilistov v ozbrojených konfliktoch.

V druhej časti seminára panelisti opisovali dôvody a stav preťaženia súdu a opatrenia, ktoré v posledných rokoch ESĽP prijímal na redukovanie sťažností a doby trvania rozhodovania o prijateľnosti sťažnosti. Z dôvodu preťaženia súdu je aj odôvodnenie neprijateľnosti sťažnosti veľmi minimalistické a redukované, zamestnanci kancelárie a samosudcovia riešia stovky vecí týždenne. V blízkej budúcnosti však dôjde k zmene a samosudca bude musieť podať obšírnejšie odôvodnenie. Zároveň sa aplikuje nová forma zjednodušenej komunikácie s vládami. Dlhodobou znevýhodnené sú štáty, ktoré nezvyknú komunikovať v anglickom alebo francúzskom jazyku, aj v týchto prípadoch by mala zjednodušená komunikácia prispieť k zrýchleniu konania.

Ako efektívne implementovať Európsky dohovor o ľudských právach? Program HELP a Príručka CCBE

Advokáti majú neľahkú úlohu efektívne implementovať Európsky dohovor pre ľudské práva (EDĽP) v rámci každodennej činnosti a tým odbremeňovať Európsky súd pre ľudské práva (ESĽP). Je aj v rukách advokátov, aby správnym aplikovaním dohovoru pomohli predísť tomu, aby v budúcnosti trvalo rozhodovanie o prijateľnosti 10 rokov. Táto zodpovednosť môže mať podobu aj v snahe odradiť klienta od poda-

nia neprijateľnej sťažnosti. Advokáti musia čeliť narastajú-
 cemu objemu judikatúry ESLP a aplikovať ESLP nie je jedno-
 duché. V tomto smere môže pomôcť projekt Rady Európy
 HELP, ktorý ponúka bezplatný portál s on-line kurzami a ma-
 teriálmi pre právnikov. Cieľom programu HELP je poskytnúť
 ľahko dostupnú a bezplatnú databázu on-line kurzov a ma-
 teriálov pre sudcov, prokurátorov a advokátov v jednotlivých
 jazykoch členských štátov s adaptáciou na vnútroštátny
 právny poriadok (www.help.elearning.ext.coe.int).

Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) vedomá si tej-
 to úlohy advokátov, predstavila revidované znenie *Príručky
 CCBE pre zastupovanie pred ESLP*, ktorej cieľom je podať
 advokátom praktické rady v rámci jednotlivých etáp konania
 pred ESLP. Príručka je dostupná v angličtine a francúzštine.
 Pre viac informácií kontaktujte HELP InfoPoint Mgr. Michaela
 Chládekovej, PhD. na chladekova@sak.sk.

10. ročník Ceny CCBE za prínos advokátov v oblasti ľudských práv

CCBE Human Rights Award je výročné ocenenie udelené
 advokátom, ktorí svojou činnosťou prispeli k boju za dodr-
 žiavanie ľudských práv a preukázali sa výnimočnou odda-
 nosťou a obetavosťou tomuto cieľu.

Na Plenárnom zasadnutí CCBE v decembri 2016 ocene-
 nie získali turecké advokátky Aysel Bingöl Demir a Aysel Aci-
 nikli, advokát Ramazan Demir, a posmrtno Tahir Elçi, predse-
 da Advokátskej komory v Diyarbakire, ktorý bol zastrelený
 odchádzajúc z tlačovej konferencie, kde vyzýval k mieru

a náboženskej znášanlivosti. Títo advokáti zastupovali aka-
 demikov, novinárov, študentov, vnútorne vysídlené osoby,
 osoby kurdského pôvodu, a to pred vnútroštátnymi súdmi aj
 pred ESLP, obhajovali i advokátov, voči ktorým bolo vedené
 trestné stíhanie pre výkon ich povolania.

Na obranu ochrancov ľudských práv

Výbor CCBE pre ľudské práva mapuje závažné porušovanie
 práv a ohrozovanie advokátov na celom svete. V súčasnosti
 sleduje prípady 47 advokátov v 31 krajinách, obracia sa na
 vlády a lobuje za ich prepustenie či zabezpečenie základ-
 ných práv. V súčasnosti najpozornejšie Výbor sleduje vývoj
 situácie čínskych advokátov, ktorí dostali i ľudskoprávne
 ocenenie CCBE v roku 2015, a ich rodín. Štyria z nich sú stále
 vo väzbe, rodiny nemajú o nich informácie a deti majú zákaz
 navštevovať jasle a školy. Čínski advokáti sú aj v centre pozor-
 nosti v rámci Dňa ohrozených advokátov 24. januára 2017.

Spoločné stanovisko k prípadnému znovuzavedeniu trestu smrti v Turecku

CCBE sa v reakcii na nedávne vyjadrenia tureckého prezi-
 denta o možnosti znovu zaviesť trest smrti rozhodla iniciatív-
 ne publikovať stanovisko, v ktorom takúto možnosť odsúdila.
 Pod stanovisko sa spolu podpísalo viac ako 60 organizácií
 a vyzvalo tureckú vládu k rešpektovaniu medzinárodných
 záväzkov. Slovenská advokátska komora podporila iniciatívu
 svojím podpisom.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Predsedníctvo SAK dáva do pozornosti všetkým advokátom,
 že v knižnici komory sú k dispozícii posledné výtlačky
reprezentatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe,
 ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami
 advokátmi mapuje dianie v advokácii v časovom horizonte
 od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Advokácia v spomienkach advokátov

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Nestoři české advokacie

TOMAN, P. – ŠEBESTA, O.: **Nestoři české advokacie.**
Česká advokátní komora, Praha, 2016, 317 s.

V roku šesťdesiateho výročia založenia *Bulletinu advokácie* a v deň oslavy tohto výročia v Dominikánskom kláštore u sv. Jiljí v Prahe 19. októbra 2016 sa vydala po slávnostnom krste šampanským na cestu k čitateľom pozoruhodná publikácia autorskej dvojice Petra Toman a Ondřeja Šebesty vydaná Českou advokátskou komorou, ktorej autori dali názvom *Nestoři české advokacie* s podtitulom *Fascinující životy mezi paragrafy*.

Bájný Nestor, kráľ antického mesta Pylos, jedného z centier mykénskej kultúry, bol najstarší a najmúdrejší radca Grékov v Trójskej vojne. Od tých čias je nestorom nazývaný najstarší člen určitého spoločenstva, jeho múdry radca. Kniha *Nestoři české advokacie* predstavuje čitateľom najstarších členov českého advokátskeho spoločenstva, vážených advokátov, ktorí celým svojím životom boli takými múdrymi radcami československej a neskôr českej advokácie.

Kniha je súborom rozhovorov s týmito advokátmi doplneným v závere esejou bývalého predsedu Českej advokátskej komory, emeritného sudcu Ústavného súdu Českej republiky a historika českej advokácie JUDr. PhDr. Stanislava Balíka pod názvom *Advokáti ze dvou světů*. Jej nenápadný podtitul *Fascinující životy mezi paragrafy* vystihuje jej obsah, ktorý je bohatou zbierkou typicky advokátskych spomienok prekypujúcou veselými a trpkými príbehmi z pojednávacích siení, advokátskych poradní a každodenného života advokátov.

JUDr. Peter Toman, LL.M., známy český advokát a predseda Redakčnej rady *Bulletinu advokacie*, vysvetľuje, že pri zrode knihy stálo uvedomenie si, že s nezadržateľne plynúcim časom odchádzajú i advokáti a s nimi aj ich spomienky na advokáciu. Ako ďalej píše, nestormi českej advokácie sú nezabudnuteľní, múdri a zaujímaví ľudia, „osobnosti, ktoré dávali smer advokácii v jej rozhodujúcich okamihoch a ktorí si pamätajú slávne okamihy advokácie“. Spoločne s Ondřejom Šebestom, ktorý je skúseným autorom fejtónov, pravidelných stĺpčiek v časopisoch, viacerých kníh a dokumentárnych filmov, pre výber respondentov stanovili dve kritéria: vek aspoň osemdesiat rokov a čo najdlhší výkon advokácie pred rokom 1989.

V knihe sú predstavení títo *nestori české advokácie*: JUDr. Karel Čermák, Dr.h.c., JUDr. Gerhardt Bubník, LL.M., JUDr. Karel Friml, CSc., JUDr. Václav Král, JUDr. Marie Francová, JUDr. Marie Bordovská, JUDr. Jindřich Skácel, JUDr. Jaromír Honus, JUDr. Josef Němeček, JUDr. Milan Skalník,

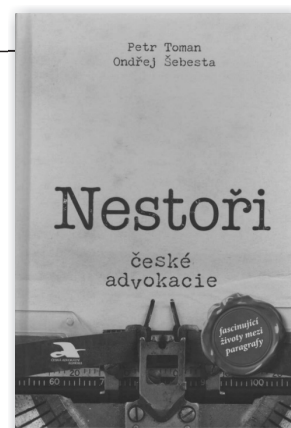
JUDr. Alfons Miketa, JUDr. Dagmar Burešová, JUDr. Zdeněk Řípa, JUDr. Matyáš Bratter, JUDr. Vlastmil Gajdoš, JUDr. Vladislav Vrba, JUDr. Václav Kupka a JUDr. Zdeňka Ferbrová.

Každý z rozhovorov na ploche dvoch desiatok strán otvára ich portrét na fotografii, údaj o narodení a roku vstupu do advokácie (ide o roky 1951 – 1970) a samotnému rozhovoru predchádza krátke pútavé predstavenie osobnosti zvyrazňujúce jej výnimočnosť. Rozhovor sa začína obvykle otázkou týkajúcou sa rodiny a vzniku rozhodnutia vstúpiť do advokácie, pokračuje otázkami smerujúcimi k priebehu právnického štúdia, prvým zamestnaním, prijatím staršími kolegami advokáti v prvom zamestnaní a postupne kladené otázky sprevádzajú čitateľa celým advokátskym životom respondentov.

Vzájomné porovnanie umožňujú niektoré systematicky kladené otázky: o premenách vzťahov medzi príslušníkmi právnických profesií (advokáta, sudcu, prokurátora), o zásahoch štátnej moci do obhajoby a zastupovania klientov najmä v rokoch päťdesiatych a normalizačných, o spôsobe fungovania advokátskej poradne, či otázka aké vlastnosti by mal mať dobrý advokát. Nechýbajú ani otázky smerujúce k veselým zážitkom zo súdnej siene, či k tomu, či by do advokácie nastúpili znova, ak by boli ešte raz mladí.

Jednotlivé rozhovory sú obohatené spravidla aj ďalšími fotografiami zo života respondenta, no aj dobovými listinami súvisiacimi s advokátskym pôsobením (umiestnenky, advokátsky sľub, advokátske preukazy, korešpondencia s advokátskou poradňou, či krajským združením advokátov atď.), čo spomienky zhmotňuje.

Prvým je rozhovor s **JUDr. Karlom Čermákom, Dr. h. c.**, dlhoročným predsedom Českej advokátskej komory a ministrom spravodlivosti Českej republiky, ktorý do advokácie nastúpil v roku 1959. Nechýba v nej ani rozhovor s **JUDr. Dagmar Burešovou**, prvou dámou českej advokácie, dcérou známeho pražského advokáta JUDr. Josefa Kubištu, ktorá obhajovala či zastupovala v civilných veciach stovku disidentov a okrem iných aj matku Jana Palacha (ktorá zažalovala poslanca Viléma Nového, člena ÚV KSČ, za lži, ktoré šíril o jej synovi). V rozhovore JUDr. Dagmar Burešová okrem iného pripomína advokátom, že *strach pri výkone povolania je potrebné vedieť prekonať; v jeho prekonaní sa rodí statočnosť*. **JUDr. Václav Král**, autor troch známych a pútavých kníh o advokácii, cestovateľ, zas pripomína proces s Miladou

Horákovou či Rudolfom Slánskym a spol. a spomína na advokátov obhajujúcich v týchto procesoch (JUDr. Jiřího Štastného, ktorý obhajoval Vladimíra Clementisa a niektoré momenty jeho obhajoby). K čitateľsky mimoriadne pútavým patria i rozhovory s **JUDr. Karlom Frimlom** (známym i na Slovensku zo stránok časopisu *Svět motorů*), či **JUDr. Máriou Francovou**.

Kniha sa však nevenuje iba advokátskemu pôsobeniu nestorov – niektorí z nich totiž pôsobili okrem advokácie aj v úplne iných oblastiach: **JUDr. Gerhardt Bubník, LL.M.**, ktorý ako prvý Čech absolvoval právo na Harvardskej univerzite, vynikol aj ako krasokorčuliar, **JUDr. Václav Kupka** je i básnikom, fotografom a maliarom, **JUDr. Jaromír Honus** sa venoval i opernému spevu a rozhodoval sa medzi štúdiom práva a operného spevu.

Zaujímavé je, že **JUDr. Marie Bordovská** si viedla počas celých 45 rokov výkonu advokácie knihu, v ktorej si evidovala každý prípad a keď ju uzatvárala, napočítala v nej 3 000 vecí, čo dnes možno považovať za unikátne svedectvo o rozsahu činnosti advokáta. Na otázku, aký by mal byť advokát odpovedala: *Mal by mať trocha slušnosti. A je to samozrejmá, to nie je požiadavka. A pochopiteľne maximálnu lojalitu ku klientovi. Mlčanlivosť, tá je najdôležitejšia, ale dnes už nie samozrejmá.* **JUDr. Jindřich Skácel**, športovec, ale aj vyhľadávaný smútočný rečník, na otázku, aký by mal byť dobrý advokát zdôraznil, že *predovšetkým by mať hlboké vedomosti.* Najdlhšie slúžiaci advokát v Čechách, **JUDr. Josef Němeček** (úctyhodných 62 rokov pôsobenia v advokácii), hovorí, že *dobrý advokát by mal byť predovšetkým rovný, priamy, čestný, charakterný a férový.* **JUDr. Alfons Miketa** formuluje vlastnosti dobrého advokáta zas takto: *v každom prípade práva znalý, odvážny a schopný jednat s ľuďmi. Čo pomôže, že ovládáte právo, keď s človekom nebudete schopný hovoriť.*

JUDr. Milan Skalník, bývalý predseda Českej advokátskej komory, bol dlhoročným vedúcim sekcie pre trestné právo a neskôr študijného kolégia Ústredia českej, aktívny autor *Bulletinu advokácie*, v rozhovore pripomína rozsiahlu študijnú činnosť organizovanú orgánmi advokácie i činnosť študijného kolégia. **JUDr. Matyáš Bratter** obhajoval obžalovaných v 31 prípadoch vraždy, hoci sám hovorí, že je založením civilista. Na otázku, či je pre obhajcu lepšie vedieť od klienta pravdu, odpovedá: *Popravde nie. Ak to viete, tak skúsený psychológ, možno aj skúsený predseda senátu, spozná, že svoj prednes nemyslíte celkom vážne.* **JUDr. Vlastmil Gajdoš** mal pôvodne študovať farmáciu, nakoniec nastúpil na právo a pôvodne sa stal sudcom, ako však sám hodnotí, práca advokáta ho bavila viac. Vzťahy advokátov, sudcov a prokurátorov v minulosti nehodnotí ako napäté, takými sa stali až s príchodom novej generácie na súdy okolo roku 2000. **JUDr. Zdeňka Ferbrová**, ktorá študovala právo od roku 1946, po absolvovaní nastúpila do advokácie ako zrejme jediná mladá právnička, venovala sa najmä rodinnému právu, v rozhovore spomína na advokátske školenia, atmosféru na nich, ale i na účasť galantných slovenských kolegov na nich. V advokácii pôsobila 45 rokov a vyznáva sa: *Bola som do tej práce zamilovaná.*

Obsah rozhovorov s nestormi českej advokácie je nielen nadčasový, ale pre slovenského advokáta zaujímavý aj tým, že sa dotýka i slovenských reálií. Slovenský čitateľ tak v knihe nájde i mená niektorých slovenských kolegov – **JUDr. Štefana Detvaia**, **JUDr. Jozefa Földesa**, **JUDr. Štefana Peťka**, **JUDr. Ľudovíta Mészárosa**, **JUDr. Gustáva Michalicu**, či **JUDr. Vojtecha Teleka** (ale aj Vladimíra Clementisa). Osobitne sa slovenskej advokácie týkajú spomienky **JUDr. Václava Kupku**, ktorý pôsobil v rokoch 1956 – 1959 v Advokátskej poradni v Banskej Bystrici, kde mu bol vedúcim **JUDr. Gustáv Michalica** a školiteľom **JUDr. Štefan Peťko** a kde stretol aj tam pôsobiaceho **JUDr. Otakara Motejla**. **JUDr. Václav Kupka** takto spomína i na návštevu koncertu syna vedúceho poradne husľového virtuóza Petra Michalicu, ale i na svojich slovenských klientov, skladanie advokátskej skúšky v Bratislave, či na pojednávania vo Zvolene. So Slovenskom súvisia aj spomienky **JUDr. Vladislava Vrbu**, ktorý obhajoval v kauze Cervanová a ktorý spomína i na časté cesty na Slovensko s **JUDr. Otakarom Motejmom**, na svoj pobyt v Košiciach, ale i na svoju obhajobu evanjelického farára v Banskej Bystrici, ktorý bol stíhaný pre držanie a šírenie akéhosi podvratného dokumentu, pričom „*vtip bol v tom, že onen dokument pochádzal zo 16. storočia!*“. Spomienky **JUDr. Vrba** približujú (zrejme najpodrobnejšie zo všetkých rozhovorov) aj osobnosť **JUDr. Zdenka Hrazdiru**, dlhoročného predsedu Ústredia československej advokácie. So Slovenskom je spojený i **JUDr. Zdeňk Řípa**, ktorý sa narodil v Košiciach, či **JUDr. Alfons Miketa**, ktorý právo študoval v Bratislave.

Doslov **JUDr. PhDr. Stanislava Balíka Advokáti ze dvou světů** okrem priblíženia vývoja právnej úpravy advokácie v období pôsobenia nestorov v advokácii, poukazuje na význam publikácie ako biografického prameňa, ale aj ako prameňa umožňujúceho vytvoriť obraz advokáta danej doby a jeho životného štýlu, ponúknuť možnosť mladším kolegom hľadať si medzi nestormi svoje vzory. Doslov sa končí porovnaním advokácie z čias nestorov (pokiaľ ide o postavenie advokáta, agendu, spôsob práce v advokátskej poradni) s dnešnou advokáciou, nezabúda však pripomenúť i ďalšie osobnosti, ktoré stáli týmto nestorom po boku a ktorých spomienky už kniha nemôže priniesť (napr. Václava Mandáka).

Po prečítaní knihy zrejme viacerým čitateľom spomedzi advokátov napadne (ako to bolo konštatované i pri jej slávnostnom uvedení do života), že kniha by sa mala stať povinným čítaním pre advokátskych koncipientov ako návod na ich pôsobenie v advokácii. Patríť by však mala aj do knižníc slovenských advokátov, pretože je pre advokáta povzbudzujúcim čítaním utvrdzujúcim ho v tom, že čestný výkon nášho povolania prináša plody.

Nestori českej advokácie preslávili českú advokáciu rovnako ako bájnny Nestor svoje mesto. Odpovede kráľov českej advokácie na otázky autorov knihy sú dnes múdrymi radami najstarších českých advokátov adresovanými mladším. Pokiaľ sa ich budeme držať, ich práca v advokácii nebola márna a hodnoty advokácie pretrvávajú.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Vodca svetového proletariátu a advokácia

V Českom Krumlove v historických priestoroch Vysokej školy CEVRO Institut sa konala v poradí XIII. konferencia o histórii advokácie organizovaná Výborom pre históriu advokácie Českej advokátskej komory. Uverejňujeme príspevok slovenského advokáta **Rudolfa Manika**, ktorým nadviazal na svoje vystúpenia na predchádzajúcich konferenciách. Tentoraz sa zaoberal advokátskym pôsobením Vladimíra Iljiča Lenina, ktorý bol ako koncipient v Samare a St. Peterburgu, ale aj porevolučnej úprave a životu sovietskej advokácie do roku 1939.

Spomedzi vodcov komunistických strán vo svete prežili aspoň časť svojho života s advokáciou napr. dlhoročný kubánsky socialistický líder arm. gen. Fidel Alejandro Castro Ruz či generálny tajomník Ústredného výboru Komunistickej strany Československa Gustáv Husák. V minulom režime sa však nespomínalo, že praxou advokátskeho koncipienta prešiel aj generálny tajomník Ruskej komunistickej strany (bolševikov) Vladimír Iljič Lenin, známy i ako vodca svetového proletariátu. Ešte 35 rokov po jeho smrti na Seminári o aktuálnych otázkach advokácie Ústredia advokátskych poradní v Prahe konanom v dňoch 9. až 14. novembra 1959 uviedol advokát dr. Ctibor Haluza z Advokátskej poradne 1 v Brne: „*Chtěl bych ještě poukázat, resp. citovat Lenina, když mluví o diktatuře proletariátu a uvádí, že to není jen násilí, ale především třídní svazek dělníků a rolníků.*“¹

Mladé roky Vladimíra Iljiča Uljanova

Lenin uzrel svetlo sveta prvýkrát 10. (podľa gregoriánskeho kalendára 22.) apríla 1870 v Simbirsku na brehu Volgy ako Vladimír Iljič Uljanov. V roku 1924 sa toto mesto, ktoré bolo aj rodiskom veľkého Leninovho rivala a predsedu Dočasnej vlády advokáta Alexandra Kerenského, premenovalo na počesť veľkého vodcu na Uljanovsk. Jeho otcom bol v roku 1831 narodený **Ilja Nikolajevič Uljanov** pochádzajúci z Astrachánu, kde sa narodil židovskému otcovi krajčírovi Isaakovi Zederblumovi a kalmyckej matke Anne. Ilja N. Uljanov pracoval ako štátny radca vo vedení a inšpekcii ľudových škôl Simbirskej gubernie, pričom získal aj dedičný šľachtický titul a Stanislavov rad I. triedy. Leninova matka **Mária Alexandrovna Uljanovová** bola zase dcérou židovského lekára z Volyne Abela Shrula Blanka a Sanktpeterburčanky Anny, rodenej Großschopfovej, švédskeho pôvodu, komunikujúcej s vnúčatami vrátane Vladimíra len po nemecky. Hoci disponovala diplomom učiteľky ľudových škôl, venovala sa Mária A. Uljanovová predovšetkým rodine. Okrem Vladimíra mali rodičia ešte dcéry Annu, Oľgu, Máriu a synov Alexandra a Dmitrija.

Po skončení základnej školy navštevoval Vladimír od deviateho do sedemnásteho roku klasické gymnázium v Simbirsku ako metropole gubernie. Údajne už v šestnástom

roku života sa vysporiadal s náboženstvom. A ako k tomu došlo? Jeho otec raz v rozhovore s hosťom povedal o svojich deťoch, že málo chodia do kostola. Host sa pozrel na Vladimíra a povedal: „Biť, biť ich treba!“² Nahnevany chlapec vybehol z domu a na znak protestu strhol z hrdla retiazku s krížikom.

V roku 1886 mu vo veku 54 rokov zomrel otec a o rok neskôr na to rodinu postihla ďalšia rana, keď za účasť na príprave atentátu na cára Alexandra III. bol popravený Vladimírov starší brat Alexander. Starší brat ho pritom inšpiroval aj v jeho revolučných náladách, ktoré sa uňho práve v tomto období formovali. Raz mu dokonca riaditeľ gymnázia, poručník rodiny Uljanovovcov a otec budúceho ruského premiéra Fjodor M. Kerenskij vrátil písomnú úlohu so slovami: „*O akých utláčaných triedach tu píšete, čo to má tu hľadať?*“

Po posledných stredoškolských prázdninách Vladimíra Iljiča sa rodina Uljanovovcov v auguste 1887 presťahovala do tatárskej metropoly Kazane, kde sa po protežovaní F. M. Kerenským Vladimír zapísal na **právnickú fakultu Imperátorskej kazanskej univerzity**. Za účasť v študentskej revolte bol už o štyri mesiace zatknutý, vylúčený zo štúdia a vypovedaný do vyhnanstva. Po roku sa sice vrátil do Kazane, no na štúdiá ho neprijali, a tak sa aspoň zapojil do práce v marxistickom krúžku N. J. Fedosejeva.

V roku 1889 sa Uljanovci presťahovali do Samary, kde Vladimírovi povolili zložiť univerzitné skúšky. Externé štátnice z práva tak napokon absolvoval sub auspiciis s diplomom I. stupňa s hlavnom meste Ruska Sankt Peterburgu. V justícii štátu ako sudca, prokurátor či úradník kvôli študentskej revolte, poprave brata Alexandra a sibírskeho vyhnanstvu sestry Anny pôsobiť nemohol, logicky sa preto v súlade so svojím proticárskym postojom rozhodol pre súkromnú dráhu v advokácii. Koniec koncov, aj záverečnú skúšku z trestného práva mal na tému Obhajoba v trestnom procese.

Lenin v advokácii a emigrácii

Dňa 30. januára 1892 bol Vladimír Iljič Uljanov prijatý za **advokátskeho koncipienta** v kancelárii advokáta A. N. Chardina v Samare. A kto bol vlastne jeho prvý zamestnávateľ? Advokát **Andrej Nikolajevič Chardin** sa narodil 14. 9. 1842

v Sokolove pri Samare na rodinnom statku. Právo študoval obdobne ako V. I. Ul'janov v tatárskej Kazani, no už v roku 1870 sa stal známym tým, že v metropole Sankt Peterburgu porazil v jednotlivých partiách najúspešnejších šachistov Ruska vrátane Simona Alapina a Michaila Čigorina. V roku 1878 si otvoril advokátsku kanceláriu v Samare, kde sa zapojil aj do verejného života a o dva roky nato sa stal dokonca predsedom Samarskej guberniálnej rady. V tomto období bol Chardin považovaný za najlepšieho ruského šachistu a od roku 1889 bol jeho protivníkom v partiách najskôr korešpondenčne a potom osobne aj študent práv Vladimír I. Ul'janov. O rok neskôr zorganizoval Vladimírov brat Dmitrij Ul'janov v Samare šachový majstrovský turnaj 10 hráčov, z ktorých najúspešnejšími boli práve Andrej N. Chardin a Vladimír I. Ul'janov. Samotný Chardin bol pritom ako podozrivý živel pod dohľadom cárskej polície.

Po prijatí za koncipienta od marca 1892 pôsobil Vladimír na tamjšom krajskom súde ako obhajca. Štatisticky možno uviesť, že v roku 1892 viedol 14 a v januári až auguste 1893 iba 6 obhajob zväčša chudobných ruských a tatárskych roľníkov. Jeho prvý klient roľník bol obžalovaný, že „sa rúha Bohu, Bohorodičke, Svätej Trojici, nadával hosudarovi-imperátorovi i jeho nasledovníkom a vrazil, že cár vládne nespravodlivo“.³

Z jeho ďalších káuz zaujme osobná vec vedená proti syzranskému kupcovi Arefjevovi, ktorého žaloval za prisvojenie si neoficiálneho monopolu na prevoz cez Volgu parnou kompou. Tento kupec totiž nezákonne zabránil Ul'janovovi a jeho švagrovi preplávanie tejto rieky iným prievozníkom a zadržal ich kapitánom svojej kompy. Vladimír Ul'janov neľutoval námahu pri dlhom cestovaní na príslušný súd, ktorý bol obštrukciami protistrany odročovaný, a napriek stykom Arefjeva dosiahol jeho odsúdenie na mesačné väzenie.⁴

K ďalším kauzám nádejného advokáta patrili obhajoba za krádež osobných vecí z aktovky jedného obchodníka, či za krádež chleba zo skladiska obchodu.⁵

V auguste 1893 sa Vladimír Ul'janov presťahoval do Sankt Peterburgu, kde o mesiac neskôr začal pracovať ako advokátsky koncipient. Jeho tútora A. N. Chardina, ktorý zomrel v Samare 6. 2. 1910, nahradili v metropole matičky Rusi advokáti **M. F. Wolkenstein** a **A. Gerard**. Právnické povolanie malo byť pritom len legálnym pláštikom jeho revolučnej činnosti, väčšinou pôsobil len v nesporovej agende. Už v ďalšom roku sa zoznámil prostredníctvom advokáta Michaila Wolkensteina s Nadeždou Konstantinovnou Krupskou vyučujúcou vo večernej nedeľnej robotníckej škole. Práve v roku 1894 napísal dielo *Kto sú „priatelia ľudu“ a ako bojujú proti sociálnym demokratom?* namierené proti hnutiu narodnictva a predstavujúce prvý marxistický manifest v Rusku. V roku 1895 sa vybral do zahraničia, v Ženeve sa stretol s ruským revolucionárom v emigrácii Georgijom V. Plechanovom a v Paríži zase so zaťom Karla Marxa Paulom Lafargueom, no a v Berlíne s nemeckým sociálnodemokratickým vodcom Wilhelmom Liebknechtom. Trpel často finančnou núdzou a prenajímal si len lacné izby. V jednom z listov príbuzným uviedol: „Susedná izba je od mojej oddelená len tenučkou

priečkou, takže z nej všetko počuť a niekedy musím utekať pred balalajkou, ktorou mi sused týra uši.“

Vladimír Ul'janov písal často pod pseudonymami, napriek tomu po založení *Zväzu boja za oslobodenie robotníckej triedy* koncom roka 1895 bol zatknutý. Aj z väzenia písal, a to konšpiračne mliekom namočeným do chlebovej striedky. Napokon bol vo februári 1897 odsúdený na **trojročné vyhnanstvo** pod policajným dozorom, ktoré strávil v sibírskej dedine Šušenskoje v Jenisejskej gubernii a kde čítal okrem ruskej aj nemeckú a francúzsku literatúru. Okrem francúzštiny a nemčiny čítal neskôr i poľsky, taliansky a rozumel aj švédsky či česky. Na vyhnanstvo spomínal takto: „*Keď som bol vo vyhnanstve na Sibíri, musel som byť pravotárom. Bol som ilegálnym pravotárom, lebo som bol administratívne vypovedaný a bolo to zakázané, pretože však nebolo iných pravotárov, ľudia chodili ku mne a rozprávali o niektorých veciach.*“

Trest vyhnanstva dostala aj N. K. Krupská, ako Ul'janovova snúbenica si však vybavila miesto výkonu trestu so svojim nastávajúcím, ktorý si ju 10. 7. 1898 vzal za manželku. Vo vyhnanstve napísal aj knihu *Vývin kapitalizmu v Rusku*, kde uviedol, že „z Ruska dreveného pluhu a cepa, vodného mlyna a drevených krosien sa stalo Rusko železného pluhu a mláťačky, parného mlyna a tkáčskeho stroja“.

Po skončení trestu v roku 1900 sa Vladimír Ul'janov zamestnal v **guberniálnom štatistickom úrade** v Pskove. Z krátko však na 5 rokov odišiel do cudziny, pričom sa zdržoval vo Švajčiarsku a následne v bavorskom Mníchove. Pracoval v redakcii sociálnodemokratických novín *Iskra* a *Zara*, pri ktorých v decembri 1901 prvýkrát použil pseudonym Lenin. Navštívil aj Paríž, Prahu, Viedeň, Brusel a Londýn, kde sa v auguste 1903 stal podpredsedom byra II. zjazdu Sociálnodemokratickej robotníckej strany Ruska (SDRSR). Práve na tomto zjazde došlo k rozdeleniu strany na boľševikov vedených Leninom a menševikov na čele s predsedom byra G. V. Plechanovom.⁶ Na ďalšom zjazde strany o dva roky neskôr tak už Lenin vystupoval vo funkcii predsedu zjazdu.

Rok 1905 ako začiatok Prvej ruskej revolúcie bol zlomovým v živote Vladimíra Ul'janova. Po návrate z dlhej emigrácie sa hneď zapojil do revolučnej činnosti, riadil Ústredný a sankt-peterburský výbor boľševikov i I. konferenciu boľševikov vo fínskom Tammerforsse. V liste z 19. januára tohto roka sociálnej demokratke J. D. Stasovovej pritom napísal: „*Advokátov je nutné držať skrátka, v stave obľahnutia, pretože táto inteligentná zberba často jedná hanebne.*“ A čo v tomto liste poradil vravieť v Moskve uväzneným revolucionárom: „*Predovšetkým im, to jest advokátom, prehlásiť: ak si dovoľíš, Ty darebák, seabamensiu neslušnosť alebo politický oportunistu (hovoriť o nevypelosti, o nesprávnosti socializmu, o okúzlení, o tom, že sociálni demokrati zavrhujú násilie, o pokojnom charaktere ich učenia, hnutia apod. alebo napríklad niečo podobné), potom ja, obžalovaný, Ťa hneď verejne preruším a nazvem Ťa podliakom a prehlásim, že odmietam takúto obhajobu.*“⁷

Porážka revolúcie z roku 1907 preňho znamenala opätovný osud emigranta, ktorý prešiel Švédsko, Nemecko, Švaj-

čiarisko, Taliansko, Francúzsko, Belgicko a Dánsko.⁸ V tomto roku zase v článku *Sila a slabosť ruskej revolúcie* uviedol: „Kadetský „liberalizmus“ je liberalizmus buržoázneho advokáta, ktorý uzmieruje roľníka so statkármi, avšak na prospech statkára.“ Zodpovedať sa však musel za vyplytvanie 60 000 zlatých rubľov pred stranickým súdom SDRSR. Akurát z emigrácie pochádzajú jeho významné literárne diela vrátane knihy *Marxizmus a empiriokriticizmus. Kritické poznámky o istej reakčnej filozofii z roku 1909*. V Štokholme sa Lenin v septembri 1910 naposledy stretol so svojou sedemdesiatpäťročnou matkou, ktorá zomrela o šesť rokov neskôr.

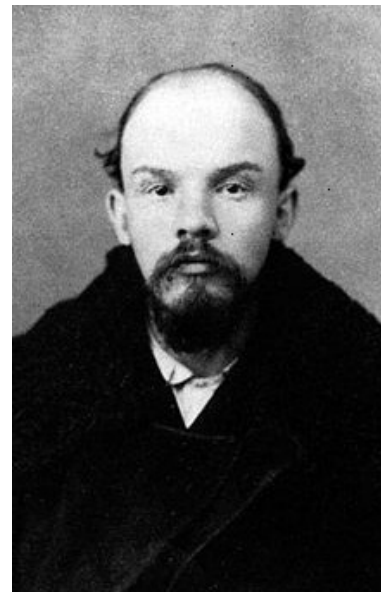
Zlomovým bol pre Vladimíra Iljiča rok 1912, kedy okrem predsedania Ústrednému výboru SDRSR na VI. všeruskej konferencii strany v pražskom Lidovom dome začal vydávať noviny *Pravda* a presťahoval sa s N. K. Krupskou z Paríža do Krakova. Dvojročný pobyt v Haliči vymenil po vypuknutí prvej svetovej vojny ako Rakúsko-Uhorsku nepriateľský občan Ruskej ríše za švajčiarsky Bern. Z toho obdobia pochádza aj jeho kniha *Imperializmus ako najvyššie štádium kapitalizmu* či práca *O hesle Spojených štátov európskych* z roku 1915. V článku *Nová demokracia* z roku 1913 zase uviedol: „Ale buržoázia sa delí na rôzne vrstvy, ktoré sa vyznačujú rôznymi historickými možnosťami. Pre špičky buržoázie a bohatú buržoáziu inteligenciu 0 advokátov, profesorov, žurnalistov, poslancov atď. – je takmer príznačná náklonnosť k spolku s Puríškevičovcami (ultramonarchistami – pozn. aut.), s ktorými túto buržoáziu spájajú tisícky hospodárskych pút.“

Pomerne známa je jeho cesta po ruskej februárovej revolúcii v roku 1917 nemeckým vlakom zo Švajčiarska, v ktorom sa s ďalšími ruskými emigrantmi viezol vo vagóne s tromi zaplombovanými dvermi. Otvorené boli len zadné dvere, pri ktorých sedeli v poslednom kupé dvaja nemeckí dôstojníci. Následne tak za spolupráce s nemeckou vládou prešli ruskí revolucionári loďou do Švédska a napokon do ruského Fínska. Takto mohol Lenin po návrate do vlasti spísať svoje *Aprílové tézy*, zúčastniť sa na I. všeruskom zjazde sovietskych a pripraviť *Manifest všetkým pracujúcim, robotníkom, vojakom a roľníkom Ruska*. Po vydaní zatykača naňho sice ešte ušiel v auguste 1917 v parochni do Fínska, no jeho veľké životné chvíle sa už nezadržateľne blížili.

Na čele ruskej bolševickej vlády

Neúspechy dočasnej vlády exadvokáta Alexandra Kerenského na bojiskách Veľkej vojny i na domácom fronte po katastrofálnej situácii v zásobovaní obyvateľstva nahrávali práve bolševikom. V októbri 1917 sa Lenin vrátil do Petrohradu a postavil sa na čelo Vojenského revolučného výboru. Presťahoval sa do Smolného paláca a po spopularizovanom výstrele z križníka Aurora a útoku na Zimný palác zbavil Rusko dočasnej vlády počas Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie. Stal sa **predsedom Rady ľudových komisárov** ako hlava novej ruskej revolučnej vlády. Z normatívnej činnosti tejto exekutívy možno spomenúť prvé dekrety o mieri, o pôde, o súde, o Robotnícko-roľníckej Červenej armáde (na čelo ktorej bol vymenovaný praporčík Krylenko!) či Deklaráciu

Lenin v roku 1905

práv národov Ruska. V prvom rade sa vláda snažila vyvliecť Rusko z vojny, a tak bol v marci 1918 uzatvorený so štátmi Štvorspolku Brestlitovský mier. Bolševici naďalej bojovali už prevažne len s bielogvardejcami a zahraničnými interventmi, ktorí do leta obsadili až tri krajiny. Práve od marca 1918 pritom sovietska vláda úradovala z Moskvy, V. I. Lenin sa s N. K. Krupskou presťahovali do Kremľa.

V auguste 1918 sa uskutočnil atentát na Lenina, dva výstrely z pištole eserky Fanny Kaplanovej však znamenali iba zranenie. Ďalší neúspešný atentát výstrelom z pištole bol na Lenina spáchaný na Nový rok 1919 počas jazdy v automobile. V tomto roku sa po premenovaní strany stal hlavou Komunistickej strany Ruska (bolševikov), o rok neskôr už boli z krajiny interventí vyhnaní a bielogvardejci porazení. Z nového komunizmu prešla jeho vláda na Novú ekonomickú politiku a zasadila sa o plán elektrifikácie (GOELRO). Bolo to v období, keď štát bol po svetovej i občianskej vojne spustošený a Rusko prišlo o milióny ľudí, ktorí zomreli či emigrovali. Diktátorský režim mal pritom krajinu gniaviť ešte viac než sedem desaťročí. Lenin tvrdil, že „čím väčšie množstvo reakcionárskych kňazov a reakcionárskej buržoázie bude v tejto záležitosti zastrelených, tým lepšie.“ Alebo: „Nech si psy buržoáznej spoločnosti poštekávajú a kňučia nad utratením každého nežiaduceho šteňaťa. My vytínáme veľký starý prales.“

V tomto čase však už bol Lenin na tom zdravotne veľmi zle, vrátane pokročilej syfilitíde. V roku 1922 mu bola vybratá druhá guľka z tela, ktorú mal v sebe po atentáte, začal však trpieť na sklerózu mozgu, ochrnutie pravej ruky a nohy i spomalenú reč. Osudovým sa mu stal jeho tretí záchvat z marca 1923, po ktorom nasledovalo už iba neodvratné. Vodca svetového proletariátu zomrel 22. 1. 1924 oficiálne na sklerózu mozgových ciev s výronom krvi do mozgu po nadmernej duševnej činnosti. Okolo jeho rakvy prešlo za 4 dni po jeho smrti až 900 000 ľudí a telo Lenina dodnes spočíva v mauzóleu pri kremel'skom múre. V Sovietskom zväze bolo po ňom pomenovaných 40 miest a mestečiek, 51 553 múzeí a pamätných domov, navyše mu postavili sochy v 2 176 mestách a 42 000 dedinách.⁹

Ruská advokácia počas Leninovej vlády

Likvidácia predrevolučnej prísaznej advokácie v Rusku sa uskutočnila až prekvapujúco rýchlo – necelé dva týždne po nastolení sovietskej moci v **Dekréte o súde č. 1** z 22. novembra 1917. Tento dekrét vzápätí odmietli najväčšie kolégia advokátov krajiny, petrohradské kolégium ho neakceptovalo z dôvodu absencie sily zákona, moskovské sa zase naďalej pridržiavalo Ústavy súdnictva z roku 1864, dekrét nebol prijatý ani kolégiami zo Smolenska, Irkutsku, Orenburgu atď. V zmysle dekrétu sa občanom Ruska priznávalo právo na právnu pomoc i obhajobu, bližšie sa však právny predpis o tomto práve nezmenšoval. Inštrukcia Ľudového komisariátu justície revolučnému tribunálu z 19. 12. 1917 predpokladala zriadenie kolégií zástupcov, ktorých členovia by na súde vystupovali tak na strane obžaloby, ako aj na strane obhajoby. Zástupcovia dokonca mohli byť bez právneho vzdelania, stačilo iba štátne občianstvo a priznanie politických práv.

V 41. diele *Zobraných spisov V. I. Lenina* je uvedená veta z Detských chorôb „lavičiarstva“: „... odstránili sme v Rusku buržoáznu advokáciu – a dobre sme urobili, že sme ju odstránili – avšak ožíva u nás pod pláštikom „sovietskych“ „právnych zástupcov“ Pre vyváženosť je však vhodné uviesť, že aj medzi poprednými bolševikmi sa nachádzalo viacero advokátov, patrili medzi nich Ľudový komisár justície D. I. Kurskij, rektor Sverdlovovej univerzity V. P. Antonov-Saratovskij, Ľudový komisár financií a šéf štátnej bezpečnosti (OGPU) V. R. Menžinskij (W. R. Mienzynski), protináboženský aktivista P. A. Krasikov či I. I. Stučka.

Dekrét o súde č. 2 zo 7. 3. 1918 priznal právo vystupovať na súde za odplatu iba zástupcom verejnej obžaloby a verejnej obhajoby volených delegátmi Robotníckych, vojenských a roľníckych soviets. Organizovaní boli pritom v kolégiách právnych zástupcov, delegáti soviets pritom disponovali aj právom ich odvolávania. Na súde okrem žalobcu a obhajcu mohol vystupovať na ich strane aj jeden z občanov prítomných na pojednávaní. Padli aj návrhy organizácie kolégií advokatury pri soviets oblasti, súdnych zjazdoch alebo tribunáloch. Podľa Lenina „*obhajoba pred súdom je dôležitou štátnou funkciou a o jej organizáciu sa musí starať štátny orgán.*“

Dňa 30. 11. 1918 bolo prijaté Všeruským ústredným výkonným výborom (VCIK) **Nariadenie o ľudovom súde**, kde už bola definovaná existencia kolégií zástupcov pri guberniálnych a újazdných výkonných výboroch Sovietov robotníckych a roľníckych zástupcov. Ani v zmysle tohoto právneho predpisu sa nevyžadovali osobitné kritéria na výkon funkcie zástupcu vrátane vzdelania, čo prevzalo aj VCIK-om dňa 21. 10. 1920 prijaté nové **Nariadenie o ľudovom súde**. Z tohto obdobia, konkrétne z 31. 8. 1921, je známa odpoveď Lenina profesorovi V. V. Adoratskému na žalobu občianky Lavrentijovej kvôli nevybaveniu jej veci: „*Vsja pomošč, ktorú vy môžete akazať prasiťeljam dalžna sastajať v juridičeskoj im pomošč, to jest naučit' ich (a pomošč im) vojevať za svoje pravo pa vsem pravilam zakonnoj v RSFSR vojny za prava.*“

Stabilizácia po právnej aj faktickej stránke mohla v advokácii Ruska nastať až po skončení občianskej a intervenčnej vojny. Námestník Ľudového komisára justície Ruskej sovietskej federatívnej socialistickej republiky N. V. Krylenko na IV. všeruskom zjazde predstaviteľov sovietskej justície v januári 1922 uviedol: „*Hovorí sa, že naša doterajšia advokácia je šikmou lávkou – nie je to pravda, zásluhy sú aj v advokácii.*“ Následne dňa 26. 5. 1922 prijal VCIK **Nariadenie o advokácii** a 5. 7. 1922 **Nariadenie o kolégiu zástupcov**, pričom kolégia sa zriaďovali pri guberniálnych odboroch justície. Len prvých zástupcov potvrdzovalo prezídium guberniálneho výkonného výboru na návrh odboru justície, ďalej už boli noví zástupcovia prijímaní predsedníctvami samotných kolégií. Zástupcovia opäť nemuseli mať právnické vzdelanie, a to ani po náboroch mladých robotníkov na dvojročné právnické kurzy, napriek tomu bolo medzi nimi len málo komunistov. Honorár však prísne rozlišoval, od ktorej z troch spoločenských skupín mal byť inkasovaný – robotníkov a roľníkov, slobodných povolání či „nepracujúcich elementov“. Každodennú prácu pritom zástupcovia realizovali v advokátskych kanceláriách (*juridičeskie konsultacie*). Takáto bola organizácia advokácie v krajine soviets aj po Leninovej smrti až do prijatia **Nariadenia o kolégiách zástupcov Ľudového komisariátu justície RSFSR** z 27. 2. 1932, kedy sa kolégia zriaďovali v rajónoch a mestách, a napokon **Nariadenia o advokácii ZSSR Rady ľudových komisárov ZSSR** zo 16. 8. 1939, kreujúceho oblastné, krajové a republikové kolégia advokátov. Podľa tohto nariadenia nebolo potrebné na výkon advokácie právnické vzdelanie, postačovala trojročná prax na súde, prokuratúre, v advokácii či vo funkcii vyšetrovateľa. Termín *člen kolégia zástupcov* bol konečne nahradený označením *advokát*. Táto norma bola prijatá v predvečer druhej svetovej vojny, počas ktorej sa stav sovietskych advokátov znížil o 45 %. V jej priebehu však napríklad z peňažnej zbierky advokátov hlavného mesta boli postavené 4 tanky a 1 lietadlo s menom *Moskovskij advokat*.¹⁰

Poznámky

- 1 Zprávy advokacie č. VII-VIII. Praha : Ústředí advokátních poraden, 1960, s. 258.
- 2 Životopis V. I. Lenina. Bratislava : Slovenské vydavateľstvo politickej literatúry, 1961, s. 20.
- 3 Růžička, J.: Lenin a advokacie. In. Zprávy advokacie č. VII-VIII, Praha : Ústředí advokátních poraden, 1960, s. 266.
- 4 Service, R.: Lenin životopis. Praha : Argo, 2002, s. 90.
- 5 Volkogonov, D.: Lenin počátek teroru. Praha: Dialog, 1996, s. 51.
- 6 Rozin, E.: Lenin organizator gasudarstvenno terrora. Bratislava : Príroda, 1994, s. 16.
- 7 Lenin, V. I.: Zobrané spisy VIII. Bratislava : Slovenské vydavateľstvo politickej literatúry, 1951, s. 60.
- 8 Valentinov, N.: Maloznakomyj Lenin. Moskva : Na bajevom postu, 1992, s. 43.
- 9 Veber, V.: Lenina vláda (Rusko 1917 – 1924). Praha : Nakladatelství Triton s. r. o., 2003, s. 151.
- 10 Advokatura v SSSR, Moskva : Juridičeskaja literatura, 1971, s. 24.

Prehľad ročníka 2016

Za menom autora je uvedené číslo bulletinu, v ktorom má publikovaný článok.

AKTUÁLNE

FILOVÁ Anita, JUDr. (3, 4, 6, 7-8, 9, 10, 11)
JANÁČ Martin, JUDr. (9)
KOTRECOVÁ Alexandra, JUDr., PhD., LL.M.
(3, 4, 6, 7-8, 9, 11)
SEDLAČKO František, JUDr., PhD., LL.M.
(1-2, 3, 4, 5, 6, 7-8, 9, 10, 11, 12)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

BERTHOTYOVÁ Elena, JUDr., PhD. (5)
ČENTÍK Tomáš, Mgr. (11)
DULAK Anton, doc. JUDr., PhD. (7-8)
FILO Matúš, JUDr., PhD. (7-8)
FRIEDRICH Martin, JUDr. (1-2, 3, 12)
HODOŇOVÁ Sabína, JUDr. (7-8)
HRUŠOVSKÝ Michal, JUDr. (12)
IRSÁK Stanislav, JUDr. (1-2, 3)
JAKUBÁČ Róbert, Mgr., PhD. (10)
KESSELOVÁ Katarína, JUDr. Mgr. (5)
KRÁLÍK Michal, Mgr., Ph.D. (7-8)
KUBALA Jozef, JUDr. (6)
MANDELÍK Jakub, JUDr., PhD. (9)
MAZÁK Ján, prof. JUDr., PhD. (3, 4)
MITTERPACHOVÁ Jana, JUDr., PhD. (12)
MORAVČÍKOVÁ Andrea, JUDr., PhD. (11)
MRVA Michal, JUDr., Mgr., LL.M, PhD. (10)
POBIJAK Tomáš, Bc. (1-2)
RAMPÁŠEK Michal, JUDr. (9, 10)
SABADOŠ Tomáš, Mgr. (6)
SMIEŠKO Ivan, Mgr. (5) STRAPÁČ Peter, JUDr., PhD. (11)
SYROVÝ Ivan, JUDr., PhD. (3)
ŠTEVČEK Marek, doc. JUDr., PhD. (4)
SZABOVÁ Eva, JUDr., PhD. (1-2)
ZEMAN Štefan, JUDr. (6)

DO VAŠEJ KNIŽNICE

ČOMAJ Ján (1-2)
FILO Matúš, JUDr., PhD. (5)
GAJDOŠOVÁ Martina, JUDr. Mgr., PhD. (3)
CHLÁDEKOVÁ Michaela, Mgr., PhD. (11)
KERECMAN Peter, JUDr., PhD. (6, 7-8, 9, 12)
MANIK Rudolf, JUDr., PhD., MBA (10)
ŠTEVČEK Marek, doc. JUDr., PhD. (4)
VOJČÍK Peter, prof. JUDr., CSc. (3)

ZAÚJÍMAVOSTI

ĎURIŠKA Zdenko, Mgr. (1-2)
GAJDOŠOVÁ Martina, JUDr., Mgr., PhD. (1-2)
HELLENBART Viktória, Mgr. (10)
JURČOVÁ Simona (11)
KAMENICKÁ Katarína, Mgr. (6)
KERECMAN Peter, JUDr., PhD. (1-2, 3, 4, 9)
KUŠNÍR Jozef, JUDr. Mgr. (4)
MANIK Rudolf, JUDr., PhD., MBA (5, 12)
VANOVIČ Július (1-2)
VOZÁR Jozef, JUDr. (7-8)

Obsah dvojčísła 1-2/2016

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Zásady sudcovskej etiky sú dôležitou súčasťou mozaiky aktivít, zameraných na obnovenie dôvery v justičný systém
K NOVÝM KÓDEXOM
- 4 Civilný sporový poriadok vs. Občiansky súdny poriadok: Doručovanie
- 6 Nová úprava označenia a názvu advokáta, označenia a názvu euroadvokáta, spoločného mena združenia a názvu spoločnosti

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 12 Úžera ako organizovaný zločin (pri poskytovaní pôžičiek, úverov, pri ich zabezpečení, uplatňovaní a v iných súvisiacich právnych vzťahoch) 1. časť
JUDr. Stanislav Irsák
- 24 Advokát vs. Cloud (1. časť)
JUDr. Martin Friedrich
- 36 Hmotnoprávny prieskum notárskych zápisníc v exekučnom konaní – áno alebo nie?
Bc. Tomáš Pobijak
- 44 Poškodený a restoratívna justícia v trestnom práve procesnom
JUDr. Eva Szabová, PhD.

JUDIKATÚRA

- 55 Uznať alebo neuznať?
- 58 K predpokladom priznania peňažného zadostučinenia podľa § 13 ods. 2 občianskeho zákonníka

ADVOKÁCIA

SAK

- 62 Zo zasadnutí predsedníctva SAK
- 63 Povinnosť advokáta poskytovať právne služby s odbornou starostlivosťou
- 66 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 67 Slávnostný galavečer 2016 (Pozvánka)
- 68 Výstava *Advokácia včera a dnes* v Nitre
- 70 Z Novoročného stretnutia právnikov 2016
- 72 Zamyslieť sa nad slobodou prejavu a nedať jej možnosť vyjadriť sa?
Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
- 73 Krátka úvaha o slobode prejavu tak, ako ju vidí ona sama
Bc. Mariana Klačanská

ZAHRANIČIE

- 75 *Bulletin advokacie* prináša...
- 76 Multilaterálny hospitačný program v Nemecku
- 77 Povinnosť advokáta rokovať s advokátom protistrany

ZAUJÍMAVOSTI

- 80 **LITERATÚRA**
Manderla a Modrý Mauricius
Ján Čomaj
- 82 Príspevky pri slávnostnom odhalení pamätnej tabule v Martine
JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD., Július Vanovič,
JUDr. Peter Kerecman, PhD., Mgr. Zdenko Ďuriška
- 91 Advokáti Davisti: Ján Poničan (3. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 94 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

Obsah čísla 3/2016

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Zvýšenie dôveryhodnosti justície je dlhodobý proces
- K NOVÝM KÓDEXOM**
- 3 Rekodifikácia civilného procesného práva: Trovy konania a ich náhrada

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Úžera ako organizovaný zločin (pri poskytovaní pôžičiek, úverov, pri ich zabezpečení, uplatňovaní a v iných súvisiacich právnych vzťahoch) 2. časť
JUDr. Stanislav Irsák
- 21 Advokát vs. Cloud (2. časť)
JUDr. Martin Friedrich
- 30 Nové občianskoprocenčné kódexy a právo Európskej únie: Nezabudli sme na základné princípy?
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDIKATÚRA

- 36 Určenie rozhodujúceho práva v súvislosti s ujmou, ktorú utrpeli rodinní príslušníci obete smrteľnej dopravnej nehody
- 38 K prípustnosti započítania pohľadávky advokáta na odmenu za poskytovanie právnych služieb proti pohľadávke klienta zo zmluvy o pôžičke

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Zo zasadnutí predsedníctva SAK
Pýta(j)te sa predsedníctva
- 42 Povinnosť advokáta odpovedať na písomné dopyty klienta
- 44 Vernisáž výstavy v Prešove sa vydarila

ZAHRANIČIE

- 46 Správa z konferencie o investovaní v zahraničí organizovanej Varšavskou advokátskou komorou
- 47 Správa zo zasadnutia orgánov CCBE vo Viedni
- 49 *Bulletin advokacie* prináša...
- 51 Povinnosť advokáta navštíviť klienta vo väzbe
- 54 XXIV. Konferencia Karlovarské právnické dny

ZAUJÍMAVOSTI

- 56 Slávnostný galavečer 2016 (Pozvánka)
- 57 **LITERATÚRA**
Občiansky zákonník I a II. § 1– 880. Komentár
- 58 Advokát Ján Eugen Kováč – nekorunovaný kráľ Justičného paláca
- 60 Advokáti Davisti: Ján Poničan (4. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah čísla 4/2016

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Členom redakčnej rady bulletinu som od vzniku časopisu
- 4 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Rekodifikácia civilného procesného práva:
Odvolať, sťažnosť a kasačná sťažnosť
I. Civilný sporový poriadok
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
II. Civilný mimosporový poriadok
JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., LL.M.
III. Správny súdny poriadok (kasačná sťažnosť)
JUDr. Anita Filová

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Náhrada za stratu času pri úkone advokátskeho koncipienta
JUDr. Ivan Syrový, PhD.
- 15 Pokuta za dovolanie: Chybné pochopené tradície?
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
- 21 *Mala herba cito crescit* alebo keď dvaja robia to isté...
doc. JUDr. Marek Števček, PhD.

JUDIKATÚRA

- 31 Naozaj už súd nič nezmože?
- 33 Neprimeraný trest uložený advokátovi za kritizovanie práce

ADVOKÁCIA

SAK

- 36 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 36 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 37 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
- 38 Ďalšia stopa putovnej výstavy *Advokácia včera a dnes*
- 40 Povinnosť advokáta nepodieľať sa na činnosti osôb poskytujúcich právne služby bez oprávnenia

ZAHRANIČIE

- 43 Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb
- 47 Zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE

ZAUJÍMAVOSTI

- 48 Prešovská advokátska komora (1875 – 1920)
JUDr. Mgr. Jozef Kušnir
- 57 **LITERATÚRA**
Medzinárodná obchodná arbitráž vo vybraných štátoch Európskej únie
doc. JUDr. Marek Števček, PhD.
- 52 Druhý ročník *Vánočního poháru české a slovenské advokacie*
Mgr. Veronika Sabolová
- 53 Advokátske kľučky na snehu
JUDr. Michaela Bezáková, LL.M., JUDr. Peter Kočíčka
- 54 Advokáti Davisti: Ján Poničan (5. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah čísla 5/2016

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Bulletin je prirodzeným informačným kanálom Slovenskej advokátskej komory
- 4 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Civilný sporový poriadok vs. Občiansky súdny poriadok:
Dovolať
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Utečenci vo svetle vývoja azylového práva na Slovensku a judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
JUDr. Elena Berthotyová, PhD.
- 18 Nenávisťné prejavy na Facebooku
Mgr. Ivan Smieško
- 27 Elektronická úschova dát o advokátskej činnosti – ochrana a jej narušenie
JUDr. Mgr. Katarína Kesselová
- JUDIKATÚRA**
- 35 Európsky zatykač a Charta základných práv Európskej únie
- 38 K zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti v bagateľných veciach

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 41 Uznesenie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 22/4/2016 z 1. apríla 2016 o pravidlách používania názvu obchodnej spoločnosti pre výkon advokácie
- 41 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 42 Reklama advokáta a jeho služieb
- DEŇ ADVOKÁCIE 2016
- 46 Medzinárodný šachový turnaj *de lege lata*
- 50 Deň otvorených dverí
- 51 Galavečer Slovenskej advokátskej komory
- 54 19. ročník futsalového Memoriálu JUDr. Milana Gejdoša, CSc.

ZAHRANIČIE

- 57 Povinnosť advokáta dodržiavať zákonné obmedzenia platieb v hotovosti
- 60 Bulletin advokácie prináša...
- 61 Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“?
- 62 XXIV. Konferencia Karlovarske právnické dny

ZAUJÍMAVOSTI

- 63 **LITERATÚRA**
- 63 Správne právo hmotné. Všeobecná časť
JUDr. Matúš Filo, PhD.
- 64 Advokáti v šerme a na planši
JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 69 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
- 70 Tenisový turnaj „advokáti v sieti“

Obsah čísla 6/2016

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Právnické myslenie sa nedá naučiť
- 4 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Rekodifikácia civilného procesného práva:
Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia podľa CSP a CMP;
odkladný účinok v rámci SSP
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., LL.M.
JUDr. Anita Filová

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Účinná súdna ochrana a dôverné skutkové poznatky
v konaní pred Všeobecným súdom Európskej únie
JUDr. Jozef Kubala
- 16 Interpretačná nejednoznačnosť § 13 ods. 2
Vyhlášky o advokátskej tarife
Mgr. Tomáš Sabadoš
- 24 Odklony ako nástroje restoratívnej justície v slovenskom
trestnom práve a ich reálne uplatňovanie v praxi
JUDr. Štefan Zeman

JUDIKATÚRA

- 35 Bankové tajomstvo a daňové orgány
- 37 Včasnosť odvolania so zaručeným elektronickým
podpisom podaného na CD nosiči poštou

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 41 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 42 Spoločné stretnutie SAK a ČAK
- 49 Konferencia Umenie a právo
- 50 Povinnosť advokáta po skončení zastupovania vec
s klientom finančne vyporiadať bez zbytočného odkladu

ZAHRANIČIE

- 53 Kolízia záujmov a povinnosť advokáta odmietnuť
poskytnutie právnych služieb
- 56 *Bulletin advokacie* prináša...
- 57 Správa z plenárneho zasadnutia CCBE v Lyone
- 58 Správa z jarnej konferencie Európskej komory obhajcov

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 59 Sloboda prejavu v rozhodnutiach súdov
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 60 Osnovnička Dr. Marta Amália Szamueliszová –
pokračovanie príbehu
Mgr. Katarína Kamenická

Obsah dvojčísla 7-8/2016

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Priestor vidím menej v procesných pravidlách,
ale skôr v organizácii systému a práce na súdoch
- 4 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Rekodifikácia civilného procesného práva: Zastúpenie
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., LL.M.
JUDr. Anita Filová
- 9 XXII. Slovenské dni práva (POZVÁNKA)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Nie je ujma ako škoda
(alebo keď gramatický výklad zákona nepostačuje)
doc. JUDr. Anton Dulak, PhD.
- 16 Daňová kontrola nadmerného odpočtu
dane z pridanej hodnoty a „úrok z omeškania“
za neoprávnené zadržovanie peňažných prostriedkov
JUDr. Matúš Filo, PhD.
- 26 K civilní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy
z hlediska aktuální rozhodovací praxe soudů České republiky
Mgr. Michal Králík, Ph.D.
- 34 Konanie vo veciach zaistenia podľa zák. č.162/2015 Z. z.
Správny súdny poriadok s účinnosťou od 1. júla 2016
JUDr. Sabína Hodoňová

JUDIKATÚRA

- 40 Miesto, kde došlo ku skutočnosti
zakladajúcej nárok na náhradu škody
- 42 K uplatneniu finančného zadosťučinenia v konaní o ochranu
osobnosti bez súčasného uplatnenia morálnej satisfakcie

ADVOKÁCIA

SAK

- 46 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 47 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 47 Súťaž o najlepšiu esej
- 48 Výstava v Trnave priťahla študentov
- 49 Publikáčna súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
- 50 Informácia o boji s pokútnictvom v právnych službách
- 51 Jesenné semináre advokátskych koncipientov
- 52 Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta

ZAHRANIČIE

- 58 Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť
- 60 O tom, či má program HELP zmysel alebo čo nám pripomínajú
Tom Hanks a Helen Mirren na tému advokát a ľudské práva
- 65 *Bulletin advokacie* prináša...
- 68 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum (POZVÁNKA)
- 69 Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“?

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 70 Významní slovenskí právnici z Liptova
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 71 Významní právnici z Liptova
JUDr. Jozef Vozár

Obsah čísla 9/2016

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Otvorený rozhovor
doc. JUDr. Marek Števec, PhD.
- 4 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Rekodifikácia civilného procesného práva:
Predbežné prejednanie sporu a pojednávanie
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., LL.M.
JUDr. Anita Filová
- 10 **DISKUSIA**
Má svedok právo na vydanie kópie alebo rovnopisu
zápisnice o svojom výsluchu v prípravnom konaní?
JUDr. Martin Janáč
- 15 Súťaž o najlepšiu esej

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 16 Možnosti obhajoby právnickej osoby (1. časť)
JUDr. Michal Rampášek
- 22 Náhrada nemajetkovej ujmy.
Analýza rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
JUDr. Jakub Mandelík, PhD.

JUDIKATÚRA

- 31 Zakladá každé súdne rozhodnutie, ktoré je v rozpore
s právom Únie, zodpovednosť štátu za škodu?
- 33 K premlčaniu záložného práva a k spôsobu uspokojenia
zo zálohu pri zmene právnej úpravy

ADVOKÁCIA

SAK

- 38 Výstava v Lučenci začiatkom
Dní európskeho kultúrneho dedičstva 2016
- 40 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 40 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 43 Povinnosť advokáta informovať klienta – spotrebiteľa
o výške odmeny za jeden úkon právnej služby

ZAHRANIČIE

- 46 XXIV. Karlovarské právnické dni
- 48 Substitučné zastupovanie advokáta osobou
bez právneho vzdelania
- 50 Bulletin advokacie prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 52 Advokátka v šoku
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 53 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
Pozvánka
- 54 Advokát dr. Július Zoltán-Weichherz
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah čísla 10/2016

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Úlohy a zmysel advokácie zostávajú nezmenené: vzdelanosť
a korektnosť, rozum a cit pri ochrane záujmov klienta
prof. JUDr. Pavol Holländer, DrSc.
- 4 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Rekodifikácia civilného procesného práva:
Koncentrácia konania
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Anita Filová
- 7 Výzva

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Možnosti obhajoby právnickej osoby (2. časť)
JUDr. Michal Rampášek
- 14 Premlčanie záložného práva zriadeného podľa §§ 151a
a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka
v znení neskorších predpisov a následky jeho premlčania
JUDr. Mgr. Michal Mrva, LL. M, PhD.
- 19 Náhrada škody a právo na vydanie
bezodôvodného obohatenia
Mgr. Róbert Jakubáč, PhD.

JUDIKATÚRA

- 27 Hypertextový odkaz a zásah do autorských práv
- 30 Nárok objednávateľa na náhradu škody vynaloženej
na odstránenie vád diela v prípade, ak zhotoviteľ
nevyhovie požiadavke na ich odstránenie opravou

ADVOKÁCIA

SAK

- 34 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 35 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 35 Poďakovanie
- 36 Slávnostná akadémia venovaná Matúšovi Dulovi
- 40 22. ročník Slovenských dní práva
- 42 Publikáčna súťaž Bulletinu slovenskej advokácie
- 43 Účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb

ZAHRANIČIE

- 46 Povinnosť advokáta plniť svoje záväzky
- 48 *Bulletin advokacie* prináša...
- 49 Ohliadnutie za Výročným kongresom AIJA 2016
- 50 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE v Barcelone
- 51 Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“?

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 52 Komunistická justice a triední boj
JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 54 Pretrvávajú etické princípy v advokácii?
Mgr. Viktória Hellenbart

Obsah čísla 11/2016

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Dostal som šancu meniť veci
JUDr. Tomáš Borec
- 4 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Rekodifikácia civilného procesného práva: Dokazovanie
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., LL.M.
JUDr. Anita Filová
- 9 Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“?

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Vymedzenie intervencie v novom
civilnom sporovom poriadku
JUDr. Peter Strapáč, PhD.
- 16 Aplikačné problémy dokazovania cestných priestupkov
Mgr. Tomáš Čentík
- 26 Judikatúra a pojem ustálená rozhodovacia prax
JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 33 Je možné zabezpečiť zaplatenie pokuty uloženej vodičovi
zaistením motorového vozidla, ktorého nie je vlastníkom?
- 36 K preskúmaniu správneho rozhodnutia
mimo odvolacieho konania

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 41 Súhlas klienta so späť vzatím odvolania
- 42 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 43 Advokát – spisovateľ
Blahoželanie JUDr. Antonovi Blahovi k udeleniu
Ceny Egona Ervina Kischa a ceny Klubu literatúry faktu

ZAHRANIČIE

- 44 Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta –
povinnosť zachovávať mlčanlivosť
- 46 *Bulletin advokacie* prináša...
- 48 XIII. konferencia o histórii advokácie v Českom Krumlove
- 50 Český *Bulletin advokacie* oslávil 60-tku
- 52 Šesťdesiat rokov *Bulletinu advokacie* a slovenskí advokáti
- 56 Zasadnutie orgánov CCBE
a Konferencia CCBE o inovácii a budúcnosti advokácie

ZAUJÍMAVOSTI

- 57 Hugo Matzner –
osobnosť, ktorá sa nedostala do dejín Trnavy
Dr. Simona Jurčová
- 58 **LITERATÚRA**
Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie
Umenie a právo (2016)
Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Obsah čísla 12/2016

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Pred nadchádzajúcou konferenciou
Mgr. Viktória Hellenbart, doc. JUDr. Jozef Olej, CSc.,
JUDr. Juraj Veverka.
- 6 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Rekodifikácia civilného procesného práva:
Spory s ochranou slabšej strany
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 8 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Občianskoprávne únosy detí: dva kroky vzad, jeden vpred
1. časť
JUDr. Martin Friedrich
- 20 Predpoklady a požiadavky na výkon funkcie rozhodcu
v obchodnej arbitráži v SR
JUDr. Michal Hrušovský
- 28 Oznámenie o spore
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

JUDIKATÚRA

- 34 A zasa VLK – druhý pokus o vysvetlenie účinnej súdnej
ochrany práva verejnosti na účasť na rozhodovacom
procesne o životnom prostredí
- 37 K povinnosti senátu Najvyššieho súdu SR postúpiť vec
veľkému senátu pre nejednotnosť rozhodovacej praxe

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 41 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 41 UPOZORNENIA
- 42 Prístup k spravodlivosti témou Európskeho dňa
advokátov v roku 2016
- 45 Uplatnenie procesných práv klienta advokátom
za účelom účinného uplatnenia nároku klienta

ZAHRANIČIE

- 48 *Bulletin advokacie* prináša...
- 50 Nečinnosť advokáta a zapríčinenie vydania rozsudku
pre uznanie v neprospech klienta
- 52 Advokáti a ľudské práva – výber z diania
v Rade advokátskych komôr Európy (CCBE)

ZAUJÍMAVOSTI

- 61 **LITERATÚRA**
- 55 Nestoří české advokacie
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 57 Vodca svetového proletariátu a advokácia
JUDr. Rudolf Manik, PhD. MBA, MHA

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2017

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zľavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 800 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
doc. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 30. 11. 2016

Uzávierka redakčnej časti: 15. 12. 2016

Toto číslo vyšlo 29. 12. 2016

advokát
Slovenská
komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitiulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitiulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

